

Græsk ordføjningslære

til skolebrug

af

C. Thomsen.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

Trykt hos J. H. Schultz.

1869.

Indhold.

I.

Forholdene mellem sætningsleddene.

Side.

Kap. 1.	Forholdet mellem subject og prædicat, substantiv og adjectiv.....	1.
Kap. 2.	Om artikelens brug	5.
Kap. 3.	Casuslære	8.
	1. Om nominativ og accusativ.....	8.
	2. Om dativ.....	15.
	3. Om genitiv.....	21.
Kap. 4.	Om adjectiver og adverbier.....	31.
Kap. 5.	Om de demonstrative og relative pronominer	35.

II.

Tempus- og moduslære.

Kap. 1.	Indicativ og dens tider.....	41.
Kap. 2.	Conjunctiv og dens tider	49.
Kap. 3.	Optativ og dens tider, samt om optativ med <i>ǎv</i>	53.
Kap. 4.	Imperativ	61.
Kap. 5.	Infinitiv og dens tider	62.
Kap. 6.	Participium	74.
Kap. 7.	Gerundiv.....	81.

III.

Ejendommeligheder i sætningers forbindelse	81.
--	-----

IV.

Negtelserne	87.
-------------------	-----

V.

Tillæg til casuslæren.

Præpositionerne	91.
I. Præpositioner, der styre én casus	91.
II. Præpositioner, der kunne styre to casus	95.
III. Præpositioner, der kunne styre tre casus	97.

I.

Forholdet mellem sætningsleddene.

Kap. 1.

Forholdet mellem subject og prædicat, substantiv og adjectiv.

a) Prædicatsverbet retter sig efter subjectet i henseende § 1. til person og tal; dog står regelmæssigt ved et subject i neutrum i pluralis verbet i singularis. Prædicatsverbet til et subject i dualis (masc. eller fem.) står undertiden i pluralis. *Τὰ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν.* — (*Εὐρεταὶ γεγονότες δοτε παράδειγμα.*)

b) Står et adjectiv eller participium som prædicatsord, retter det sig efter subjectet i køn, tal og casus; ligeledes, når det står som attribut eller som apposition, efter det substantiv, hvortil det er føjet. *Οὐκ ἀρείσιοντος ἀντοῖς Σωκράτους ὠμίλησάτην, ἀλλ' εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὠρμηκότε προεσιτάναι τῆς πόλεως.*

Anm. 1. Et participium, der er apposition eller prædicatsord til et subject i dualis, står undertiden i pluralis (aldrig, når det står som attribut). *Ἐγελασάτην ἄμφο βλέψαντες εἰς ἀλλήλω.*

§ 1, a. Hos Homeros står meget ofte prædicatsverbet i pluralis, når subjectet står i neutrum i pluralis. *Ἔσονται ὄρνια. Κέονται κτήματα.*

§ 1, b. Hos Hom. *Τῶν μνησai φίλε τέκνον.* — *Ἐλθῶν ἐκάκωσε βίη Ἡρακλήη.*

Anm. 2. Ved et subject, der er masc. eller fem. eller neutrum i pluralis, kan et adjectiv som prædicatsord stå i neutrum i singularis, når derved i almindelighed betegnes noget af en vis art. *Χρησιμώτερον νομίζουσι χρήματα ἢ ἀδελφόν. Μισητόν ἐστιν ὁ φθόνος.*

Anm. 3. *Εἰμί* og *γίνομαι* forbindes med stedsadverbier, t. eks. *ἐγγύτερον ἐγένοντο*, de kom nærmere, *εἰμί* også med *μάτην*; det upersonligt brugte *ἐστίν*, det går, med mådesadverbier, t. eks. *κακῶς ἔσται*.

§ 2. a) Ved forbindelsen af flere subjecter af forskellig person står prædicatsverbet enten i pluralis og i første person, hvis et af subjecterne er af første person; er dette ikke tilfældet, da i anden, eller i singularis, rettende sig efter det nærmeste subject, der da særligt fremhæves. *Δεινοὶ καὶ σοφοὶ ἐγὼ τε καὶ οὐ ἡμεν. — Σὺ τε Ἕλληνας εἶ καὶ ἡμεῖς.*

b) Ved forbindelsen af flere subjecter af tredje person i singularis, der ere betegnelser for levende væsener, sættes prædicatet enten i dualis, når der er to, i pluralis, når der er flere subjecter, (og ere de af forskelligt køn, sættes prædicatsordet i masculinum), eller, når prædicatet kun består af et verbum og dette står foran subjecterne, i singularis. *Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν καὶ Καλλιμάχος. Καὶ ἡ γυνή καὶ ὁ ἀνὴρ ἀγαθοὶ εἰσιν. — Ἐπεμψέ με Ἀριαιὸς καὶ Ἀρτάοχος.* Betegne derimod subjecterne livløse genstande eller begreber, da kan prædicatet enten rette sig efter det nærmeste subject, eller sættes i pluralis. (Ere alle subjecterne neutrum, sættes **verbet** altid i singularis efter § 1, a.) *Σάρκες καὶ νεῦρα ἐξ αἵματος γίνονται. — Αἰθήνη καὶ δυσκολία καὶ μανία πολλὰς πολλοῖς ἐμπύπτουσιν. — Ἄνδρα καὶ φνιὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἐνεσθιν.* Er der i sidste tilfælde et prædicatsord i sætningen, står det, hvis subjecternes køn er forskelligt, altid i neutrum, og selv når deres køn er det samme, kan prædicatsordet stå i neutrum (og verbet står da altid i singularis). *Πλοῦτος καὶ ἰσχυρὸς ὑπὸ πολλῶν ἀγαθὰ νομίζεται. —*

Φθόνος καὶ ἔριος ἐναντία ἐστίν. (Også *φθόνος καὶ ἔριος ἐναντίοι εἰσίν.*)

c) Ved forbindelsen af flere subjecter, der ere af forskelligt køn og stå i pluralis, gælder, hvad prædicatsordets køn angår, samme regel som under b.

Anm. 1. Står blandt flere subjecter det, der er nærmest ved prædicatet, i singularis (eller i pluralis i neutrum), de øvrige i pluralis, kan prædicatet enten rette sig efter det nærmeste subject, eller efter dem alle. *Φαλίνοσ ὄχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.*

Anm. 2. Ere subjecterne forbundne ved *ἤ*, retter prædicatet sig som oftest efter det nærmeste, sjældnere efter alle. Ere de forbundne ved *ἦ*—*ἦ*, *οὔτε*—*οὔτε*, *μήτε*—*μήτε*, retter prædicatet sig så godt som altid efter det nærmeste.

Undertiden tages der i henseende til prædicatets overensstem- § 3.
melse med subjectet mere hensyn til subjectets egenlige art og væsen end til betegnelsens grammatiske form.

a) Således står stundom ved collectiver, der betegne levende væsener, prædicatet i pluralis og prædicatsordet og en apposition i det for de enkelte, der betegnes ved collectivet, naturlige køn. *Τὸ πλῆθος αἰεὶ ἐθέλουσι στασιάζειν. Τὸ στράτευμα ἐπορίζετο σίτον κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους.*

b) Efter et subject i singularis, hvortil der ved *σὺν* eller *μετὰ* er fejlet navnet på andre, står prædicatet undertiden i pluralis. *Ἀλιβιάδης ἐν Σάρδεων μετὰ Μαντιθείου νυκτὸς ἀπέδρασαν.*

Εἰμί, *γίνομαι* og andre verber, der kræve et prædicatsord, § 4.
rette sig i regelen efter dette. *Ἦσαν στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μέσον αὐτῶν ἢ ὀπταί.*

Føjes som nærmere bestemmelse til et subject i pluralis *ἄλλος* § 5.
— *ἄλλον*, *ὁ μὲν* — *ὁ δέ*; *ἕκαστος* osv., kan prædicatet rette sig både efter subjectet og (sjældnere) efter den tilføjede apposition. *Ὅπου ἄλλος ἄλλα λέγει.*

Første og anden persons personlige pronomen udelades som § 6.
subject, når det ikke skal fremhæves (som t. eks. i en modsætning). Ligeledes pronominet for tredje person, når sammenhængen viser, hvad der er subject. Skal subjectet fremhæves, bruges demonstrative pronominer.

Anm. 1. Uden bestemt subject bruges undertiden tredje person i pluralis af verber, når der enten tales om folk i almindelighed

(navnligen *φασίν*, man fortæller), eller subjectet naturligen er givet ved sammenhængen. *Τῷ ποταμῷ γέφυραι οὐκ ἔπεισαν, διαβαίνουσι δὲ ἐπὶ σχεδίων* (nl. de nær boende).

Anm. 2. For at betegne et ubestemt, blot antaget subject bruges i visse slags sætninger anden person i singularis af verbet i forbindelse med *ἄν*. *Ἠγήσαιο ἄν, credideris. Εἶδες ἄν*, man havde kunnet se.

§ 7. De vigtigste verber, der bruges upersonligt, d. e. i tredje person i singularis uden bestemt subject, ere: a) de, der betegne en pligt, nødvendighed og mulighed, som *δεῖ, χρὴ, ἔξεστιν, ἐνδέχεται, συμβαίνει* (det hændes). Ligeledes *φύσιν, δίκην ἔχει*, det er naturligt, ret. b) *δοκεῖ* (*ἔδοξεν*), synes, og med en infinitiv i betydning det bliver (blev) vedtaget. c) de, der (i visse forbindelser) betegne en sags stilling eller fremgang, som *εὖ* (*καλῶς, πῶς, οὕτως*) *ἔχει, γίνεται, δίδου, πολλοῦ δεῖ* og enkelte andre. (Om en tidsbestemmelse: *Ἦν ἀμφὶ ἀγορὰν πλήθουσσαν*). d) *μέλει* og *μεταμέλει* (der dog også kunne bruges personligt, navnligen *μέλει* med et pronomen i neutrum som subject). e) enkelte verber, ved hvilke subjectet er udeladt, idet der særligt udhæves, at handlingen skær, uden at den handlende person kommer i betragtning, som *ᾄει, νίφει, βροντᾷ, ἔσεισεν* (der var jordskælv), *σημαίνει, σαλπίζει* (nl. *ὁ σαλπικτήης*), der gives signal, *κηρύττει* (*ἐκήρυξεν*) (nl. *ὁ κήρυξ*). På samme måde også (i visse forbindelser) *δηλοῖ* (*ἔδηλωσεν*) og *δείκνυσιν* (*ἔδειξεν*), ved hvilke den omhandlede sag er det egentlige subject.

Anm. 1. I andre tilfælde bruges tredje person i singularis i passiv for at betegne det ubestemte subject, men dog i regelen kun af verber, der betyde at sige, indrømme; af andre verber bruges tredje person i singularis kun af perfectum og plusquamperfectum således, at navnet på den, af hvem noget gøres, står i dativ. *Λέγεται Ἀλκιβιάδην Περικλεῖ τοιαύδε διαλεχθῆναι περὶ νόμων. — Τούτοις ἤδη πεπόνηται.*

Anm. 2. Upersonlige udtryk dannes undertiden (uden at have nogen sætning som subject) af adjectiver i neutrum i singularis (sjældnere i pluralis) i forbindelse med tredje person i singularis af *εἶμι* og *γίνομαι*. *Ταύτη ἄβατα ἦν. Εὐεπίθετον ἦν ἐνταῦθα*, her var det let at angribe. Ligeledes af gerundiv i forbindelse med *ἔστιν*. *Ταῦτα ποιητέον ἔστιν.*

§ 7, e. Hos Hom. og Herodotos: *Ζεὺς, ο θεὸς ᾔει, βροντᾷ.*

Anm. 3. Særligt mærkes, at i mangt et tilfælde, hvor vi bruge et upersonligt udtryk, bruges der i græsk et personligt, såsom ved *δῆλος, φανερός εἶμι, φαίνομαι*, se ved participium § 122, b.

Kap. 2.

Om artikelens brug.

Artikelen bruges for at betegne, at det substantiv (substantiviske udtryk), foran hvilket den står, er betegnelsen for en bestemt og bekendt person eller genstand. Den bruges altså

1) ved fællesnavne på genstande, der i og for sig ere bestemte. *Ὁ οὐρανός, ἡ σελήνη.*

2) ved substantiver, der betegne en hel klasse (ikke nogen enkelt person eller genstand). *Οἱ ὄπλιται. Ὁ φιλόσοφος* (som betegnelse for hele klassen). *Κῦρος ὑπισχνεῖται δώσειν τρία ἡμιδάραικα τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ. Ὁ βουλούμενος*, enhver som vil.)

3) ved navne på personer og genstande, a) der enten ved tilføjelsen af et adjectiv, participium, en genitiv med artikelen, et ejendomspronomen, et tids- eller stedsadverbium eller en præposition med sin casus tilstrækkeligt ere sondrede fra andre. *Οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες. Πᾶσα ἡ πόλις, ἡ πᾶσα πόλις*, hele byen. *Τὸ ὅλον στρατεύμα* (ὅλον τὸ στ.). *Τὰ Συεννέσιος βασιλεία. Οἱ ὑμῖτεροι δοῦλοι. Οἱ παρὰ βασιλέως πρόεσβεις. Οἱ ἐφ' ἡμῶν*, vore samtidige. *Οἱ νῦν. Τὸ ἐνθάδε. Ἡ ἐπὶ τῷ ποταμῷ πόλις*; b) eller

§ 8. Artikelen er oprindeligen et demonstrativt pronomen og bruges som sådant idetmindste overvejende hos Homeros og undertiden hos andre digtere, såvel substantivisk som adjectivisk: *Τὴν ἐγὼ οὐ λύσω*, hende vil jeg ikke løsgive. *Φθίσει σε τὸ σὸν μένος*, dette dit mod vil styrte dig i fordærvelse. (Undertiden bruges artikelen også som relativt pronomen). Den oprindelige betydning af et demonstrativt pronomen har artikelen i enkelte udtryk bevaret i attisk prosa, nemlig *ὁ* (*ἡ, τὸ, οἱ, αἱ, τὰ*) *μὲν* — *ὁ* (*ἡ, τὸ, οἱ, αἱ, τὰ*) *δέ, τὸν δέ, καὶ τόν* (i indirect tale foran en infinitiv), *τὸν καὶ τόν* (τὸ καὶ τὸ), den og den (det og det), og i *πρὸ τοῦ*, fordem.

som allerede ere nævnte. *Οἱ στρατιῶται διέβησαν τὸν ποταμόν;* c) eller hvis tilstedeværelse forudsættes som bekendt. *Κύρος τὰ παλῖα εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβεν.*

Anm. Artikelen sættes foran det spørgende correlative pronomen *ποιός*, når der spørges om beskaffenheden af en omtalt eller antydet genstand. Ligeledes foran de demonstrative *τοιόσδε, τοιοῦτος, τοσοῦτος, τηλικούτος* osv., både med og uden substantiv, når man særligen vil udhæve beskaffenheden, størrelsen osv. af en vis klasse. *Οἶμαι σε ὁμολογήσειν μοι τὸ τοιόνδε. Τί ποῖον; Ἐπειδὴ ἔστιν ἐναντίον καλὸν αἰσχρῶ, δύο αὐτῶ εἶναι. Σωκράτης ἐπηγγέλατο οὐδενὶ πόποτε τοιοῦτον οὐδέν. Πῶς ἂν οὖν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους;*

4) ofte hvor vi bruge et ejendomspronomen. *Ὁ ἀνὴρ τοὺς φίλους τοὺς πρόσθεν εὖ ποιῶν φαίνεται.*

5) ved substantiver, der ere forbundne med demonstrative pronominer (*ὄδε, οὗτος, ἐκείνος αὐτός*). *Αὕτη ἡ πόλις (ἡ πόλις αὕτη) Αὐτὸς ὁ πατήρ. (Ὁ αὐτὸς πατήρ, den samme fader.)*

Anm. Ligeledes sættes artikelen ved navne på genstande, der ere bekendte eller omtalte, og til hvilke der er føjet et adjectiv eller et spørgende correlativt pronomen som apposition, idet beskaffenheden (størrelsen) fremhæves. *Τὰ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα*, at have opspilede øjne. *Πόσον ἄγει τὸ στρατεύμα;* hvor stor er den hær, han fører?

6) ved talord for at betegne, at det angivne tal står i et bestemt forhold til et andet. *Τὰ δύο μέρη*, to trediedele. *Τῶν τριήρων τριακοσίων οὐσῶν τῶν πασῶν τὰς διακοσίας ἡ πόλις παρέσχετο*, byen stillede de 200 af t., af hvilke der i alt var 300. *Οἱ πλείονες*, flertallet (*πλείονες*, flere). *Οἱ ἄλλοι, ceteri* (ἄλλοι, *alii*). (*Οἱ πολλοί*, mængden. *Οἱ ὀλίγοι*, oligarcherne.)

7) i pluralis i masculinum forbunden med en ejendoms-genitiv af navnet på en person. *Οἱ τοῦ Κλεάρχου*, K.'s soldater. Hyppigere står den både i singularis og i pluralis i neutrum forbunden med en ejendoms-genitiv. *Τὰ τῆς πόλεως*, statens anliggender. *Τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν*, stå på H.'s side. *Τὸ τοῦ Περικλίου*, P.'s ord.

8) ved infinitiver og ved en accusativ med infinitiv, hvorved der fremkommer et substantivisk udtryk. *Τὸ ἀληθεύειν. Τοῦ τὸν ἀνδρα ἀποθανεῖν αἰτιός ἐστιν.*

9) ved ethvert ikke substantivisk ord, der bruges som substantiv, og ligeledes ved forbindelsen af flere ord: *Τὸ ὑμεῖς*, ordet *ὑ*. *Τὸ γνώθι σαυτόν.*

10) ved egennavne på personer, folkeslag eller genstande, når de forud ere omtalte eller fremhæves (som modsætning) eller betegnes som bekendte; i modsat fald kan artikelen udelades.

Anm. Artikelen kan udelades i enkelte bestemte tilfælde, t. eks. ved *βασιλεύς* som betegnelse for perserkongen; *ἦλιος ἐδόξετο, τέκνα καὶ γυναῖκες, ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου*, og udelades altid ved et substantiv, brugt som prædicatsord: *Οἱ Ἀθηναῖοι Περικλέα ἐλοντο στρατηγόν*. Ligeledes altid ved en superlativ (eller et andet adjectiv), der hører som attribut til et prædicatsord: *Τί δοκεῖ σοι ἀνδρὶ κράτιστον ἐπιτηδεύμα εἶναι;* Fremdeles ved en superlativ (comparativ), der er prædicatsord: *Πάντων φιλομαθέστατος ἦν Κύρος. Τοῖν ἀδελφοῖν οὗτος νεώτερός ἐστιν*. Ligeledes ved superlativer, der betegne en meget høj grad. *Κύρος φιλοθηρότατος ἦν*. Endelig ved en superlativ, der styrer en genitiv med artikel, når genstanden dog forbliver ubestemt (især ved delingsgenitiv og objectiv genitiv). *Μέρος τῆς πόλεως*.

a) Det adjectiv (adjectiviske udtryk, bestående af en præposition med sin casus, af et steds- eller tidsadverbium), det ejendomspronomen, det participium, ligesom også den ejendoms-genitiv, der hører til det med artikelen forbundne substantiv, sættes enten mellem artikelen og substantivet, eller (sjældnere) bagefter dette med gentagen artikel. *Ὁ σοφός ἀνὴρ* eller *ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός. Οἱ στρατηγοὶ οἱ ἀποθανόντες. Ἡ πόλις ἡ ἐπὶ τῷ ποταμῷ*. Dog kan ejendoms-genitiven også stå bagved substantivet uden gentagen artikel. (Delings-genitiven står aldrig bagefter med gentagen artikel.)

b) De § 8, 5 nævnte demonstrative pronominer stå enten foran artikelen eller bagefter substantivet. *Οὗτος ὁ ἀνὴρ* og *ὁ ἀνὴρ οὗτος*. Tilføjes der desuden et adjectiv eller et adjectiv

tivisk udtryk, kan det demonstrative pronomen enten sættes efter dette eller (sjældnere) beholde sin gamle plads. *Ἡ στενή αὐτῆ ὁδός* eller *αὐτῆ ἡ στενή ὁδός* eller *ἡ στενή ὁδός αὐτῆ*.

- § 10. Artikelen forbindes i visse stående udtryk med et adjectiv, et ejendomspronomen, en genitiv af et substantiv, et tidsadverbium eller en præposition med sin casus; således at der er tænkt på et bestemt substantiv (som oftest i femininum), t. eks. *Ἡ ὕμετέρα* (nl. χώρα). *Ἐν τῇ βασιλείᾳ*. *Ἡ αὐριον* (nl. ἡμέρα). *Ἡ εἰς Δελφούς* (nl. ὁδός).

Καπ. 3.

Casuslære.

1. Om nominativ og accusativ.

- § 11. Som apposition forbindes substantiver, adjectiver, og participier med et substantiv (substantivisk udtryk) såvel for at beskrive og nærmere at bestemme dette i almindelighed, som også for at betegne det mere særlige, såsom en længere eller kortere varende stilling, en egenskab og hensigt. *Παρούσαις, ἡ τοῦ Κύρου μήτηρ, τοῦτον μᾶλλον ἐφίλει ἢ τὸν Ἀρταξέρξην*. *Ἐντεῦθεν Κύρος ἐξελαίνει διὰ Φρυγίας εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εὐδαίμονα καὶ μεγάλην. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης ἐδυνάσθησαν Σικωράτει χρωμένω συμμαχῶ τῶν μὴ καλῶν ἐπιθυμιῶν κρατεῖν*. *Ἄμα ἡσθόμην αὐτῶν διὰ τὴν ποιήσιν οἰομένων καὶ ἄλλα σοφωτάτων εἶναι*. *Δοκῶ τὸ ῥᾶστον ποιεῖν, ἐπιτιμᾶν τοῖς ἄλλοις*. *Νεανίας ὢν, som yngling*. *Βασιλεύων, som konge*. *Ὁ βάρβαρος τῷ μεγάλῳ στόλῳ ἤκει ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα δουλωσόμενος*.

Anm. 1. Et tidsforhold kan aldrig (således som i latin) betegnes ved en apposition af et substantiv eller adjectiv alene.

Anm. 2. Ved en bestemt angivelse af mål, vægt og værdi sættes ofte betegnelsen af det almindelige som apposition til betegnelsen af det særlige, og omvendt betegnelsen af det særlige til betegnelsen af det almindelige (hvor også den beskrivende genitiv

kunde bruges). *Τὸ ἄγαλμα ἔχει τεσσαράκοντα τάλαντα σταδμὸν χρυσίου, som vægt 40 t. i guld, d. e. en vægt af 40 t.* — *Ἐπιμισθῶν τριακόντα τάλαντοις, for en løn af 30 t.* Ligeledes står *οἱ μὲν (τὰ μὲν) — οἱ δὲ (τὰ δὲ)* i apposition til et substantiv (hvor delingsgenitiven kunde ventes). *Τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειράτο ὁ Σικωράτης γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἐνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρεῖν*.

Anm. 3. Til en hel sætning føjes som apposition (enten foran eller indskudt i sætningen) et adjectiv (eller lignende udtryk) i neutrum med eller uden artikel for at karakterisere sætningens indhold. *Τὸ μέγιστον, ταῦτα οὐκ οἶδα*. *Καὶ τοῦτο αὐτὸ τὸ Ὀμηρον, οὐδ' ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης πέφνηκα*. Således også *τὸ λεγόμενον, τάναντία, τούναντιον, τῆντιμόδ, δυοῖν θάτερον, ἐτ' ἀφ το, οὐδέτερον, ἀμφοτέρω*.

I nominativ sættes subjectet med hvad dertil hører (prædi- § 12. catsord og apposition). *Μένων ὁ Θετταλὸς δῆλος ἦν ἐπιθυμιῶν πλοῦτον ἰσχυρῶς*. *Ὁ ἀδελφός μοι ζημία μᾶλλον ἢ ὠφέλειά ἐστιν, damno magis quam utilitati*. *Ἐνταῦθα ἦν πόλις ἐρήμη, ὄνομα δ' αὐτῇ Κορσωτή, εἰ nomen erat Corsotæ*.

Anm. I sætninger, der indledes med *ὡς, ὥσπερ* og *καθάπερ*, står der regelmæssigt nominativ, hvortil der må tænkes som prædicatsverbum indicativ af det verbum, der i hovedsætningen står i participium i en anden casus eller i accusativ med infinitiv. *Πέπεισμαί σε μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ ἐλεσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ ἐγώ*. Dog sættes ofte den samme casus som i hovedsætningen (ved attraction), skønt det styrende verbum ikke kan gentages. *Ὅρῳ γάρ, ὥσπερ τῶν ἐν μέτρῳ πεποιμημένων ἐπῶν μὴ μελετῶντας ἐπιλανθανομένους, οὕτω καὶ τῶν διδασκαλικῶν λόγων τοῖς ἀμελοῦσι λήθην ἐγγυρομένην*.

I accusativ sættes objectet for transitive verber (i activ § 13. og i medial eller passivisk deponensform). *Δαρεῖος ἐπεὶ ὑπώπτειτε τελευτήν τοῦ βίου. Κύρον μεταπέμπεται. Τοὺς πολεμίους φοβηθήναι*.

Anm. Mange verber opfattedes i græsk på en anden måde end de danske (og latinske) verber, hvorved de almindeligt gen-

§ 13, anm. Hos Hom. *Νόστον ὀδύρεσθαι*, jamre sig for (angående) hjemrejsen. *Μένεα πνεῖοντες Ἀχαιοί*, de af mod fnyssende A. *Πῦρ ὀφθαλμοῖσι δεδορκᾶς*, med lynende, ildfuldt blik.

gives, og ere transitive. Sådanne ere t. eks. *εὐλαβοῦμαι* (τι, vogter mig for noget), *ἐνεργεῖα*, gjør vel imod, *λανθάνω*, er skjult for, *τιμωροῦμαι τινα*, hævnner mig på en, *βλάπτω*, noceo, *πείθω*, persvadeo, *θεραπεύω*, servio.

§ 14. Nogle intransitive verber kunne (som i latin) i visse forbindelser bruges som transitive, t. eks. *θαρραῖν* (τὸν θάνατον), *ὀμνῖναι*, *ἐπιπροκειν* (τοὺς θεούς), *πλεῖν* (τὴν θάλατταν, *mare navigare*). (I regelen bruges disse verber ikke i passiv.)

§ 15. Mange intransitive verber, der betegne en bevægelse, få ved at sammensættes med præpositioner, navnlig *διά*, *μετά*, *παρά*, *περί*, *ὑπέρ* og *ὑπό*, transitiv (ofte overført) betydning, t. eks. *διαβαίνω* (τὸν ποταμὸν), *διεξίρχομαι*, *μετέρχομαι*, *παραβαίνω* (τοὺς νόμους), *περίειμι*, gennemvandler, *ὑπερβαίνω*, overskrider, overtræder, *ὑποδύομαι*, påtager mig.

§ 16. Intransitive verber, der ved at sammensættes med *κατά* få betydning af at ødelægge, tilintetgøre noget ved den handling, som det usammensatte verbum betegner, blive transitive, t. eks. *καταπολεμῶ*, *καθιπποτροφῶ*, *καθηδυναθῶ* (τὴν οὐσίαν, forøder min formue ved yppighed).

§ 17. Verber, der betegne at gøre (vælge) til noget, at have, sætte (give, tage) til noget, vise sig som noget (på en vis måde), kalde, ansé (holde, erklære) for noget, styre foruden objectet en anden accusativ af et substantiv eller adjectiv (som prædicatsord). *Δαρείος Κύρον σατράπην τῆς Αὑδίας ἐποίησεν*. *Ἀρριαίων ἠθέλωμεν βασιλεία καθιστάναί.* *Τὸν ιδιώτην χρῆ ἑαυτὸν παρέχειν εὐπειθῆ τοῖς ἄρχουσιν*. *Σὺ Ἔρωτα οὐ θεὸν νομίζεις; (Τί σὲ καλῶμεν; Τοῦτο τὸ ὄνομά σε ἀποκαλοῦμεν.)*

§ 18. Verber, der betyde at inndeile i (ved inddeling at gøre til), kunne styre to accusativer. *Τὴν νῆσον δέκα μέρη κατένειμεν*. (Også kunne de forbindes med præpositionen *εἰς*.)

Anm. Når de i §§ 17 og 18 nævnte verber bruges i passiv, forbindes de med et prædicatsord.

Verber, der betyde at lære, påminde, iføre, afklæde, § 19. dølge, fordre og fratage, kunne styre to accusativer, navnet på personen (eller det, der betegnes som person) som det nærmere object, navnet på genstanden som det fjernere. I passiv bliver hint subject, dette bliver stående i accusativ. *Διδάσκειν τινα σωφροσύνην*. *Ἀναμνήσω ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους*. *Ἀποδύειν τινα τὸν χιτῶνα*. *Τὴν θυγατέρα ἐκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός*. *Σωκράτης οὐδένα τῆς συνουσίας ἀργύριον ἐπράττετο*. — *Ὅσοι τῶν πολεμίων τὰ ὄπλα ἀφῆρηται, ταχὺ ἄλλα ποιήσονται*.

Anm. Dog siges også *ἀποστρεφῖν τινα τινος*, *ἀφαιρεῖσθαι τι τινος*, *ἀναμνήσκω τινα τινος* og *ἀφαιρεῖν τιμι τι*.

a) Til intransitive verber føjes ofte (som i latin) en accusativ af et substantiv, der enten er dannet af samme stamme som verbet, eller har en med dette beslægtet betydning. *Νικᾶν νίκην* (μάχην). *Χαιρεφῶν συνέφυγε τὴν φυγὴν ταύτην*. *Πᾶσας νόσους κάμνειν*. (I passiv: *Οἱ πόλεμοι οἱ ἐπὶ Θησείως πολεμηθέντες*.) På samme måde *τὰ Ὀλύμπια νικᾶν*, *θύειν τὰ Λύκαια*, *ἐστιᾶν γάμον*.

b) Også til transitive verber, der styre objectet i accusativ, kan denne accusativ føjes. *Μιλτιάδης τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην τοὺς βαρβάρους ἐνίκησεν*.

c) Ligesom accusativ af et substantiv kan der både til intransitive og transitive verber også føjes en accusativ af et pronomen eller af et adjectiv i neutrum, der indeholder en talangivelse, og også af andre adjectiver (men da som oftest i pluralis) som ind-

§ 20, a. Hos Hom. *Ἐλκος οὐτάσαι*, slå et sår (frembringe ved at slå). *Ὅν Ζεὺς φιλεῖ παντοίην φιλότητα*.

§ 20, b. Hos Hom. *Τὸν εὖρον δαινόντα γάμον*.

§ 20, c. Hos Hom. *Νέον ελλήλουθα*, min ankomst er ny, d. e. jeg er nylig kommen. Af adjectiver findes der hyppigere sin gularis end pluralis.

holds- og omfangsaccusativ. *Τοῦτο ἀπορῶ. Οὐδέν φροντίζω. Ἦλλοντο ὑψηλὰ καὶ κουφῶς. Οὐκ ὀφελῶ σε τὰ ψευδῆ ἐπαινῶν. (Μέγα βοᾶν, κακὸν ὄζειν, ὄξυ ὄραν, μέγα φρονεῖν.)* Ligeledes ved *χρῶμαι*. *Τί βούλεται Κύρος ἡμῖν χρῆσθαι;* hvortil vil K. benytte os? — *Ἐάν ἐμὲ ἀποκτείνητε, οὐκ ἐμὲ μείζω βλάψετε ἢ ὑμᾶς αὐτούς.*

Anm. På denne måde får et adjectiv næsten ganske betydning af et adverbium. *Τι* noget, til en vis grad, *σικρόν* og *οὐδέν* bruges ganske som adverbier, endog ved adjectiver. *Οὐδέν ὅμοιος.* Også *τί*, hvorfor, og *ταῦτα*, derfor.

§ 21. Verber, der betyde at gøre noget imod en, behandle en på en vis måde (*ποιῶ*, *ἀντιποιῶ*, *ἐργάζομαι*) og at tiltale, (omtale) en på en vis måde, kunne foruden objectsaccusativen (navnet på personen) styre en anden accusativ (som indholdsaccusativ), som oftest et adjectiv eller pronomen i neutrum. *Οὐδεπώποτε αὐτήν οὐτ' εἶπα οὐτ' ἐποίησα οὐδέν, ἐφ' ᾧ ἠσχύνθη. Οἱ ὑποκριταὶ ἐν ταῖς τραγωδίαις ἀλλήλους τὰ ἔσχατα λέγουσιν.* Istedensfor den anden accusativ bruges også adverbierne *εὖ* og *κακῶς*.

§ 22. a) Ved verber, der betegne en bevægelse, udstrækning eller afstand, sættes i accusativ betegnelsen af den strækning, over hvilken bevægelsen foregår, og betegnelsen af udstrækningens og afstandens mål. *Ἐντεῦθεν Κύρος ἐξελαύνει σταθμούς δύο, παραοάγγας δέκα. Ἀπειχὸν ἀλλήλων τρεῖς παραοάγγας.*

Anm. Adjectiver, der betegne en udstrækning i rummet, forbindes i almindelighed ikke (som i latin) med accusativ. Der siges *Ο Εὐφράτης ποταμός, ὃν τὸ εὖρος τεττάρων σταδίων, τοῦ τείχους ἦν τὸ εὖρος πέντε καὶ εἴκοσι πόδες* (efter § 23) eller *τ. τ. ἦ. τ. ε. π. κ. ε. ποδῶν*.

b) Ligeledes sættes betegnelsen af det tidsrum, over hvilket en handling (tilstand) udstrækker sig, i accusativ. *Ἐνταῦθα*

§ 20, anm. Hos Hom. bruges mange adjectiver på denne måde i accusativ, hyppigst *μέγα* (dette også hos Herod.). *Μέγα κρατεῖν, πλουτεῖν, γηθῆεν* (Hom). *Ὁ μέγα πλούσιος* (Herod.).

ἔμειναν ἡμέρας πέντε. Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπορεύοντο. natten og dagen igennem. (Dog bruges også *παρὰ* med accusativ (under) og *διὰ* med genitiv (igennem). *Παρὰ πάντα τὸν βίον. Διὰ πολλοῦ χρόνου.*) (*Νυκτός καὶ ἡμέρας*, om natten og om dagen, se § 49.) Ligeledes betegnelsen af alderen ved *γέγονα*. *Τριάκοντα ἔτη γεγονώς.*

Anm. Ligeledes betegner en accusativ af en tidsangivelse i forbindelse med et ordenstalord, for hvorlænge siden noget er skét (eg. hvorlænge det nu har varet). *Πρωταγόρας τρίτην ἤδη ἡμέραν ἐπιδημήκεν.*

a) Til udtryk, bestående af adjectiver, der stå som attribut § 23. eller som prædicatsord, af intransitive eller passiviske verber, der betegne en beskaffenhed eller tilstand, føjes i accusativ (som hensynsaccusativ) betegnelsen af den del af, den side hos subjectet, i henseende til hvilken egenskaben eller tilstanden viser sig. *Σωκράτης φανερός ἦν τῶν τὰς ψυχὰς πρὸς ἀρετὴν εὖ πεφυκότων ἐπιέμενος. Κάμνει τοὺς πόδας. Δίκαιός ἐστι τὸν τρόπον. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ὄντα τὸ εὖρος τεττάρων σταδίων.*

Anm. Undertiden bruges præpositionen *κατά* med accusativ og i visse forbindelser dativ, se § 31.

b) På denne måde bruges ofte accusativ ved adjectiver, der betegne en dygtighed, kyndighed i noget, for at betegne det, hvori en er dygtig, kyndig (som oftest et adjectiv i neutrum i pluralis eller et pronomen i neutrum, samt substantiverne *ἀρετὴν* og *τέχνην*). *Δεινὸς τὰ πολιτικά. Τὰ προσήκοντα ἐπιστήμων. Ταύτην τὴν τέχνην δεινότητος. (Κακὸς πάσαν κακίαν, jvfr. § 20, a.)*

c) Ligeledes bruges accusativ undertiden for at betegne hensynet til noget, der ligger udenfor subjectet (omfang,

§ 23, a. Hos Hom. sættes ved verber, der betegne at såre, træffe, foruden objectsaccusativen en anden accusativ af navnet på den legemsdel, der såres, træffes. *Τεύκρος Ἀρχεπτόλεμον βάλει στήθος παρὰ μασόν.* På lignende måde: *Ἡ σε οἶνος ἔχει φρένας.*

udstrækning osv.), med hensyn til hvilket noget udsiges. Således τὸ ἐμὸν μέρος, τὸ σὸν μέρος, for så vidt det beror på mig, på dig, nogle adjectiver med artikelen i neutrum (næsten ganske som adverbier), artikelen i neutrum med et adverbium eller med en præposition i forbindelse med sin casus. Οἱ παῖδες τὸ σὸν μέρος ὅ τι ἂν τύχῃσι, τοῦτο πράξουσιν. Τὰ παρελθόντα (eg. hvad det forbigangne angår, d. e. hidtil) ὑμεῖς μὲν Κύρον ἠϋξήσατε, Κύρος δ' εὐκλεεῖς ὑμᾶς ἐποίησεν. Τὸ τεῖχος ἦν εὖρος εἴκοσι ποδῶν, μήκος δὲ ἑκατόν. Τὸ ἀπὸ τοῦδε, fra nu af, τὸ ἐπ' ἐμοί, for så vidt som det beror på mig, τὸ καθ' ἑαυτόν, i og for sig. (Τὸ πρῖν, i fordums dage, i hele den foregående tid, πρῖν, en enkelt gang i fortiden, τὸ νῦν, τὰ νῦν, nuomstunder, νῦν, nu, i dette øjeblik.)

d) Accusativen τρόπον og i visse udtryk ὁδόν bruges for at betegne måden, hvorpå noget skér, vejen, ad hvilken en bevægelse foretages. Πάντα τρόπον (også παντὶ τρόπῳ). Κύρος τὴν Κίλισσαν εἰς Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην ὁδόν.

Anm. Heraf er der opstået flere elliptiske udtryk med udeladelse af ὁδόν, t. eks. τὴν ταχίστην. Enkelte substantiver bruges i accusativ ganske som adverbier: ἀρχήν, τὴν ἀρχήν, overhovedet, τὸ τέλος, tilsidst, ἀκμήν, netop, προῖκα, for intet, og med genitiv δίκην, ligesom, og χάριν (gratia), for—skyld.

§ 24. Accusativ sættes ved νή og μὰ i forsikringer. Νῆ τοὺς θεούς. Ναὶ μὰ τὸν Δία. Οὐ μὰ Δία.

§ 25. Om de præpositioner, der styre accusativ, se tillæg.

§ 26. Om dobbeltaccusativ se ved participium.

§ 23. e. Hos Hom. bruges ofte den blotte accusativ for at betegne stedet, hvorhen en bevægelse foretages, målet, der nås ved en bevægelse. Ἰδὴν δ' ἔκτανεν πολυπίδακα. Τοῦ δὲ κλέος οὐρανὸν ἔκει. Også: Νῦν ἐμὲ κῆδος ἰκάνει. Δύσσο δὴ μνηστῆρας. Det samme udtrykkes også ved endelsen δε føjet til accusativ. Πόλιωδε μετέρχεσθαι. (Deraf også i attisk prosa: Μέγαράδε, Ἀθήναζε, Ἐλευσινάδε, Θύραζε.) Hos Hom. Αἰδόςδε istedenfor εἰς Αἶδος (nl. δῶμα).

2. Dativ.

Dativ betegner i almindelighed den person (genstand), der står i et fjernere forhold til handlingen og svarer dels til dativ dels til ablativ i latin.

Dativ bruges

a) som betegnelse for et interesse- og hensynsforhold.

Πότεν αἱ διαβολαὶ σοι αὐταὶ γέγονασιν; Ὁ θάνατος ἀνδρὶ ἀγαθῷ οὐ κακόν ἐστιν.

Anm. Denne dativ føjes undertiden til et substantiv for at betegne den, for hvem noget er bestemt. Τί δὴ ποτ' ἂν εἴη τὰ παρ' ἡμῶν δῶρα τοῖς θεοῖς;

b) som hensynsbetegnelse ved et transitivt verbum (både i activ og i passiv). Κύρος τῇ στρατιᾷ μισθὸν τετάρων μηνῶν ἔδωκεν. Τῇ στρατιᾷ ὑπὸ Κύρου μισθὸς τετάρων μηνῶν ἐδόθη.

Et sådant hensynsforhold opstår og betegnes ofte ved transitive verbers sammensætning med en af præpositionerne ἀντί, ἐν, ἐπι, περί, πρὸς, σὺν og ὑπό, t. eks. ἀντιποιεῖσθαι τινι τῆς ἀρχῆς, ἐμποιεῖν τινι ἔρωτα, προσέχειν τινὶ τὸν νοῦν. (Fremhæves derimod stedforholdet, gentages undertiden præpositionen, ἐπάγειν τὸν Πέροην ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.)

Anm. En sådan hensynsbetegnelse bliver undertiden subject, når sætningen bliver passivisk, og den accusativ, der i activ var object, bliver stående. Οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν φυλακὴν.

c) som hensynsbetegnelse ved verber og andre udtryk, der angive en handling, sindsstemning eller stilling i forhold til nogen (noget).

§ 27. Dativ som hensynsbetegnelse findes hos Hom. og Herod. i større omfang end i attisk prosa. Således: Τοῖσιν μῦθον ἤρχεν. Αἴσσομ' Ἀχιλλῆι μεθήμεν χόλον. Πῆξε δὲ οἱ νεορῆν, brød hans buestreg. Φωνή οἱ αἰθέρ' ἔκτανεν. Τὰ ἐν Βράγγιθροι ἀναθήματα Κροίσῳ ὁμοῖα τοῖσι ἐν Δελφοῖσιν (Herod.).

§ 27, anm. Hos Hom. Τρωᾶ Ἐριχθόνιος τέκετο Τρώεσσιν ἄνακτα.

§ 27, c. Hos Hom. styrer ἀντιῶ dativ i betydn. møder, genitiv i betydn. angriber, tager fat på, modtager, nyder.

Af sådanne verber ere de vigtigste 1) de, der betegne en venlig eller uvenlig stemning, dadel, trusel, modstand, lydighed, ulydighed og føjelighed, t. eks. *χαρίζομαι, ὀργίζομαι, πολεμῆναι, διὰ πολέμου Ἀθηναίους ἔναναι, ἀπεχθάνομαι, φθονῶ, ἐπιτιμῶμαι, ἀπειλῶ, ἐναντιοῦμαι, πείθομαι, ἀπειθῶ, δουλεύω, εἶνω*; 2) de der betegne hjælp, råd, opmuntring og tiltro (mistro), t. eks. *βοηθῶ, συμβουλεύω, πιστεύω, ἀπιστῶ*; 3) de, der betegne møde, nærmelse, følge og fællesskab, t. eks. *ἀπαντῶ, πλησιάζω, ἔπομαι, κοινωνῶ, fremdeles εἶκα, διαλέγομαι, εὐχομαι, λυσιτελεῶ, samt δοκεῖ, προσήκει, πρέπει, μέλει, μεταμέλει og δεῖ (μοί τινος, jeg behøver noget).*

Anm. Enkelte af disse verber bruges af og til personligt i passiv. *Εἰ ταῦτα ὄρων ἐπήνει, δικαίως ἂν ἐπιτιμᾶτο. Οἱ χαρισθέντες, de, hvem der er vist en tjeneste.*

d) som hensynsbetegnelse ved intransitive verber, sammensatte med en af præpositionerne *ἀντί, ἐν, ἐπί, παρά, περί, πρὸς, σύν, ὑπό*, samt med *ὁμοῦ*, navnlig når de ved sammensætningen få overført betydning, t. eks. *ἀντέχω, ἐμμένω, ἐπικίμαι, ὁμονοῶ. Ὁ ἀνὴρ τὴν συντεκνοποίησάν ἐναντῷ τρέφει. Συμπολεμῆναι τινι*, understøtter en i krigen. Skal betegnelsen af rum og bevægelse udtrykkes, gentages undertiden præpositionen. *Ἐμμένειν ἐν τῇ τάξει.*

e) som hensynsbetegnelse 1) ved adjectiver, der betegne lighed, ulighed, venligt og fjendtligt sindelag 2) ved adjectiver, der på grund af sammensætning med *ἐν, σύν og ὁμοῦ* betegne et hensyn eller fællesskab, 3) ved adjectiver, der ere dannede af samme stamme som verber, der styre dativ, 4) ved

§ 27, d. Hos Hom. *Ἄσβετος ἐνώρτο γέλωσ μακάρεσσι θεοῖσιν. Μετέπεπε Μυμιδόνεσιν.*

de af sådanne adjectiver dannede adverbier, og 5) ved verber, der betegne at tilvejebringe en lighed. *Ὅμοιος τοῖς τοκεῦσιν. Φίλος, πολέμιός τινι. — Αἰδῶ καὶ φόβον οὐχ ὀρᾷς ἐμφαντα ἀνθρώποις ὄντα. — Ἐπίβουλόσ τινι. — Εὐνοϊκῶσ ἔχειν τινί. — Ὅμοιοῦσθαι τοῖσ θεοῖσ.*

Anm. 1. Adjectiver, der betegne en tilsvaren, selv når de ere sammensatte med *σύν og ὁμοῦ*, samt *διάφορος og ἐναντίος* kunne også styre genitiv. *Φίλος, ἐχθρός, πολέμιος og ὁμορος* bruges også substantivisk (endog i superlativ) med genitiv.

Anm. 2. Medens der efter adjectiver, der betegne en lighed (*ὅμοιος, ἴσος og παραπλήσιος*) og efter de tilsvarende adverbier regelmæssigt følger *καὶ (ac)* eller et relativt ord, når der skal betegnes, at to subjecter (objecter) have noget fælles eller ligt, sættes dog hyppigt det andet subject (object) i dativ, styret af adjectivet (adverbiet). *Στέφανος ἅπασ, κἂν μικρὸσ ἦ, τὴν ἰσὴν φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ. På samme måde efter ὁ αὐτός og ἐναντίος. Μὴ συναγε εἰς ταῦτο τὰ κάλλιστα τοῖσ ἀσχίστοισ. Ἡ ἀκρασία τοῖσ σαφρονουσί τὰ ἐναντία ποιεῖν ἀναγκάζει.*

Dativ bruges for at betegne et interesseforhold ved verberne *εἶμί, ὑπάρχω og γίγνομαι* for at angive den, for hvem noget er, hvem noget bliver tildel, d. e. den, som har, får noget. *Ἄρ' ἂν τι ὠφελοῖη τὰ ἀγαθὰ, εἰ εἶη μόνον ἡμῖν, χρώμεθα δὲ μή; Ἀυτόματα τὰγαθὰ τῷ φιλομένῳ γίγνεται καὶ παρὰ θεῶν καὶ παρ' ἀνθρώπων.* Fremdeles bruges dativ af et substantiv (pronomen) med et tilhørende participium med *ἔστι* for at betegne en sindsstemning i anledning af noget. *Ἐπισκεψώμεθα σαφέστερον, ἂν εἴη βουλομένοισ ἡμῖν ἦ.* (Jvfr. *aliquid mihi volenti est.*) Således også for at betegne den, for hvem, i hvis interesse noget skér, så at der istedenfor dativ (henført til hele udsagnet) også kunde stå genitiv, styret af substantivet. *Ξενοφῶντι διὰ τῆσ μεσογαίας πορευομένῳ οἱ ἰππεῖσ προκαταθίοντες ἐντυγ-*

§ 28. Hos Hom. bruges undertiden dativ af en personbetegnelse for at angive den, der står i et eller andet friere forhold til handlingen. *Πᾶσιν κεν Τρώεσσι κῦδος ἄροιο,* blandt, hos alle T. *Οἷ σφι βόες,* deres kvæg (Herod.).

χάνουσι πρῶτον πορευομένοις ποι, under X.'s marsch træffe hans ryttere på —.

Anm. Dativ af de personlige pronominer (især for første person) bruges navnlig i spørgsmål eller opfordringer for at betegne, at besvarelsen af spørgsmålet, opfyldelsen af pålægget har interesse for den talende selv (den tiltalte eller omtalte). *Τούτω πάν μοι προσέχετε τὸν νοῦν*, lad mig se at I —. (Dativus ethicus).

§ 29. Dativ som hensynsbetegnelse bruges i enkelte tilfælde for at betegne det særlige forhold til en (noget), hvorunder det udsagte finder sted. Således af et substantiv (i regelen med tilhørende participium) véd angivelsen af det tidspunkt, hvorfra den medgående tid skal beregnes. *Ἡμέρα ἦν πέμπτη ἐπιπλέοντι τοῖς Ἀθηναίοις* (d. e. A. havde i fem dage —). *Ἡμέραι ἦσαν τῇ Μυτιλήνῃ ἐαλωμένη ἐπτά, ὅτε κατέπευσεν*. Ligeledes af et participium for at betegne, når (under hvilken stilling) noget viser sig eller gøres (ofte ved stedlige bestemmelser). *Ἐπιδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Ἴονιον κόλπον*. (Heraf er opstået udtrykket *συνελόντι εἰπεῖν*, når man taler i korthed, eller alene *συνελόντι*, kortsagt.)

§ 30. a) Dativ ved et gerundiv, der bruges personligt, betegner den, af hvem handlingen bør udføres. *Ταῦτα ἡμῖν ποιητέα ἐστίν*. (Bruges gerundivet upersonligt, står navnet på den, af hvem handlingen bør udføres, i accusativ.)

b) Dativ bruges undertiden ved et passivisk verbum istedenfor *ὑπό* med genitiv for at betegne den, af hvem noget gøres, i prosa for det meste kun, når verbet står i perfectum eller i plusquamperfectum for at betegne det, der foreligger (forelå) som gerningens resultat. *Πάντα ἡμῖν πεποιημένα ἐστίν*.

§ 31. Dativ bruges for at betegne middel og redskab. *Βάλλειν λίθοις, ἀξίνῃ*. Heraf er opstået udtryk som: *Χορή-*

§ 30, b. Denne brug af dativ findes ofte hos Hom. *Πολέες δάμεν Ἐκτορι δίφ*.

μασί τινα ζημιούν, κέρδει καὶ πλούτῳ κρίνειν τι. Ligeledes styrer også *χωῶμαι* dativ. *Οἱ ἄριστα διδάσκοντες μάλιστα λόγῳ χωῶνται*.

Anm. *Διὰ* (med genitiv) betegner det fjernere middel: ved hjælp af. *Πάντα ὑπὸ ταύτῃ τῇ γνώσει δοῦλα δι' ἐκόντων ἄλλ' οὐ διὰ βίας ποιῆται*. *Ἀπό* bruges for at betegne udgangspunctet, især hjælpepilder (pengemidler). *Ἀπὸ χρημάτων στρατεύματα συλλέγειν*.

Dativ bruges for at betegne den hos den handlende selv § 32. liggende, virkende grund til at noget gøres. *Ἡπείγοντο τοῦ πιεῖν ἐπιθυμία*. *Ὅποσα ἀγνοία οἱ ἄνθρωποι ἐξαμαρτάνουσι, πάντα ἀκούσια ταῦτ' ἐγὼ νομίζω*.

Anm. Den ydre anledning til at noget skér betegnes ved *διὰ* (ob, propter) med accusativ. *Διὰ τύχην νικᾶν*.

Dativ bruges ved verber, der betegne en sindsstemning § 33. for at angive dennes grund (genstand). *Τῷ Ἐκατονύμῳ ἐχαλέπαινον τοῖς εἰρημένοις*. Dog bruges også *ἐπί* med dativ. (*Βαρέως, χαλεπῶς φέρειν τι, ἐπί τινι* og sjældnere *τινί*.)

Dativ kan bruges for at betegne den måde, hvorpå, de § 34. omstændigheder, hvorunder en handling udføres. *Τούτῳ τῷ τρόπῳ* (også *τούτον τὸν τρόπον* efter § 23, d). *Κραυγῇ πολλῇ ἐπιεῖναι*.

Anm. 1. Som oftest bruges *σύν* med dativ eller *μετά* med genitiv: *σύν δίκῃ, μετά δικῆς*, eller adverbier, såsom *δικαίως, ἠδέως*. Af nogle enkelte substantiver bruges dativ i denne betydning næsten ganske som adverbier, t. eks. *δρόμῳ*, i løb, *σιγῇ*, i tavshed, *βίᾳ*, med vold (*βία τινός*, imod ens vilje). På samme måde bruges adjectiver og pro nominer i dativ singularis i femininum, således at substantivet er udeladt (*ὀδῶ, στρατιᾷ* eller lignende), t. eks. *δημοσίᾳ, πεζῇ, ἐκείνῃ, ἤ*.

Anm. 2. Navnet på den magt (mængde), hvormed en bevægelse eller et foretagende udføres i krigen, står i regelen i dativ, t. eks. *Ῥαδίως ἂν ἀποφύγοιεν πελτασταῖς τοῖς ἐλαφροτάτοις τοῖς ὀπλίταις*, med peltasterne, som vare de behændigste —; dog bruges også *σύν*. Føjes *αὐτός* til (i betydn. med selve), står som oftest den blotte dativ. *Τέταρας ναῦς ἔλαβον αὐτοῖς ἀνδράσιν*.

§ 35. Dativ bruges for at betegne forskellen 1) ved comparativer. *Τέχνη ἀνάγκης ἀσθενεστέρα μακρῶ. Τοσοῦτῳ ἤδιον ζῶ, ὅσω πλείω κέκτημαι.* 2) ved *πρό* og *μετά*. *Δέκα ἡμέραις μετά τὴν μάχην.* 3) ved verber, der ifølge deres betydning forudsætte en sammenligning, t. eks. *ὑστερίζειεν μία ἡμέρα τῆς μάχης.*

Anm. Dog bruges også accus. *πολύ* og *ὀλίγον* (*πολύ* βελτίων) og altid *τι* og *οὐδέν*, når de stå ene (*μᾶλλον* *τι*).

§ 36. Dativ bruges for at betegne den side (egenskab), hvori prædicatet viser sig, med hensyn til hvilken prædicatet gælder. *Γένει Ἑλλήν. Φύσει ἀγαθός. Ψυχῆς καὶ σώμασιν ἰσχύειν.* (*Ἐργῶ, λόγῶ*, i gerning, i ord.) (Jvfr. § 23, a.)

§ 37. Dativ bruges for at betegne den tid, på hvilken noget skér (på spørgsmålet når), i attisk prosa dog kun ved angivelsen af en bestemt dag, måned, år og fest, samt af *ώρα*. *Τῇ ὑστεραία Κυρῶς ἐπορεύετο. Οἱ Σάμιοι ἐξεπολιορκήθησαν τῷ ἐννάτῳ μηνί. Ταῖς γυμνοπαιδίαις. Θέρους ὥρα* Ved andre tidsbestemmelser bruges *ἐν*: *Ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ*, (undertiden også ved de først nævnte).

§ 38. Dativ styres af visse præpositioner (se tillæg) og ligeledes af adverbiet *ἄμα*, samtidigt med, i regelen kun ved tidsangivelser. *Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ*, ved dagens frembrud.

Anm. Mærk udtrykkene *Μαραθῶν*, i Marathon, *Ἀθήνησιν*, i Athenai, *Πλαταιῶσιν*, *Σφηττοῖ*, *Πυθοῖ*, (for at betegne stedet, hvor noget skér).

§ 35. Hos Hom. findes forskellen ved comparativer altid betegnet ved accusativ af adjectiver. *Εἴσαι ὅσον φέρετός εἰμι σέθεν. Στιβαρότερον οὐκ ὀλίγον περ.*

§ 36. Denne brug af dativ findes meget sjelden hos Hom. overvejende accusativ.

§ 38. Hos Hom. bruges *ἄμα* med dativ også ved verber, der betegne en bevægelse, såsom *ἐπεσθαι*, *λέναι*, *στείχειν*.

§ 38, anm. Hos Hom. bruges dativ ikke sjelden for at betegne stedet, hvor handlingen foregår, og opholdsstedet, hvor der i prosa bruges præpositionen *ἐν*. *Ἐπερωίῳ ἰστὸν ὑφαίνειν. Ζεὺς αἰθέρι καίων. Ζεὺς ἡμενος Οὐλύμπῳ.* Sjældnere hos senere digtere.

3. Genitiv.

Genitiv betegner i alm. et sammenhængsforhold, men kan også betegne en fjernelse (som ablativ i latin).

Genitiv bruges

a) som sammenhængs- og ejendoms-genitiv. *Ἡτῶν* § 39.

Μαντινῶν πόλις. Τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Μισθὸς τριῶν μηνῶν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰς ἐν τῇ Ἀσίᾳ πόλεις ἑαυτῶν ἐποίησαν. Τῆς Ἰταλίας Λοκροὶ Συρακοσίῳ ἦσαν. (Ἐαυτοῦ γίγνεσθαι, være sin egen herre. Οὐχ ἑαυτοῦ εἶναι, være ude af sig selv.)

Anm. 1. Ejendoms-genitiven kan også styres af et demonstrativt pronomen i neutrum og af talordet *ἓν* i betydning dette, denne side hos en, dette ene, denne ene side hos en, og pronominet forklares da ofte ved en genstandssætning indledet med *ὅτι* (*ὡς*) eller ved en spørgebisætning. *Τούτῳ μοι ἔδοξε τῶν κατηγορῶν ἀναισχυντότατον εἶναι.* Heraf er det vistnok opstået, at der efter verber, der betyde at jagttage, forestille sig og bemærke, ofte står en genitiv, der altså nærmest er styret af genstandssætningen eller spørgebisætningen. *Οὐδὲν παρόμειδα ἀγροοῦντες ἀλλήλων, ὃ τι λέγομεν.*

Anm. 2. *Υἱός* udelades ofte ved faderens navn: *Θουκυδίδης ὁ Ὀλόρου.* Ligeledes ofte *οἰκία* og *ιερόν*, når de skulle være styrede af præpos. *ἐν* og *ἐς*. *Ἐν, ἐς Ἄιδου.*

b) i forbindelse med *εἰμί* for at betegne den, for hvem noget er passende, er ejendommeligt, af hvem man kan vente sig noget. *Δις ἐξαμαρτεῖν ταῦτόν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ ἐστίν. Τοῦ μὲν ἀρχοντός ἐστι τὸ προστάττειν τοῖς πολεμίοις, τοῦ δὲ ἀρχομένου τὸ πείθεσθαι.*

c) ved verberne *εἰμί* og *γίγνομαι* for at betegne herkomst og fødested, samt stof. *Ἀγαθῶν ἐστε προγόνων.*

§ 39, c. Hos Hom. *Τάπησ ἐρίοιο*, tæppe af uld. *Ὀμφαλοῖ κασιτέροιο. Παρέθεντο δαῖτ' ἀγαθῶν κρειῶν τε καὶ οἶνον ἡδυνότοιο. Κνήη ῥινόυ ποιητή, skjold, dannet af oksehud. Ligeledes i forbindelse med *τεύχω*. *Τεῦξεν οἱ κνημίδας ἑανοῦ κασιτέροιο. Οἱ Ἀλκμαϊονίδαι σφικεμένον σφι παρίνου λίθου ποιέειν τὸν θῆν**

Ξενοφῶν πόλεως μεγίστης ἦν. Οὐδὲν θαυμαστὸν τῶν ἀγαθῶν πατέρων φαύλους υἱεὶς γενέσθαι. Ἡ κρητὶς ἦν λίθου ξεστοῦ κογγυλιάτου. (Også siges γίνεσθαι ἐκ τινος. Ἀπό τινος γίνεσθαι nedstamme fra en.)

d) som objectiv genitiv. Φόβος τῶν πολεμίων, frygt for f. (ὁ τῶν πολεμίων φόβος, fjendernes frygt). Ἀφορμὴ ἔργων. Ἀπόστασις τῶν Ἀθηναίων, frafald fra A.

e) som definitiv genitiv i regelen kun af infinitiver. Ἀμαθία ἢ τοῦ δοκεῖν εἰδέναι. ἢ οὐκ οἶδεν. Ἀμύχανον εὐδαιμονίας. (Ἐν παντὶ ἀθυμίας εἶναι.)

f) som artens genitiv. Βοῶν ἀγέλη. Λέικα μυριάδες στρατιάς.

g) som delingsgenitiv (det heles genitiv), føjet til ord, der betegne en del af noget: a) til substantiver, adjectiver, talord, pronominer og participier med artikelen, samt artikelen forbunden med et adverbium eller en præposition med sin casus, af comparativer, superlativer og verber, der ere dannede af superlativer. Μέρους, πολλοί, εἴκοσι τῶν στρατιωτῶν. Τῶν πολεμίων τις. Τῶ ὀρῶμεν ἡμῶν αὐτῶν τὰ ὀρῶμενα; med hvilken del af os selv —. Εἰς τοῦτο ἀνομίας ἤλθον, til et sådant punkt af afsindighed —, d. e. så vidt i afsindighed —. Τῶν στρατιωτῶν ὁ βουλούμενος. Τὸ κράτουν τῆς πόλεως. Ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν. Ὅρθότατα πάντων λέγεις. Πάντων ἀριστεύειν. b) til steds- og tidsadverbier for at betegne på et vist punkt i (af) det hele. Γῆς οὐδαμοῦ οἶμαι ἀγαθὴν πολιτείαν εἶναι, ingensteds på jorden —. Πηγὴν μάλιστα ἔστι τῆς ἡμέρας; c) til adverbier (πῶς, ὡς, εὖ, κακῶς) i forbindelse med ἔχω. Εὖ σώματος ἔχει. Ἐδίωξαν ὡς τάχους ἑαστοι εἶχον, de forfulgte så hurtigt som de kunde.

Παρίον τὰ ἔμπροσθε αὐτοῦ ἐξεποίησαν (Herod.). (Υπέδειμε τὸν πρῶτον δόμον λίθου Αἰθιοπικοῦ ποικίλου. (Herod.).

39, e. Hos Hom.: Ἴλιον πολιέθρον, byen Ilios.

d) Delingsgenitiven bruges fremdeles af landes navne, styret af den særlige betegnelse for den enkelte del. Οἱ Ἀθηναῖοι ὠρμίσαντο τῆς Χερρονήσου ἐν Ἐλεούντι. e) ved εἰμί og γίγνομαι, er, bliver (en) af, samt ved verber, der på en eller anden måde betegne at optage imellem, regne iblandt. Οὐ οὐ Κριτόβουλον ἐνόμιζες εἶναι τῶν σωφρονικῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ τῶν ἀνοήτων; Σὺλον τῶν ἐπὶ σοφιστῶν ἐκλήθη. Ἐμὲ θεὸς τῶν πεπεισμένων. (Ved εἰμί og γίγνομαι kan også εἰς tilføjes.)

Anm. 1. En noget friere brug findes i udtryk som ἀνὴρ δήμου, ὀρχηστῆς τῶν τὰ θαύματα δυναμένων ποιεῖν (hvor det styrende ord ikke betegner en del).

Anm. 2. Om οἱ στρατιῶται οἱ μὲν — οἱ δὲ istedenfor τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν — οἱ δὲ se § 11, anm. 2.

Anm. 3. Det adjectiv, hvortil der er føjet en delingsgenitiv, retter sig undertiden i køn efter denne. Ἡ πλείστη τῆς χώρας.

h) som beskrivende genitiv (som oftest bestående af et substantiv med tilføjet quantitetsadjectiv eller talord) dels ved εἰμί forbunden med et substantiv, dels føjet umiddelbart dertil for at betegne indhold, stof, størrelse, værd og alder. Τὸ τεῖχος σταδίων ἦν ὀκτώ. Κρήνη ἡδέος ὕδατος. Ποταμὸς τεττάρων πλεθρῶν τὸ εὖρος. Ὅτε ἀπέθνησκε ἦν ὡς τριάκοντα ἐτῶν.

Anm. Den beskrivende genitiv bruges ingenlunde i samme omfang som i latin, navnlig en meget sjælden for at betegne en egenskab (beskaffenhed) i almindelighed.

Genitiv styres af verber, der ifølge deres oprindelige § 40. betydning betegne et sammenhæng med eller en udgaaen (fjernelse) fra, og som enten ere intransitive eller transitive. Sådanne verber ere:

1) de, der betyde at fylde, være fuld af, berøve, mangle, t. eks. πίμπλημι, πληρῶ, πλήθω, γέμω, ἀραι-

ρείσθαι, εὑπορῶ, δίομαι, δεῖ μοι, ἐλλείπει (μοί τινος).
(Ὁζω μύρου, lugter af salve).

2) de, der betyde at give, have del i noget, t. eks. μεταδίδωμι, κοινοῶ, μετέχω, (μέτεστί μοι), μεταλαμβάνω, μεταλαγχάνω. Δίδωμι τῶν ἐμαντοῦ, jeg giver af mit eget. Også undertiden af andre verber, når delingsbegrebet betegnes, t. eks. ἀφίησι τῶν αἰχμαλώτων. han frigiver nogle af fangerne. (På lignende måde: ἵεναι τοῦ πρόσω, gå et stykke fremad.)

Anm. 1. Også siges μετέχω μέρος, μέτεστί μοι μέρος og lignende.

3) de, der betyde at berøre, tage (gribe) fat på, nyde, spise af, drikke af, begynde på, stræbe, tragte, række, sigte efter, atrå, opnå, gøre krav på, t. eks. ἄπτομαι, ἔχομαι, holder mig fast til, støder op til, ἀντέχομαι, ἐπιλαμβάνομαι, λαμβάνω (τινά τῆς χειρός, tager en i hånden), μέμνημαι. husker (holder fast på med hukommelsen), δέω (τινά τοῦ ποδός, binder en ved foden), ἄρχομαι, ἀπολαύω, γένω, γεύομαι, ἐσθίω (τοῦ σίτου), πίνω (τοῦ οἴνου), ἐπιθυμῶ, ἐρῶ, ὀρέγομαι, στοχάζομαι (τοῦ σκοποῦ, sigter efter målet), τυγχάνω, ἐξικνοῦμαι, når, ἀντιποιοῦμαι (τῆς ἀρχῆς τινι, gør en herredømmet stridigt), ἀμφισβητῶ (τινί τινος), προσήκει (μοί τινος, jeg har ret til noget).

Anm. Φιλῶ, omfatter med kærlighed, og ποθῶ, omfatter med længsel, styre accusativ.

§ 40, 3. Hos Hom. styrer ψάνω både dativ og genitiv. Ἐχομαι styrer hos Hom. genitiv også i betydning af afhængig af. — Ἐπιτορῶ ἄποτομοντος ἀκόντισε δουρί. Πηλείδης ἀρμήσατ' Ἀγήρορος. Μάλ' αἰεὶ νίκης ἰέσθην. Τυγχάνω i betydning træffer styrer (ligesom βάλω) accusativ: δουρί τινα τυχεῖν, i betydning opnår genitiv: πομπῆς καὶ νόστοιο τυχεῖν. Λούεσθαι ποταμοῖο, vaske, bade sig i (af) floden.

4) de, der betegne en sanselig eller åndelig iagttagelse og betyde at høre, erfare og spørge, drage omsorg for, være ligegyldig for, t. eks. ἀκούω, αἰσθάνομαι, πυνθάνομαι, ἐπιμέλομαι, μέλει μοι, μεταμέλει μοι (jeg angreer), φροντίζω, ὀλιγοῶ. Τρεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πάσαν τὴν ἀλήθειαν. Ακούειν τινός, høre på en.

Anm. 1. Også siges μέλει μοι περί τινος og personligt μέλει μοι ταῦτα.

Anm. 2. Verber, der betyde at høre, erfare og spørge forbindes oftere med præpositionen παρά (πρός, ἐξ) med undtagelse af πυνθάνομαι, der sædvanligt styrer genitiv.

Anm. 3. Ved sammensætning med ἀπό eller ἐξ få adskillige verber en sådan betydning, at de kuune styre genitiv, t. eks. ἀπελαύω, ἀποπηθῶ (τινός, forlader en pludselig), ἐξίστημι (τινά τοῦ φρονεῖν).

5) de, der have den modsatte betydning af de under 2—3 anførte verber, og altså betegne begrebet af en fjernelse, en berøvelse (en ikke deltagen) t. eks. στερεῶ, ἀποστερεῶ (τινά τινος), ψεύδω, φθονῶ, ἀπορῶ — ἀπίχω, φείδομαι — ἀφίεμαι — ἀποτυγχάνω, ἀμαρτάνω, ἐπιλανθάνομαι, glemmer (giver slip på med hukommelsen), — εἶκω, παραχωρῶ (τινί τινος), ἐξίσταμαι (τῆς οὐσίας, τοῦ σώφρονεῖν), πάνω, παύομαι, samt διαφέρω, διέστηκα, er forskellig fra.

a) Genitiv styres af verber, der ere sammensatte med § 41. præpositionen κατά, når det dermed sammensatte verbum be-

§ 40, 4. Hos Hom. bruges μέλω også personligt med et substantiv som subject. Ἀργῶ πᾶσι μέλουσα. Τοῖ οὔτι μέλει Τρώων πόνοσ.

§ 40, 5. Hos Hom. (og andre digtere) er denne brug af genitiv endnu videre gående, t. eks. Μήπω τις ἐρωεῖτο πολέμοιο. Οὐκ ἂν δὴ τόνδ' ἄνδρα μάχης ἐρύσαιο μετελθών. Hos Hom. siges χρεῖ μέ τινος, jeg behøver noget, og det synonyme χρεῶ μέ τινος, undertiden i forbindelse med ἔκει, γίγνεται og ἐστίν. Τί με χρεῖ μητέρου αἵνου; Ἐμὲ δὲ χρεῶ γίγνεται αὐτῆς.

tegner en handling, der er rettet imod en, t. eks. καταγελῶ, udlér, καταφρονῶ, καταβοῶ, καθυβρίζω. Ved de verber, der ved sammensætning med κατά få betydningen at anklage, dømme, såsom κατηγορῶ, καταδικάζω, κατακρίνω, καταψηφίζομαι, sættes navnet på forbrydelsen eller straffen som object i accusativ. Τίς οὐκ ἂν καταγελάσειεν ἑμῶν; Χρὴ μὴ καταφρονεῖν τοῦ πλήθους. Καταδικάζω ἑμαυτοῦ τῆς ἐσχάτης δίκης ἄξιός εἶναι. Κατηγορεῖν ἀδικιαν τινός. I passiv: Ὁ κατεψηφισμένος ἡμῶν θάνατος.

b) Ligeledes styres genitiv af nogle verber, der ere sammensatte med πρό og ὑπέρ, dels i egenlig, dels i overført betydning (at foretrække, overgå osv.), t. eks. προτιμᾶν σωτηρίαν κέρδους. Προέχειν τινός σοφία. Ὑπερέχειν τινός πλοῦτος. Have disse verber deres egenlige betydning, gentages hyppigst præpositionen.

Anm. Ὑπερορᾶ, oversér, ringeagter, og ὑπερβάλλω, overgår, styre accusativ.

c) Ἐπιβαίνω i betydn. betræder styrer genitiv: ἐπιβαίνειν τῆς Ἀτικῆς. (Ἐπιβαίνω τὴν ναῦν, går ombord på skibet).

§ 42. a) Ved verber og udtryk, der betyde at anklage, beskyldte en for noget, overbevise en om, dømme, frikende en for noget, sættes navnet på genstanden for anklagen (beskyldningen osv.), ligesom også ved nogle verber navnet på straffen, i genitiv t. eks. αἰτιῶμαι, διώκω, ὑπάγω, γράφομαι, αἰρῶ, δίκην λαγχάνω, φεύγω, ἀποφεύγω, ἀλίσκομαι, ὀφλισκάνω. Κλοπῆς αἰτιάσθαι, γράφεσθαι, διώκειν τινά, beskyldte, anklage en for tyveri. Φεύγει ἀσεβείας, han er anklaget for ugudelighed. Ἀπέφυγε προδοσίας, han blev frikendt for (for beskyldningen for) forræderi. Ὑπάγω τινὰ θανάτου, κρίνομαι θάνατου. Τιμᾶται

§ 41, anm. Hos Hom. og Herod. styre de med κατά sammensatte verber både dativ og genitiv; altid καταρᾶσθαι τι.

μοι ὁ κατηγορὸς θανάτου, anklageren foreslår mig idømt dødsstraf.

Anm. Ved ὀφλισκάνω kan både forbrydelsens og straffens navn sættes i accusativ. Ὀφλεῖν μοχθηρίαν, ὀφλεῖν χιλίας δραχμᾶς.

b) Ved verber, der betyde at misunde, vredes, beundre, skatte lykkelig, ynke og hævne, sættes navnet på det, hvorfor man misunder, vredes, beundrer, skatter en osv. i genitiv, t. eks., θαναμάζω, ἄγαμαι, φθονῶ, ὀργίζομαι, εὐδαιμονίζω, ζηλῶ, οἰκτείρω, ἀμύνομαι, τιμωροῦμαι. Φθονεῖν τινι τῶν δώρων. Εὐδαιμονίζειν τοὺς ἀνθρώπους τῶν ἀγαθῶν. Ὀργίζεσθαι τινι τῶν ἀδικημάτων. Derfra stammer brugen af genitiv ved adjectiver af lignende betydning: Ὡ μακάριοι τῆς θαναμαστῆς σοφίας. Εὐδαίμων ὁ ἀνὴρ ἐφαίνετο καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, og endelig den blotte genitiv uden styrende ord i beundrende eller harmfulde udråb. Τῆς τύχης, τὸ ἐμὲ νῦν δεῦρο κληθέντα τυχεῖν, ak, hvilket uheld, at jeg —.

Anm. Τιμωροῦμαι, φθονῶ og enkelte andre kunne også forbindes med præpos. ἐπί med dativ.

Enkelte verber, der i activ styre genitiv, bruges undertiden § 43. personligt i passiv, så at det ord, der er i den activiske sætning står i genitiv, bliver subject, t. eks. ἀμειψομαι ὑπό τινος, ἀντιρᾶσθαι ὑπό τινος. Navnligen gælder dette om de med κατά sammensatte verber, t. eks. καταγελᾶσθαι ὑπό τινος, ὑπό τῶν δικαστῶν καταψηφισθῆναι. (Ligeledes ἀρχεσθαι ὑπό τῶν ἡδονῶν, se § 45, slutn.)

Genitiv styres af mange adjectiver (og deraf dannede § 44. adverbier), der blot kunne tænkes i forhold til noget andet, for at angive det, hvortil adjectivet (adverbiet) henføres. Sådanne adjectiver (adverbier) ere

1) de, der betegne, hvad der hører til nogen (noget), hvad der er ejendommeligt for nogen (noget) eller det modsatte, nemlig ἴδιος, οἰκίος, egen, ejendommelig, κοινός, fælles, ἰερός, helliget (ναός ἱερός τοῦ Ἀπόλλωνος), — ἄλλοτριος.

§ 42, b. Hos Hom.: Ἰμετεύω, λίσσομαι τινὰ Διός, jeg beder bønfaller en ved Zeus (i prosa πρὸς Διός).

2) de, der betegne en fylde eller mangel på noget, en trang, en delagtighed eller udelagtighed i noget, en frihed for noget (jvfr. § 39), såsom *μετός, ἐμπλεως, πλήρης*, fuld, *πλούσιος*, rig, (og adverbiet *ἄλις*, nok), — *ἐνδεής, πένης*, trængende, *κενός*, tom, *ἐρημιος*, øde, forladt, — *μέτοχος (ἐπήβολος)*, delagtig, *ἄμοιρος*, udelagtig, *ἐλεύθερος*, fri, og enkelte andre mere specielle, såsom: *ὄρφανός (παίδων), γυμνός. Σοφίας ὁ κατὰ λόγον ζῶν μέτοχος.*

Anm. Ligeledes siges (med tilføjet adjectiv): *ἄπαις ἀρρένων παίδων*, som ikke har mandligt afkom; *ἄτιμος πάσης τιμῆς. (Ἄπαις παίδων og ἄτιμος τιμῆς vilde være en tautologi.)*

3) de, der betegne en indsigt, omhu, evne, magt over noget og det modsatte, såsom: *ἐμπειρος, ἄπειρος, ἐπιστήμων, ἀνεπιστήμων, ἐπιμελής, ἀμελής, ἐγκρατής, ἀκρατής*, samt *αἴτιος*, skyldig (objectiv genitiv). *Ὁ γραμματῶν ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων. Σωκράτης τῇ πόλει οὔτε πολέμου οὔτε ἄλλου κακοῦ οὔθενός πώποτε αἰτίας ἐγένετο. Ἐμπείρως ἔχω τῆς γραμματικῆς.*

4) de, der ere dannede af verber, der styre accusativ og genitiv, og de, der ende på *-ικός* og betegne en duelighed til noget, eller det modsatte (ligeledes objectiv genitiv). *Φειδωλοὶ χρημάτων εἰσίν, φιλαναλῶται δὲ ἄλλοτριῶν*, de spare på deres egne penge, men ere ødsle med andres. *Κακοῦργος τῶν πολεμίων. Ἀπαθῆς κακῶν. Παρασκευαστικός τῶν εἰς τὸν πόλεμον*, skikket til at tilvejebringe krigsfornødenhederne.

5) *ἄξιος, ἀνάξιος* og *ἀντάξιος* ligesom også verbet *ἀξιῶ. Πλείστον ἄξιος. Τῶν πατιῶν ἀξίως τελευτᾶν. Μεγάλων τιμῶν ἀξιοῦσθαι. magnis honoribus dignum haberi.*

Anm. *Ἄξιον* med dativ betyder: det er umagen værd for en, det er billigt. *Τῷ βασιλεῖ ἄξιόν ἐστι ἀφιέναι αὐτοῖς.*

§ 45. Efter comparativer af adjectiver og adverbier kan andet sammenligningsled (det, der overtræffes) stå i genitiv; ligeledes

§ 44. Hos Hom. styre verber, der betyde at beherske og anføre både dativ og genitiv; ligeledes *κλύω*.

efter adjectiver; der betegne en overtræffen i et sammenligningsforhold (som ende på — *πλάσιος*) og undertiden efter *ἄλλος*. Også verber, der ere dannede af en comparativ eller have en dermed beslægtet betydning, styre genitiv, og ligeledes de, der betyde at beherske og anføre, såsom *πλεονεκτῶ, μειονεκτῶ, ἡσοῦμαι, ὑστερῶ, ὑστερίζω (τῆς μάχης, jeg kommer for silde til kampen) — περιγίγνομαι, περιέμι, λείπομαι (ἀρετῇ ὑμῶν, jeg står i tapperhed tilbage for eder), — ἄρχω, ἡγοῦμαι, κρατῶ, βασιλεύω, προστατῶ, στρατηγῶ, ἀκούω (i betydning adlyder, er horig) og ἀνηκουστῶ. Μείζων τοῦ ἀδελφοῦ, major fratre. Ἄμεινον ζῆν τῶν ἄλλων. Ἄλλα τῶν δικαίων. Στράτευμα πολλαπλάσιον τῶν ἐναντίων. Τῇ προτεραία τῆς μάχης. Οὔθενός δεύτερος, som ikke står tilbage for nogen. Κροῖσος Λυδῶν ἤρχεν.*

Anm. 1. Om *ἐναντίος* og de adjectiver, der betegne en tilsvaren eller et fællesskab, se § 27, e og anm. 1.

Anm. 2. *Ἡγοῦμαι τινα*, viser en vej. *Κρατῶ τινα* og *τινος*.

a) Genitiv bruges for at betegne den løn, for hvilken en § 46. handling udføres, og den pris, for hvilken man køber eller sælger noget. *Πόσου διδάσκεις; Μισθοῦ στρατεύεσθαι. Οἱ ἀγαθοὶ οἰκονόμοι, ὅταν τὸ πολλοῦ ἄξιον μικροῦ ἐξῆ προΐσθαι, τότε φασὶ δεῖν ὠνεῖσθαι. Μείζονος τιμᾶσθαι.*

Anm. I almindelighed siges: *Ποιοῦμαι τι (τινα) περὶ πολλοῦ (πλείστον, ὀλιγον)*, skatter noget (nogen) højt; meget sjelden bruges den blotte genitiv. Ved *ἀλλάττομαι, ἀνταλλάττομαι*, bytter, tilføjes *ἀντί*.

b) Genitiven bruges ligeledes for at betegne det, hvorfor betaling kræves eller gives. *Σωκράτης οὐδένα τῶν συνόντων τῆς συνουσίας ἀργύριον ἐπράττετο.*

Om tiden bruges genitiv for at betegne det tidsrum, inden § 47. hvis udgang en handling udføres, indenfor hvis grænser en

§ 46, anm. Hos Hom.: *Γλαῦκος πρὸς Διομήδεα τεύχε' ἄμειβεν χρούσα χαλκείων.*

§ 46. Hos Hom. *Νηρεμῆς*, under vindstille.

vis handling gentager sig, eller ved en almindelig, ubestemt betegnelse af det afsnit i døgnet, året osv., under hvilket noget indtræder. *Οὐδείς με ἠρώτηκε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν. Βασιλεὺς οὐ μαχεῖται δέκα ἡμερῶν. Τοῦ αὐτοῦ χειμῶνος*, i løbet af den samme vinter. *Τρίς τοῦ ἐνιαυτοῦ*, tre gange om året. *Νυκτός*, ved natte tid, *ἡμέρας*, om dagen. *Τοῦ λοιποῦ*, for fremtiden (også: *τὸ λοιπόν*).

Anm. 1. *Τῆς αὐτῆς ἡμέρας*, i løbet af samme dag, *τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ*, samme dag, se § 37.

Anm. 2. For at betegne tiden, der medgår, bruges præpositionen *ἐν*.

§ 48. Om brugen af et substantiv (et substantivisk brugt ord) forbundet med et participium, begge i genitiv (svarende til den latinske dobbeltablativ) se ved participium.

§ 49. a) I modsætning til den latinske sprogbrug kan ejendomsforholdet udtrykkes ved genitiv af de personlige (reflexive) pronominer, lige såvel som ved ejendomspronominer: *Ἡ σοφία ἐμοῦ, ἢ ἐμῆ σοφία*.

b) Som objectiv genitiv bruges undertiden et ejendomspronomen istedenfor genitiv af det personlige pronomen. *Ἐννοία καὶ φιλία τῇ ἐμῇ τὸ δῖον συλλαμβάνουσι*.

§ 50. Ligesom genitiv styres af visse præpositioner (se tillæg), styres den også af de stedsadverbier, der kunne bruges som

§ 49. Hos Hom. styrer *πλησίον* både dativ og genitiv.

Genitiv bruges hos Hom. ved stedsbetegnelser

1) om stedet, mod hvilket bevægelsen er rettet. *Ἰέμενοι πόλιος*. (Derimod: *Σκαιὰς τε πόλιν καὶ φηγῶν ἱκανον*, accus. om stedet, der virkelig nås.)

2) sjelden om opholdsstedet: *Ἦ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαιοῦ;*

3) genitiverne *ὄδοιο* og *πεδίοιο* bruges (partitivt) om det rum, indenfor hvis grænser bevægelsen foregår. *Ἀνυζόμενοι πεδίοιο*, flygtende hen over (en del af) sletten. (Derimod *πρήσσειν ὁδόν*, tilbagelægge hele vejen.)

præpositioner (undertiden også af tidsadverbier), såsom *ἐγγύς, πλησίον, ἔμπροσθεν, ἐναντίον, χάρις, ἀμφοτέρωθεν, ἐνθῦ, ἄχρις, ἐξῆς, ἐφεξῆς*, samt af *πλήν*, foruden, *λάθρα*, skjult for, *ἐμποδῶν*, tilhinder for, og endelig af udtryk, der bestå af en præposition med sin casus (med eller uden artikelen), som betegne på en vis side af noget. *Τὰ πρὸς ἔω τῆς πόλεως*.

Anm. *Ἐγγύς* kan også styre dativ, når der betegnes en lighed. *Ἐξῆς* og *ἐφεξῆς* kunne også styre dativ, navnlig i forbindelse med *εἰμί* og *γίνομαι*.

Kap. 4.

Om adjectiver og adverbier.

Adjectiver, der betegne orden og følge, tilfredshed med § 51. en handling, mængde og heftighed, samt enkelte andre, t. eks. *μόνος*, stå som apposition til subjectet (undertiden til hensynsbetegnelsen og til objectet), hvor vi bruge adverbier (og altså i langt større omfang end i latin), for at betegne subjectets (objectets) forhold under handlingen. *Πρῶτος Μηθύμνη προσίβαλεν*, han angreb først, d. e. han var den første, der angreb M. *Πρώτη Μηθύμνη π.*, M. var den første by, han angreb. (*Πρῶτον Μ. π.* han angreb først M. og derpå en anden by.) *Χαλεπὸν ἐστὶν ὕσιον ἐπελθόντα λέγειν* (når — man sidst). *Τὰς πόλεις ἐκούσας παρέλαβε*, godvilligen, med deres vilje. *Ἐκὼν ἐπιεται. Ὁ ἄνεμος ἐκπνεῖ*

4) enkelte gange om stedet, hvorfra bevægelsen udgår. *Ὀδοσεῖα διώκετο ὁδομοιο*. Hyppigere betegnes dette ved endelsen *θεν* (der i attisk prosa findes i stedsadverbier), også føjet til navne på personlige væsener, fra hvem noget udgår. *Οὐρανόθεν. Διόθεν*. Også siges *ἐξ οὐρανόθεν*.

§ 51. Hos Hom.: *Αὐτὸς Ἀτρεΐδω ἀντίος ἦλθεν. Ἐὔδον πανύχιοι. Πρῶτι ὑπνοῖοι θωρηχθῶμεν. Ἡερίη ἀνέβη μίγαν οὐρανόν. Σκότιόν ἐ γείνατο μήτηρ.*

μέγας, vinden blæser stærkt. Ὁ ὄχλος πλείων καὶ πλείων ἐπίρρει. Τοὺς ἀνδρας ἀπίδοσαν ὑποσπόνδους, ifølge forliget. Κατέβαινον σκοταῖοι, de steg ned i mørke, da det var mørkt. Δευτεραίος ἦλθεν, han kom på den anden dag. Μόνος οὐκ ἐφαίνετο, han var den eneste, der ikke kom.

Anm. Om adjectiver, der stå i apposition til et substantiv med artikelen, se § 8, 5, anm.

§ 52. a) Adjectiver med artikelen i masculinum både i singularis og i pluralis bruges som substantiver for at betegne en vis klasse. Ὁ σοφός, οἱ κακοί. Ligeledes i neutrum i pluralis. Τὰ ἀγαθά. I neutrum bruges singularis for at betegne et begreb som en helhed: Τὸ δίκαιον. Τὸ βαρβαρικόν, den barbariske del (t. eks. af en hær), τὸ ἰππικόν, rytteriet.

b) Enkelte adjectiver bruges (ligesom i latin) ganske som substantiver (med og uden artikel), t. eks. ἐχθρός, φίλος, ἀγαθόν, κακόν. Ligeledes ἡ πατρίς (nl. πόλις, γῆ), ἡ δεξιὰ, ἀριστερά (nl. χεῖρ), ἡ μουσική (nl. τέχνη).

Anm. Til ἀνὴρ og ἀνθρωπος føjes substantiver, der betegne stand, beskæftigelse eller alder, som om de vare adjectiver: Ὁ ἄνδρες δικασταί. Θυγατέρες παρθένοι.

Anm. 2. Om adjectiver, der i accus. i neutrum i plur. og sing. føjes til verber, se § 20, c.

§ 53. Andet sammenligningsled, tilføjet ved ἢ, efter en comparativ af adjectiver og adverbier sættes i samme casus som det første, når begge stå i samme forhold i sætningen: Σοφώτερός εἰμι ἢ σὺ. Ἄμεινον ζῆν ἢ οἱ ἄλλοι. Er dette ikke tilfældet, skal der egenligt følge en sætning med εἰμί eller med det verbum, der er givet ved sammenhængen; dog udelades som oftest verbet, og nominativen står altså alene: Πέπειυμαι σὲ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ εἰσεῖσθαι ἢ ζῆν ὥσπερ

§ 52, anm. 1. Hos Hom.: Ἄνδρῶν μνηστήρων ἑσορᾶ ἀίδηλον ὄμιλον. Γυνὴ δέσποινα. Γυνὴ ταμίη.

ἐγώ (nl. ζῶ). Er εἰμί udeladt, står ikke sjelden andet sammenligningsled i samme casus som det første. Οὐδένα οἶδα σοφώτερον ὄντα ἢ Σωκράτη. Istedensfor ἢ står undertiden πρό (ἀντι) med genitiv og παρά med accusativ. Μῆ παιδας περὶ πλείονος ποιοῦ πρό τοῦ δικαίου.

Anm. Istedensfor μᾶλλον ἢ, hellere end, sættes, når hovedsætningen indeholder en negtelse eller et spørgsmål, hvorpå der ventes et benegtende svar, som oftest μᾶλλον ἢ οὐ. Περί τῶν ὑμῶν ἰδίων μᾶλλον τιμωρήσεσθε ἢ οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν;

Den genitiv, der bruges efter comparativ af adjectiver og § 54. adverbier (se § 45), findes hyppigst, når første sammenligningsled skulde stå i nominativ eller accusativ, ikke sjelden også når det skulde stå i dativ. Πονηρία θάττον θανάτου τρέχει. — Ἐξέστιν ἡμῖν μᾶλλον ἐτέρων καθ' ἡσυχίαν βουλευεῖν (d. e. μᾶλλον ἢ ἐτέροις).

Anm. 1. På grund af en stræben efter korthed i udtrykket findes ikke sjelden det subject sat i genitiv, der sammenlignes med et andet i henseende til noget, der ligger udenfor dem. Ἐδοξε τῷ ἀνδρὶ ἄλλοις μείζον ἑαυτοῦ λαβεῖν (eg. μ. ἢ αὐτὸς λάβει).

Anm. 2. Genitiv af et reflexivt pronomen med tilhørende αὐτός, føjet til en comparativ, betegner, at subjectet på en vis tid har egenskaben i højere grad end ellers. Αὐτοὶ ἑαυτῶν εὐμαθέστεροι γίνονται.

Anm. 3. Ligesom i latin siges μείζων ἐπίδοσις, major spe, større end man ventede, κρείττων γνώμη, τοῦ δέοντος osv. Μείζων ἢ κατ' ἀνθρώπου, major quam pro homine, for stor i forhold til et menneske. Δικαιώτερος ἢ ὥστε ταῦτα ποιεῖν, justior quam qui haec faceret, for retfærdig til at han skulde gøre dette (se ved infinitiv § 102.)

Anm. 4. Efter ἄλλος, efter adjectiver, der betegne en overtræffen i et sammenligningsforhold, og efter ord, der betegne en modsætning, samt efter διαφέρω, sættes enten genitiv (se § 45 og § 40, 5) eller ἢ. Οὐδεις ἄλλος ἢ ἐγώ. Τῇ ὑστεραία ἢ ἢ ἦλθεν. Ταῦτ' ἐναντία ἐστίν ἢ ἂ ἐγὼ λέγω. Οὐδέν διαφέρει, ὃ σὺ ποιεῖς, ἢ τοὺς ἰδιώτας φοβεῖσθαι. Efter ἄλλος kan der også sættes πλὴν. Οὐδεις ἄλλος πλὴν ἐγώ. Ἄλλ' ἢ bruges som et adverbialt udtryk efter en negtelse (efter et spørgsmål, hvorpå der ventes et benegtende svar) i betydning videre end, undtagen (ofte med et forudgående ἄλλος). Ἡ φιλοσοφία πιστεύει οὐδενὶ ἄλλῳ ἢ αὐτῇ ἑαυτῇ.

§ 55. Når talbestemmelser forøges ved *πλείον* eller formindskes ved *ἐλάττον* (*μείον*), kan *ἡ* sættes efter disse ord, men også udelades, således at den casus, hvori talbestemmelsen står, bliver uforandret. *Πλείον* (*ἐλάττον*) *ἢ χιλίους ἰππεῖς ἔχειν*, plus (minus) quam mille equites habere. *Σὺν πλείον* (*ἐλάττον*) *χιλίους ἰππεῦσι πολεμεῖν*, cum equitibus plus (minus) mille bellare. Står talbestemmelsen i nominativ eller i accusativ, kan den, når *ἡ* udelades, sættes i genitiv. *Πλείον* (*ἐλάττον*) *χιλίων ἰππέων ἔχειν*, plus (minus) mille equitibus habere. Også siges *πλείους* (*ἐλάττους*) *ἢ χιλίους ἰππεῖς ἔχειν* og *πλείους* (*ἐλάττους*) *χιλίων ἰππέων ἔχειν* (aldrig *πλείους χιλίους* i. ἔ.).

§ 56. a) En sammenligning mellem to egenskaber hos samme person (genstand), når der skal betegnes, at den ene findes i højere grad end den anden, udtrykkes som i latin, enten ved to comparativer eller ved *μᾶλλον* *ἢ*. *Βελτίων ἢ πλουσιώτερος*, melior quam ditior. *Ἀγαθὸς μᾶλλον ἢ πλούσιος*.

b) Ligeledes bruges comparativ (ikke superlativ) ved betegnelsen af, hvilken person (genstand) af to der har en egenskab i højeste grad. *Ὁ νεώτερος τῶν ἀδελφῶν, μῖνον fratrum*. *Οὕτως ἄμεινόν ἐστιν*, således er det bedst.

c) Ligeledes bruges comparativ som i latin om det, der overskrider det rette mål. *Ἀγροικότερον ἢν λέγειν, durius erat dicere*, det vilde være altfor plumpt at sige.

Anm. Efter verber, der betyde at ønske, vælge, udelades undertiden *μᾶλλον*. *Τὴν τῆς ὑμετέρας πόλεως τύχην ἐλοιμην ἂν ἢ τὴν ἐκείνου*. Undertiden føjes til en comparativ et overflødig *μᾶλλον*. *Διειρωτότερόν ἐστι μαχομένους ἀποθνήσκειν μᾶλλον ἢ φεύγοντας σώζεσθαι*.

§ 57. Superlativ betegner som i latin snart den højeste grad, snart en meget høj grad. *Κάλλιστός ἐστιν ἀπάντων*. — *Κῦρος φιλομαθέστατος ἦν*, K. var i høj grad lærvillig.

§ 56, b. Hos Hom. *Ἔμοι δὲ κε κέρδιον εἶη*. *Ἄλγιον αὐτῷ εἶσται*, det bliver værst for ham selv.

Anm. 1. Ved forbindelsen af en genitiv af et reflexivt pronomen (eller et personligt, brugt som reflexivt) med en superlativ betegnes den højeste grad, i hvilken egenskaben på en vis tid (sted) findes (fandtes) hos ét og samme subject. *Ἐλθε σοι, ὦ Περιπλεῖς, τότε συνεγερόμην, ὅτε δεινότητος σαυτοῦ ταῦτα ἦσθα*, da du var dygtigst heri. (Jvfr. § 54, anm. 2.)

Anm. 2. En superlativ forstærkes ved et foran stillet *πολλῶ*, *μακρῶ* (målets, forskellens dativ, se § 35), *παρὰ πολὺ* (digt. *πολύ*). *Πολλῶ ἀριστός ἐστιν*. Den højst mulige grad betegnes enten ved *ὡς* (*ὅπως*) *δυνατόν*, *ὡς*, *ὅπως*, *ἢ δύναμαι*, quam, quantum, ut maxime possum. *Στρατεύματα συνέλεξεν ὡς ἠδύνατο πλείστον*, eller ved *ὡς*, *ὅτι* sættes foran superlativen (ved adverbier i superlativ også *ὅπως* og *ἦ*). *Ὡς μέγιστος*. *Ὅπως ῥᾶστα ἔμαθεν*.

Anm. 3. Superlativen forstærkes undertiden derved, at *ἐν τοῖς* sættes foran uden hensyn til superlativens køn. *Ἐν τοῖς πρώτος*, allerførst. *Ἀγγελίαν φέρω, ἦν ἐγὼ ἐν τοῖς βαρύτερα ἂν ἐρέγκαιμι*. (Dette udtryk synes at være opstået ved en ellipse, idet det participium, der oprindeligen fandtes (t. eks. *ἐν τοῖς βαρύτερα φέρουσι*) senere blev udeladt, og *ἐν τοῖς* brugtes ganske som et adverbium.)

Anm. 4. Stundom findes der den unejagtighed, at en superlativ ligesom også *μόνος* styrer delingsgenitiven *ἄλλων*. *Μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων* (istedenfor enten: *μάλιστα τῶν ἀνθρώπων* eller: *μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων*). *Μόνος τῶν ἄλλων*.

Kap. 5.

Om de demonstrative og relative pronominer.]

a) Demonstrative og relative pronominer rette sig i hen-§ 58. seende til køn og tal efter det substantiv (substantiviske udtryk), istedenfor hvilke de stå eller til hvilke de vise hen.

§ 58. Hos Hom. bruges det relative *ὅς* også som demonstrativt pronomen. *Ὅς γὰρ δεύτατος ἦλθεν*. Ligeledes i attisk prosa i udtrykkene *καὶ ὅς*, *ἦ*, og *ἡ*, *ὅς*, *ἦ*, og *ἡ* *δ' ὅς*, sagde han. Hos Herod. *ὅς καὶ ὅς*, den og den. — Ofte forbindes hos Hom. *ὅς* (*οἶος*, *ὅσος*) som relativt pronomen med *τε* uden nogen mærkelig forskel i betydningen; måske tjener *τε* til endnu yderligere at sammenknytte sætningen med den foregående.

Ere de pågældende substantiver af forskelligt køn, følges regelen i § 2, a og b.

b) De demonstrative eller relative pronominer, der ikke kunne henføres til noget bestemt substantiv, og som betegne noget, der består af flere enkeltheder, sættes i neutrum i pluralis. *Ταῦτα ἔδοξεν. Ὅσα ἐν τῇ ἀνόδῳ ἐπράχθη, ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ δεδήλωται.*

§ 59. a) Det demonstrative pronomen, der ved *εἰμί, γίγνομαι* eller ved de i § 17 nævnte verber forbindes med et substantiv som prædicatsord, retter sig som oftest efter dette i henseende til køn og tal. *Αὕτη ἐστίν, καλεῖται ἀνδρὸς ἀρετή.*

b) Forbindes et relativt pronomen på samme måde med et substantiv som prædicatsord, kan det i henseende til køn og tal rette sig enten efter det substantiv, hvortil det viser hen, eller efter prædicatsordet, navnlig når den relative sætning kun indeholder en bemærkning om noget, der i og for sig er bekendt. *Φίλον, ὃ μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι φασιν, οἱ πολλοὶ ὅπως κηρύσσονται οὐ φροντίζουσιν.*

Anm. Et relativt pronomen står ofte i pluralis, når det viser hen til et collectiv eller til navnet på et land, en by (idet der tænkes på indbyggerne). *Τίς ἂν εὐ φρονῶν τοῦ σοῦ θιάσου τολμήσειεν εἶναι; οἱ νέοι ὄντες τοῖς σώμασιν ἀδύνατοί εἰσιν. Συνεφεύετο τοῖς πελασταῖς καὶ τὸ Ἀρκαδικὸν ὀπλιτικόν, ὃν ἤρχε Κλεάνωρ.* Ligeledes altid, når det viser hen til det i et foregående ejendomspronomen (*ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος*) liggende personlige pronomen i pluralis. Omvendt følger ikke sjelden efter *εἰ τις* et demonstrativ i pluralis, og efter et ord i pluralis det ubestemtrelative *ὅστις* (δς ἄν). *Εἰ τις αὐτοῖς φίλος ἦν τῶν βαρβάρων, τούτων ἀπειχόμεθα. — Αἱ γυναῖκες ἵκέευσον πάντας, ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν, μη φεύγειν ἀπολιπόντας αὐτάς.*

§ 60. a) Til et demonstrativt pronomen, der står som object, føjes som nærmere bestemmelse et adjectiv eller et substantiv i forbindelse med et adjectiv (uden artikel) som apposition. *Τούτους ἔλεγον οἱ στρατιῶται βαρβαρωτάτους διεξελθεῖν*, om disse sagde soldaterne, at de vare de ræste af alle de folkeslag, gennem hvis lande de vare dragne. *Τοῦτο μέντοι ἤδη λέγεις δεινὸν πάλαισμα.*

b) Til et spørgende pronomen føjes som apposition et demonstrativt for at betegne, at der spørges om noget, der er antydet.

Ἀγγελίαν φέρω χαλεπὴν καὶ βαρβαρῶν. Τίνα ταύτην; jeg bringer -- et budskab. Hvad er da det for et budskab?

Anm. Ved *καὶ οὗτος*, og det, føjes til et foregående substantiv (substantivisk brugt ord) betegnelsen af det (den egenskab), der væsenligen kommer i betragtning. Pronominet retter sig i henseende til køn, tal og casus efter det ord, hvortil det føjes. *Ἀπόρων ἐστὶ καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιπορίας πράττειν τι.* Henføres pronominet, fulgt af et participium, til den i den foregående sætning udtrykte tanke, bruges *καὶ ταῦτα. Μένωνα οὐκ ἐξήτει ὁ ἀνθρώπος, καὶ ταῦτα παρ' Ἀρκαίου ἂν τοῦ Μένωνος ξένου.*

Substantivet, der bestemmes ved den relative sætning, kan § 61. sættes ind i denne, som oftest kun når den relative sætning går forud for den demonstrative: *Πολλοὶ τὰ χρήματα ἀναλώσαντες, ἂν πρόσθεν ἀπείχοντο κερδῶν, αἰσχροὶ νομίζοντες, τούτων οὐκ ἀπέχουσιν.* Dette skér især, når en ny betegnelse føjes til. *Οἱ ὀπλίται, οὓς μόνους εἶχον βοηθούς, ἀπεχώρησαν*, h., de eneste hjælpere, som de havde, vare gæede bort.

a) Ofte udelades et enestående demonstrativt pronomen, hvortil § 62. et relativt viser hen, hyppigst, når det skulde stå i nominativ og accusativ, undertiden også i en anden casus. *Ὀῦνον οἵτινες τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόντων πειρῶνται πολεμίους ποιῆσαι ἡμᾶς, ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν; — Ἀναγκάιον αὐτοῖς ἐστὶ διαλέγεσθαι παρ' ἂν ἂν λάβωσι τὸν μισθόν* (d. e. τοῦτοις, παρ' ἂν).

b) I almindelighed udelades foran det relative pronomen et ubestemt pronomen ved verbet *ἔστιν*, der er, der findes. *Τῶν συμμαχῶν ἡμῖν εἶσιν, οἳ διαλέγονται περὶ φιλίας τοῖς πολεμίους.* Ligeledes udelades foran relative steds- og mådesadverbier et ubestemt pronomen eller adverbium og den substantiviske betegnelse af et sted eller en måde. *Ὀὐκ ἔστιν, ὅπως οὐκ ἐπιδήσεται ἡμῖν βασιλεύς*, der er ingen måde, hvorpå ikke, d. e. det er umuligt, at kongen ikke skulde — *Ἄγορᾶν οὐδεὶς ἡμῖν παρέξει οὐδ' ὀπόθεν ἐπιποιτιούμεθα*, noget sted, hvorfra — *Ἔσθ' ὅτε*, undertiden.

Anm. Ligesom *ἔστιν* δς, *ἔστιν* ἄ siges også *ἔστιν* οἷ (οὓς, οἷς, ὢν), undertiden *οἵτινες* (se § 66, b), så at *ἔστιν* οἷ næsten betragtes som ét ord (*ἔνιοι*) i betydningen nogle, enkelte. *Ἐντεῦθεν προὐβάλλοντο πρῶτον μὲν Χειρίσοφον, ὅτι ἀρχῶν ἦροτο, ἔστι δ' οἷ καὶ Ξενοφῶντα.*

Når det relative pronomen skulde stå i accusativ som § 63. object og viser hen til et substantiv eller til et demonstrativt

pronomen, der står i dativ eller genitiv, sættes det ofte (ved attraction) i samme casus, selv når den demonstrative sætning følger efter den relative, og ligeledes når substantivet, hvortil relativet viser hen, er sat ind i den relative sætning. Står det demonstrative pronomen uden særligt eftertryk, udelades det for det meste. *Τῷ ἡγεμόνι πιστεύομεν, ὃ ἂν Κῦρος δῶ; Μετέλω τῶν ἀγαθῶν, ὧν οἱ φίλοι ἔχουσιν. Οἷς ἂν δὲ οἱ ἄλλοι ἐργάζονται, τούτοις οὐ χροῆσι; Καλλικρατίδας πρὸς αἷς παρὰ Λυσάνδρου ἔλαβε ναυσὶ προσεπλήρωσεν πεντήκοντα ναῦς. Σὺν οἷς εἶχεν ἦει πρὸς τὸ τεῖχος (d. e. σὺν τούτοις, οὓς εἶχεν).*

Anm. 1. Undertiden finder attraction sted, når det relative pronomen i neutrum skulde stå i nominativ (der jo altid har samme form som accusativ). Ligeledes i følgende forbindelser, der hero på en forkortning i forbindelse med attraction:

1) ἀνθ' ὧν, d. e. ἀντὶ τούτων ἃ eller ἄ. τ. ὅτι, til gengæld for det som, til gengæld for at. *Οἱ Ἕλληνες τὰ τεῖχη ἡμῶν καθέλιον ἀνθ' ὧν ἡμεῖς τάκεινον ἐκολύσαμεν πεσείν.*

2) ἐξ οὗ, d. e. ἐξ ἐκείνου ὅτε, ἀφ' οὗ, fra den tid af da, efterat, siden. *Τοὺς ξένους, ἐξ οὗ ὅ τε Σίνις καὶ ὁ Σκείρων ἀπέθανον, οὐδεὶς ἔτι ἀδικεῖ.*

3) ἐν ᾧ, d. e. ἐν ἐκείνῳ ὅτε, medens, εἰς ὃ, μέχρις οὗ, indtil.

4) ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε, d. e. ἐπὶ τούτῳ ὥστε, på den betingelse at, med den bestemmelse at. *Οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν ἐφ' ᾧτε συγγραψαὶ νόμους.*

5) καθ' ᾧ (καθ' ᾧ), eftersom.

Anm. 2. En præposition bliver som oftest udeladt foran relativet, når det substantiv eller demonstrativ, hvortil relativet viser hen, er styret af den samme præposition, især når begge sætninger have samme verbum. *Τιμῶμαι μάλιστα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις, οἷς προσήκει (nl. τιμᾶσθαι).*

§ 64. Undertiden finder en omvendt attraction sted, idet substantivet eller det demonstrative pronomen sættes i samme casus som relativet. *Τὴν οὐσίαν ἣν κατέλιπε τῷ υἱεὶ οὐ πλείονος ἀξία ἐστίν.*

a) Når i flere forbundne relative sætninger relativterne § 65. vise hen til det samme ord, sættes som oftest det relative pronomen kun én gang, selv om det i de følgende sætninger skulde stå i en anden casus. *Ἀρῖαιος, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλεῖα καθιστάναι καὶ [ᾧ] ἐδώκαμεν καὶ [ἀφ' οὗ] ἐλάβομεν πιστά, οὗτος ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν πειράται.*

b) Når relativet i den første sætning står i nominativ og det i den anden skulde stå i en anden casus, sættes undertiden istedenfor det sidste et personligt eller demonstrativt pronomen. *Ποῦ δὴ ἐκεῖνος ἐστὶν ὁ ἀνὴρ, ὃς συνεθήρα ἡμῖν καὶ σὺ μοι μάλα ἐδόκεις θαυμάζειν αὐτόν;*

Det ubestemt-relative ὅστις bruges i visse forbindelser som § 66. ligefrem relativt, hvoraf følgende ere de hyppigste:

a) Når der skal betegnes nogen (noget), som kan (skal) gøre noget (altså for at udtrykke hensigten) både efter et substantiv uden artikel og efter et ubestemt pronomen, der som oftest udelades (se § 62, b). *Ἠγεμόνα ἀτήσομεν Κῦρον, ὅστις ἡμᾶς ἀπάξει. Οὐκ ἔχομεν, ὅτον σίτον ἀνησόμεθα.*

b) Efter ἔστιν, der gives, (med udeladelse af det ubestemte pronomen, se § 62, b), som oftest efter et negtende udtryk. *Ἔστιν οὐστίνης ἀνθρώπων τεθαύμακας ἐπὶ σοφίᾳ; (Jvfr. § 62, anm. om ἔστιν οὐστίνης.)*

Anm. Udtrykket οὐδεὶς ὅστις οὐ (οὐδὲν ὃ τι οὐ) med udeladt ἔστιν bruges i betydningen: enhver (alt), og οὐδεὶς retter sig i henseende til casus efter ὅστις, da det betragtes som ét ord. *Ἀναγκαῖον οὐδένα ὄντιν' οὐχὶ μετέχειν δικαιοσύνης.*

c) Efter οὕτως, således at, efter en negtelse eller efter et spørgsmål, hvorpå man venter et negtende svar. *Τίς οὕτω μαινεται, ὅστις οὐ βούλεται σοι φίλος εἶναι;*

d) Når der fremhæves en særlig egenskab ved et bestemt subject som grund til eller forklaring af den demonstrative sætningens indhold. *Τί δὲ ἦδὺν οἶσθα μηδὲν τούτων ἔνεκα πράττειν ἐθέλουσα; ἥτις οὐδὲ τὴν τῶν ἡδέων ἐπιθυμίαν ἀναμένει.*

§ 65, a. Hos Hom. *Ἀναγχι δέ μιν γαμέσθαι τῷ ὄτεφ τε πατῆρ κέλεται καὶ ἀνδάνει αὐτῆ.*

§ 65, b. Hos Hom. *Ἀντίθεον Πολύφημον, ὅν κράτος ἐστὶ μέγιστον πᾶσιν Κυκλώπεσσι, Θόωσα δέ μιν τέκε νύμφη.*

Anm. Ὅστις bliver et ubestemt pronomen ved tilføjelsen af οὖν, hvosomhelst, enhver, *quis*, og ved tilføjelsen af δὴ og δῆποτε, en eller anden, *nescio quis*.

§ 67. Ligesom ὅς attraheres også de relativ-correlative pronominer οἶος, ὅσος og ἡλικός til en foregående dativ eller genitiv. *Διοικεῖν τὰς πόλεις τοιούτοις ἤθεσιν οἷοις Εὐαγόρας εἶχεν.*

Anm. 1. Når prædicatsverbet til οἶος eller ἡλικός (sjelden ὅσος) er εἰμί, udelades dette som oftest, og οἶος og ἡλικός sættes da i samme casus som det foregående demonstrativ eller substantiv. *Πάνν ἡδέως χαρίζονται οἷω σοὶ ἀνδρὶ* (d. e. *τοιούτῳ ἀνδρὶ, οἶος σὺ εἶ.*). (*Ὅξει ἀπὸ τούτων τσαύτην ἡδονὴν εἶναι, ὅσην ἀπὸ τοῦ ἑαυτὸν ἠγεῖσθαι βελτίω γίνεσθαι.*)

Anm. 2. Ved ὅσος udelades εἰμί som prædicatsverbum i udtrykkene *ὅσαι ἡμέραι* (der bruges som adverbium i formen *ὅση-μέραι*, dagligen), *ὅσοι μῆνες*, månedligen, *ὅσα ἔτη*, årligen.

§ 67, anm. 1. Hos Hom. attraheres ὅσος stadigt på samme måde som οἶος. *Τὸν δὲ ἔτισκομεν εἰσορόωντες ὅσον θ' ἰστὸν νηός.*

II.

Tempus- og moduslære.

Kap. 1.

Indicativ og dens tider.

Indicativ bruges ikke blot (som i latin) i et ligefrem § 68. udsagn og spørgsmål, i almindelige betingelsessætninger, men også i genstandssætninger, der ere styrede af ytrings- og meningsverber, og i spørgebisætninger, når det styrende verbum ikke står i en historisk tid. *Λέγεις παμμέγεθες πράγμα. Πῶς τοῦτο μαθήσομαι; Εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλνε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει. Λέγουσιν, ὅτι οἱ πολέμοι ἐνίκησαν. Ἡ γυνή σε τρέφει πολὺν χρόνον οὐκ εἰδυία, εἴ τινα τούτων χάριν ἀπολήψεται.*

Anm. 1. Om spørgesætninger, der både som uafhængige og som afhængige stå i conjunctiv, se § 80.

Anm. 2. Om brugen af indicativ (imperfectum eller aorist) i forbindelse med εἶθε for at udtrykke et ønske se § 85, anm.

Præsens bruges for at betegne det i nutiden vedvarende § 69. og nærværende, det, der jævnlig gentager sig, og det, der tænkes som nærværende. *Θεός ἐστιν. Οὕτω πως διώκει Πρόδικος τὴν ὑπ' Ἀρετῆς Ἡρακλέους παιδείουσιν.* Ligeledes ofte for at betegne det, der har været en tidlang og endnu varer, især ved *πάλαι*. *Πάλαι τοῦτο σκοπῶ, jamdiu*

hoc *considero*. Endelig i livlig, sammenhængende fortælling som historisk præsens istedenfor aorist (se § 71). *Κῦρος καθορᾷ βασιλεία καὶ τὸ ἀμφ' ἐκείνον στίφος καὶ εὐθύς οὐκ ἠνέσχετο*.

Anm. Præsens har i nogle verber betydning af perfectum, idet det betegner den afsluttede handlings resultat som endnu varende og den derved indtrådte og stedfindende tilstand, t. eks. *ἦκα*, er kommen, *φεύγω*, er landflygtig, *ὀλομαι*, er borte, *νικῶ*, er sejrherre, *ἀδικῶ*, har uret. Imperfectum af disse verber har altså betydning af plusquamperfectum: *ἔφευγον*, jeg levede i landflygtighed. Ligeledes *πυνθάνομαι* og *ἀνοῶ*, hører af rygget.

§ 70. Imperfectum er fortid af den vedvarende handling og bruges altså for at betegne, at en handling på en vis forbigangen tid var varende og ufuldendt, at en tilstand på en vis forbigangen tid fandt sted, at noget jævnlig gentog sig. *Τοὺς πελταστὰς ἐδέξαντο οἱ βάρβαροι καὶ ἐμάχοντο*, b. optog kampen med p. og kæmpede (derpå) med dem. *Οὐποτε μείον ἀπεστρατοπεδεύοντο οἱ βάρβαροι τῶν Ἑλλήνων ἐξήκοντα σταδίων*, aldrig havde H. deres lejr —. *Σωκράτης τοὺς ἐαυτῷ συνόντας οὐκ ἐπράττετο χρήματα*. (Σ. *οὐποτε τ. ε. σ. χ. ἐπράξατο*, S. krævede ingensinde ved nogen enkelt lejlighed —.)

Anm. 1. Imperfectum bruges undertiden for at betegne et forsøg på, en stræben efter at gøre noget, t. eks. *ἐπιθόν*, søgte at overtale (*ἔπεισα*, overtalte), *ἔδιδον*, tilbød (at give) (*ἔδωκα*, gav). *Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐβιάζετο ἵεναι, ὕστερον δὲ συνήγαγεν ἐκκλησίαν*, K. søgte at tvinge —, senere sammenkaldte han —.

Anm. 2. Imperfectum bruges undertiden om det, der på en vis forbigangen tid havde fundet sted, når begrebet af varighed skal fremhæves. *Καὶ γὰρ ἦσαν αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρους*.

§ 69. Hos Hom.: *Πάρος οὐ τι θαμίξεις*.

§ 70, anm. 2. Hos Hom. bruges ikke sjelden imperfectum i bisætninger svarende til vort plusquamperfectum. *Τὸν αἰσχρῶς ἐνέπιπε Μελανθὸς καλλιπάρῃος, τὴν Δολίος μὲν ἔτικτε, κόμισσε δὲ Πηνελόπεια*.

τὸ ἀρχαῖον ἐν βασιλείῳ δεδομέναι τότε δὲ ἀπέστησαν πρὸς Κύρον, thi også de I. stæder havde forud tilhørt T.

Anm. 3. Imperfectum bruges undertiden, navnlig hos de ældre historikere, i sammenhængende fortælling med en i betydning såre ringe forskel fra aorist. *Ἐπειδὴ δὲ διέβησαν, προσεύχοντο αὐτῷ τοῖς θεοῖς*. Således jævnligt *ἦεν*, *ἔφην*, *ἔλεγον*, *ἐκίλενον* og enkelte andre.

Aorist er præteritum for den indtrædende handling og § 71. betegner altså i al almindelighed handlingen som indtruffen i fortiden og bruges i historisk fortælling om tidligere begivenheder og om en enkelt begivenhed i fortiden uden hensyn til nutiden, altså svarende til historisk perfectum i latin, både i hovedsætninger og i bisætninger, der indledes ved conjunctionerne *ἐπεὶ*, *ἐπειδὴ*, *ὡς*, *ὡς τάχιστα*, *ἕως*, *ἔστε* og *πρὶν*, *postquam*, *ubi*, *ut*, *simulatque*, *ut primum*, *dum*, *donec* og *priusquam*. *Μετὰ ταῦτα ἀνίστη. Ὅσα ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρον οἱ Ἕλληνες ἐπραξαν καὶ ὅσα ἐπεὶ Κύρος ἐτελεύτησεν ἐγένετο, ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται. Ἐπειδὴ ἐτελεύτησε Δαρείος καὶ κατίστη εἰς τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρους διαβάλλει Κύρον*.

Anm. 1. Aorist bruges også for at betegne det, der i fortiden er indtruffet, sét i forhold til eller i sammenligning med nutiden. *Πολλὰς ἐθαύμασα, τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἔπεισαν οἱ γραψάμενοι Σωκράτη*. I bisætninger til et hovedverbum i en historisk tid (historisk præsens) svarer aorist altså til vort plusquamperfectum. *Δαρείος Κύρον μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἧς αὐτὸν σατραπὴν ἐποίησεν*. (Jvfr. Xen. An. II, 3, 19.)

§ 70, anm. 3. Imperfectum bruges hos Hom. og Herod. ofte jævnsides med aorist uden nogen mærkelig forskel i betydningen. *Μίστυλλον τᾶρα τᾶλλα καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειραν, ἄπτησάν τε περιφραδέως ἐρύσαντό τε πάντα* (Hom.). *Ἐπεῖτε δὲ τὰ νομιζόμενα ἐποίησε ὁ Κροῖσος, ἐπυνθάνετο, ὁπόθεν καὶ τίς εἴη ὁ δὲ ἀμείβετο*. (Herod.).

§ 71, anm. 1. Hos Hom. *Ὁ δ' ἄλετο διος Ὀδυσσεύς*, men han er død den herlige O. — *Ἢ οὐκ αἶεις, οἶον κλέος ἔλλαβε διος Ὀδυσσεύς*. — *Ταῦτα νῦν ἔστω, ὡς ἔστι τε καὶ ὡς ἀρχὴν ἐγένετο*, som det nu er og som det fra begyndelsen har været. (Herod.).

Anm. 2. Ligesom præsens bruges om det, der jævnligt ved given lejlighed indtræffer og altså plejer at ske, bruges aorist om det, der manges en gang ved given lejlighed viser sig som allerede indtrådt, og altså ved given lejlighed skær. *Τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν· ἐπειδὴν δὲ ὄμορος πόλεμος συμπλακῆ, πάντα ἐποίησε δῆλα.*

Anm. 3. Aorist i indicativ (og i participium) betegner ofte indtrædelsen, begyndelsen af den handling (tilstand), som præsens angiver, navnlig af verber, der betegne en legemlig tilstand, en stilling, mening og sindsstemning, t. eks. *ἐνόσησα*, jeg blev syg, *ἐβασίλευσα*, blev konge, *ἐνόμισα*, fattede den mening, *ἠράσθην*, blev forelsket, *ἐπεθύμησα*, fattede lyst til, *ἐγέλασα*, brast i latter. *Βουλευσας ποτὲ Σωκράτης ἐπιθυμήσαντος τοῦ δήμου παρὰ τοῦ νόμου τοὺς στρατηγούς μὴ ψήφῳ ἀποκτείναι πάντας οὐκ ἤθελον ἐπιψηφίσαι.* ("Esohon, jeg fik, είχον, jeg havde.)

Anm. 4. Coniunctiv, optativ, imperativ og infinitiv af aorist indeholde i og for sig ikke betegnelsen af den forbigangne tid, men betegne handlingen (tilstanden) som indtrædende uden hensyn til nogen bestemt tid, som enkelt stående og forbigående, medens de tilsvarende modi i præsens betegne handlingen (tilstanden) som varig. *Χαλεπὸν τὸ ποιεῖν, τὸ δὲ κελεῦσαι ῥᾶδιον. Εἴ πη ἔχεις ἀντιλέγειν, ἀντίλεγες· εἰ δὲ μὴ, παῦσαι πολλάκις λέγων τὸν αὐτὸν λόγον. Λέγε, tal. Εἰπέ μοι, sig mig.* Dog kan aorist optativ (ifølge aorists oprindelige betydning) betegne den forbigangne tid, når den står i genstandssætninger, indledede ved *ὡς* eller *ὅτι* og styrede af et ytrings- eller meningsverbum, der står i en historisk tid, og i spørgebisætninger, der ere styrede af et verbum, der står i en historisk tid, ligesom også i relative- og conjunctionsbisætninger, når hovedsætningens verbum står i imperfectum, se § 86, e. (Står det styrende verbum i en hovedtid, sættes der i disse sætninger indicativ, se § 68.) Ligeledes når aorist infinitiv er styret af et ytrings- eller meningsverbum, betegner den det, der i forhold til det styrende verbums tid er forbigangen.

§ 71, anm. 2. Denne brug af aorist findes hos Hom. ofte i sammenligninger, især når hovedsætningens verbum står i en historisk tid. *"Ἦρπε ὡς ὅτε τις δρῦς ἤριπεν ἢ ἀχερωῖς, τὴν τ' οὐρασι τέκτονες ἄνδρες ἐξέταμον.*

a) Futurum er fremtid af den indtrædende og vedva-§ 72. rende handling eller tilstand og betegner altså en handling (tilstand) som tilkommende. *Ἐγὼ ῥαδίαν καὶ βραχείαν ὁδὸν ἐπὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἄξω σε.* "Αρξω, både: jeg vil komme til herredømmet, og: jeg vil herske.

Anm. 1. Futurum bruges i relative sætninger for at betegne hensigten, det, der tilsigtes. *Ἠγεμόνα αἰτήσομεν Κύρον, ὅστις ἡμᾶς ἀπάξει.*

Anm. 2. Anden person af futurum indicativ med *οὐ* bruges i spørgende form for at betegne en alvorlig, streng befaling, og med *οὐ μή* for at betegne et lignende forbud (idet *μή* i forening med verbet danner et negtende begreb). *Οὐκ ἀποκτενεῖτε; Οὐκὼν καλεῖς αὐτὸν καὶ μὴ ἀφήσεις;*

b) For at betegne den umiddelbart forestående (eller tilsigtede) handling bruges verbet *μέλλω* med infinitiv (futurum, præsens, sjelden aorist), og denne betegnelse henføres ved imperfectum *ἤμελλον* til et vist tidspunkt i fortiden. *Μέλλω ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονεν. — Πλησίον ἤδη ἦν ὁ σταθμὸς, ἔνθα ἤμελλον καταλύσειν.*

Perfectum betegner den i forhold til nutiden fuldenkte, § 73. afsluttede handling og den derved indtrådte tilstand, det nu foreliggende resultat. *Ἐπιμελῶς οἱ θεοὶ ὧν οἱ ἄνθρωποι δέονται κατεσκευάσασιν. Φίλιππος τοὺς Θηβαίους μείζους ἢ προσῆκε πεποίηκεν. Ὁ ἀνὴρ τέθνηκεν, manden er død. (Ὁ ἀνὴρ τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ ἀπέθανεν, manden døde på den samme dag.) Ὀλωλα, det er ude med mig.*

Anm. 1. Ifølge sin betydning bruges perfectum af visse verber med betydning af præsens, idet der kun betegnes det nu foreliggende resultat. Nogle af disse verber have i præsens en noget forskellig betydning, af andre bruges præsens ikke. Sådanne

§ 72. Hos Hom. forbindes ofte futurum indicativ med *κέν*, sjældnere med *ἂν*. *Μνηστῆραῖν φαίνετ' ὄλεθρος πᾶσι μάλ' οὐδέ κέ τις θάνατον καὶ Κῆρας ἀλύξει. Τοὺς ἂν ἐγὼν ἐπίοψομαι, οἱ δὲ κιδέσθων.*

ere: κέκτημαι, besidder (κτῶμαι, erhverver), κέκλημαι, nedder, μέμνημαι, erindrer, πέφυκα, er af naturen, ἔστηκα, står, ἐγρήγορα, er vågen (ἐγείρω, vækker), δέδοικα, ξοικα, εἶωθα, οἶδα. Plusquamperfectum har da betydning af imperfectum.

Anm. 2. Perfectum bruges undertiden, når der skal betegnes, at en handling øjeblikkeligt skal være afsluttet. Ὁ κρατῶν ἅμα πάντα συνήρακεν. (Οὐ βουλευέσθαι ὦρα, ἀλλὰ βεβουλευῆσθαι.)

§ 74. Plusquamperfectum er præteritum af den fuldendte, afsluttede handling og betegner altså, at noget var fuldendt, afsluttet på en vis forbigangen tid og forelå som resultat. Ἐν τοῖς Δράκοντος νόμοις μία ἅπασιν ὥριστο τοῖς ἀμαρτάνουσι ζημία θάνατος.

§ 75. Futurum exactum er futurum af den fuldendte, afsluttede handling og betegner altså, at noget til en vis tilkommende tid vil være fuldendt og afsluttet og altså også vil foreligge som resultat; ligeledes, at noget hurtigt, straks vil blive fuldendt (være gjort). Τῇ αὐτῇ ψήφῳ τοὺς τε ἄλλους βελτίους ποιήσετε καὶ παρὰ τούτων δίκην εἰληφότες ἔσεσθε. — Εὐθύς Ἀριαῖος ἀφεισήξει, ὥστε φίλος ἡμῶν οὐδεὶς λελεῖψεται. — Ἀύθις πεπραξέται, det vil straks være gjort.

Anm. Fut. exactum af de verber, der i perfectum have betydning af præsens (se § 73, anm. 1), betegner handlingen (tilstanden) som ligefrem tilkommende, t. eks. κεντήσομαι, jeg vil besidde. (Λεῖδησομαι, jeg vil blive holdt bunden.)

§ 76. a) Indicativ med ἄν (hypothetisk indicativ med ἄν) bruges i imperfectum og i aorist (undertiden i plusquamperfectum) for at betegne, at noget vilde finde (vilde have fundet) sted under en vis betingelse, men som ikke finder sted, da betingelsen blot er antagen, ikke virkelig tilstede. Den betingende

§ 74. Plusquamperfectum bruges undertiden hos Hom. og Herod. for at betegne, at handlingen straks blev udført og altså øjeblikkeligt var tilendebragt. Οὐκ ἀπίθησε μύθῳ Ἀθηναίης ἢ δ' Οὐλύμπόνδε βεβήκει (Hom.). Ἐπιτεῖ ἐπύθοντο τοῦ κήρυκος, ὄρμη-ε-ατο βοηθέειν (Herod.).

sætning udtrykkes ved εἰ med indicativ (uden ἄν). Såvel den betingede, som den betingende sætnings verbum står i imperfectum, når det, der udsiges, henføres til nutiden; i aorist, når det henføres til den forbigangne tid. Plusquamperfectum (med ἄν i den betingede sætning, uden ἄν i den betingende) bruges kun, når der skal betegnes en (dengang eller nu) fuldendt, afsluttet handling eller en derved indtrådt tilstand. Plusquamperfectum af verber, der i perfectum have betydning af præsens, bruges som imperfectum. — Verbets tid i den betingende bisætning og i den betingede hovedsætning kan være forskellig, eftersom hver enkelt sætnings handling henføres til nutiden eller fortiden. Εἰ καὶ μηδὲν αὐτὸς πονηρὸν ποιῶν ἐκείνους φαῦλα πράττοντας ὄρων ἐπήνει, δικαίως ἄν ἐπειμαῖτο. — Λυκοῦργος οὐδὲν ἄν διάφορον τῶν ἄλλων τὴν πόλιν τὴν Σπάρτην ἐποίησεν, εἰ μὴ τὸ πειθεσθαι τοῖς νόμοις μάλιστα ἐνεργάσατο αὐτῇ. — Εἰ ἦδειν, ἔλεγον ἄν, si scirem, dicerem. Εἰ ἦδειν, ἦδη εἶπον ἄν, si scirem, jam dixissem. — Τῶν ἀδικημάτων ἄν ἐμέμνητο τῶν αὐτοῦ, εἰ τι περὶ ἐμοῦ γεγράφει. — Εἰ ἐγὼ πάλαι ἐπεχείρησα πράττειν τὰ πολιτικὰ πράγματα, πάλαι ἄν ἀπολώλειν, så vilde det have været ude med mig.

Anm. Undertiden findes imperfectum enten i begge sætninger eller i den betingende eller i den betingede istedenfor aorist, som oftest kun når der skal betegnes en varighed eller en hyppig gentagelse af handlingen. Σωκράτης οὐτ' ἡλίθιος οὐτ' ἀλαζῶν φαινέσθαι τοῖς συνοῦσιν ἐβούλετο· εἰδοκεῖ δ' ἄν ἀμφοτέρω ταῦτα, εἰ προαγορεύων ὡς ἀπὸ θεοῦ φαινόμενα ψευδόμενος ἐφαινετο. Ἄηλον οὖν, ὅτι οὐκ ἄν προύλεγεν, εἰ μὴ ἐπίστευεν ἀληθεύσειν.

b) Den ikke stedfindende betingelse er ikke altid udtrykt ved en egen sætning, men antydet på anden måde (t. eks. ved et participium, ved en dobbeltgenitiv) eller kan tages af sammenhængen. Τῶν πολεμίων νικησάντων οὐδεὶς ἄν ἐσώθη. Når den ikke stedfindende betingelse kan tages af sammenhængen, udtrykke vi ofte den samme tanke ved ellers.

Οὐκ ἐρεῖς, ὅτω οὐκ εἶσι πάπποι· πῶς γὰρ ἐγένοντ' ἄν ποτε; Οὐκ ἐπὶ τούτοις ἠξίωσαν πατρίδος φυγὴν ποιήσασθαι ἢ πολλοὺς ἄν ἐξήλασαν (nemlig si ē. τ. ἠξίωσαν π. φ. π.). Ἐβουλόμην ἄν, *vellem*, jeg vilde ønske (noget, som ikke kan opfyldes), βουλοίμην ἄν, *velim*.

Anm. 1. Den hypothetiske sætning med ἄν kan være en bisætning, t. eks. en genstandssætning med ὅτι eller ὡς, en spørgebisætning, en følgesætning med ὥστε. Λέγω, ὅτι, εἰ ἀπεκρίνω, ἰκανῶς ἄν ἤδη ἐμεμαθήκειν. Θαναστά γε λέγεις, εἰ κόνα μὲν, εἴ σοι ἦν ἐπὶ προβάτοις ἐπιτήδειος ἄν καὶ τοὺς μὲν ποιμένας ἠσπάζετο, σοὶ δὲ προσιόντι ἐχάλεπαινε, ἀμελήσας ἄν τοῦ ὀργίζεσθαι ἐπειρῶ εὖ ποιήσας πρᾶννεν αὐτόν, τὸν δὲ ἀδελφὸν φῆς μὲν μέγα ἄν ἀγαθὸν εἶναι, ὄντα πρὸς σὲ οἶον δεῖ, ἐπίστασθαι δὲ ὁμολογῶν καὶ εὖ ποιεῖν καὶ εὖ λέγειν οὐκ ἐπιχειρεῖς μηχανᾶσθαι, ὅπως σοὶ ὡς βέλτερος ἦ.

Anm. 2. Ved aorist (sjældnere ved imperfectum) med ἄν betegnes undertiden det, der i fortiden vilde (kunde) være skét, hvis et forsøg var blevet gjort, altså det, der let kunde være skét. Καὶ αὐτοὶ ἄν ἐπορεύθησαν ἤπερ οἱ ἄλλοι. τὰ δὲ ὑποζύγια οὐκ ἦν ἄλλη ἢ ταύτη ἐμβῆναι.

Anm. 3. Stundom betegner imperfectum eller aorist med ἄν det, der i fortiden ved given lejlighed let kunde ske (let kunde være skét), altså det, der nu og da skete: Ἀναλαμβάνων οὐκ τῶν τραγωδοποιῶν καὶ τῶν διθυραμβοποιῶν τὰ ποιήματα, ἃ μοι ἰδοῦμαι μάλιστα πεπραγματεῦσθαι αὐτοῖς, δηρῶτων ἄν αὐτούς, τί λέγοιεν.

§ 77.

Når der siges, at noget i et vist tilfælde vilde (ikke vilde) være ret eller muligt, kunne verberne ἐχρῆν, προσῆκεν, ἔδει, ἐξῆν og lignende, samt adjectiver, såsom ἀμεινον, δίκαιον, ἄδικον, og gerundiver med ἦν stå uden ἄν for at betegne det rette og mulige som ubetinget. Τῶν ἐμοὶ συγγεγονότων τινὰ ἐχρῆν Μέλτρον παρασχέσθαι μάρτυρα. Εἰ αἰσχρὸν τι αἰ γυναῖκες ξμελλον ἐργάσεσθαι, θάνατον ἀντ' αὐτοῦ προαιρετέον ἦν. Ligeledes når der siges, hvad der nu var (er) pligt, men ikke skét.

Anm. 1. Ved ὀλίγου, på lidet nær, næsten, *prope*, *paene*, står altid aorist uden ἄν. Ὀλίγον εἶπον, *paene dixi*.

Anm. 2. Om ἵνα med indicativ af imperfectum og aorist uden ἄν (hypothetisk hensigtssætning) se § 86, b, anm 2.

Kap. 2.

Coniunctiv og dens tider.

Coniunctiv betegner (ligesom optativ) noget som blot § 78. tænkt og muligt, uden at der udsiges, om det tillige er virkeligt, men kun med hensyn til nutiden og fremtiden.

I hovedsætninger bruges coniunctiv i første person (i § 79. singularis som oftest med et forudgående φέρε, ἄγε) for at betegne en opmuntring, en opfordring, bekræftende eller med negtelsen μή. Ἐπισκευώμεθα. Μὴ μέλλωμεν. Φέρε δὴ, ταῦτα ἴδω.

Coniunctiv bruges i spørgsmål om, hvad der skal (bør) § 80. ske, såvel i ligefremme spørgsmål, som i tvivlende og forkastende, både i uafhængige spørgesætninger og i spørgebisætninger, der ere styrede af et verbum i en hovedtid. Φῶμεν οὕτως, ἢ μή φῶμεν; Ὅρῶ σε ἀποροῦντα, ποῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη. Οἱ κἀπηλοὶ φροντίζουσιν, ὃ τι ἐλάττονος πριάμενοι πλείονος ἀποδῶνται. (Ἐχω, οὐκ ἔχω ὃ τι (ὄ) med følgende coniunctiv bruges ofte i betydningen: jeg har (ikke) noget at. Οὐκ ἔχω, ὃ τι δῶ.)

Anm. Ofte bruges i slige sætninger futurum indicativ, idet den særlige betegnelse ikke fremhæves. Τί οὐκ ποιήσομεν;

Aorist i coniunctiv i anden og tredje person bruges i § 81. forbindelse med μή for at betegne et forbud. Μὴ ὀκνήσης. (Se ved imperativ § 92.)

I bisætninger bruges coniunctiv

a) i hensigtssætninger, der indledes ved conjunctionerne § 82. ἵνα, ὡς (digt. ὄφρα), ὡς ἄν, ὅπως ἄν (for at), ὅπως, ἵνα

§ 79. Hos Hom. bruges ofte coniunctiv i første og tredje person med betydning af futurum. Οὐ πῶ τοίους ἴδον ἄνερας οὐδὲ ἴδωμαι. Denne coniunctiv nærmer sig i betydning ofte til potential optativ med ἄν (se § 88, b). Καὶ ποτέ τις εἴπησε πατρός γ' ὅδε πολλὸν ἀμείνων. I denne betydning står undertiden coniunctiv med κέν eller ἄν. Εἰ δέ κε μὴ δάσωιν, ἐγὼ δέ κε κεν αὐτὸς ἔλωμαι.

μή osv. og undertiden μή (for at ikke), når hovedsætningens verbum står i en hovedtid. *Οἱ πολιτευόμενοι ἐν ταῖς πατρίσι νόμους τίθενται, ἵνα μή ἀδικῶνται. Ἴνα μή δῶ δίκην, τὴν πόλιν ἐχθρὰν τῇ πόλει πεποιήμεν.* Efter *ὅπως* og *ὅπως μή* kan der også stå futurum indicativ (istedenfor første aorist i conjunctiv), hvorved det fremtidige særligen fremhæves. *Ὅπως μή ἐπ' ἐκείνω γενησόμεθα, πάντα ποιητέον.*

b) undertiden i genstandssætninger, som føjes til en hovedtid af verber og andre udtryk, der betyde at stræbe efter, arbejde på og bevirke (søge at bevirke), at en anden gør (skal gøre) noget, og som indledes ved *ὅπως* (sjelden *ὡς*) eller *ὅπως μή*. *Σεύθης κελεύει Ξενοφῶντα προθυμεισθαι, ὅπως διαβῆ τὸ στρατεύμα. Οὐκ ἀποκάμνεις μηχανώμενος, ὅπως ταῦτα γίγνηται τοῖς φίλοις.* Dog bruges hyppigere futurum indicativ. *Δεῖ τῶν ἀρχομένων ἐπιμέλεισθαι, ὅπως ὡς βέλτιστοι ἔσονται.*

Anm. 1. Undertiden står *ὅπως* uden at være styret af noget verbum med futurum indicativ (oftest i anden person) for at betegne en opfordring, og *ὅπως μή*, *μηδείς* osv. for at betegne et forbud. *Ὅπως οὐν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἢν κέκτησθε.*

Anm. 2. Efter *βούλει* (sjældnere *βούλεσθε*) i en spørgesætning står aorist i conjunctiv med udeladelse af *ὅπως*. *Πόθεν βούλει ἄρξωμαι;*

c) i genstandssætninger, der indledes med *μή*, *ne* (*μή οὐ*, *ne non*) og styres af verber og andre udtryk, der betyde at frygte, være bange for, vogte sig for (*δέδοικα*, *φροντίζω*, *εὐλαβοῦμαι*, *φυλάττομαι*, *σκοπῶ*, *ὄρῶ*, *δεινόν*, *οὐδὲν δεινόν*, (der er (ingen) fare for), til at udtrykke det, som man frygter, vogter sig for osv., når det styrende verbum står i en hovedtid. *Δέδοικα, μή ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. Τοὺς ἀνθρώπους φυλάξει, μή σε αἰσθόμενοι τῶν γονέων ἀμελοῦντα πάντες ἀτιμάσωσιν. Φροντίζω, μή κράτιστον ἦ μοι σιγᾶν. Ὅρῶ, σκοπῶ μή betegner ofte en formodning (om ikke *μάσκέ*). *Σκοπῶ, μή ὡσπερ, ὅταν τις οἰκίτην πονηρὸν πωλῆ, ἀποδίδουαι τοῦ**

εὐρόντος, οὕτω καὶ τὸν πονηρὸν φίλον, ὅταν ἐξῆ τὸ πλεόν τῆς ἀξίας λαβεῖν, ἐπαγωγὸν ἢ ἀποδίδουσαι.

Anm. 1. Istedenfor *μή* sættes ofte *ὅπως μή* efter de nævnte verber. *Φυλάττω, ὅπως μή τοῦ εὐδοξεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τούναντιον ἔλθῃς.* *Ὅπως μή* står også efter verber, der betyde at forbyde.

Anm. 2. Verber, der betyde at frygte, vogte sig for, kunne også forbindes med infinitiv i betydn. jeg frygter for (selv) at gøre noget. *Φοβοῦμαι πανταχοῦ λέγειν τὰ μή σύμφορα βασιλεῖ, νεοτέρω dicere —*

Anm. 3. Undertiden står *ὅπως μή* og *μή* efter verber, der betyde at frygte osv., med fut. ind., navnlig når formodningen om det fremtidige skal fremhæves. *Ὅρα, μή ἐκάστω ἡμῶν καὶ ὀφθαλμῶν καὶ χειρῶν δεῆσῃ.*

Anm. 4. *Μή* (*μή οὐ*) med præsens conjunctiv og *ὅπως μή* med futurum indicativ bruges elliptisk for at betegne en frygt, formodning (bare ikke, eg. jeg frygter for at —). *Μή ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν. Ὅπως μή ἀπολεῖ μαστιγούμενος, ἐπειδὴν οἴκοι ἦς. Οὐκ (οὐδείς, οὐκέτι osv.) foran det elliptiske *μή* med conjunctiv eller fut. ind. betegner som oftest en stærk benægtelse (eg. kun en benægtelse af frygten, næsten = *οὐδὲν δεινόν ἐστί μή, οὐ δέδοικα μή*). *Οὐ μή ἐκπλαγῆς. Τοιούτου ἐστέρημαί ἐπιτηδείου, οἷον οὐδένα μή ποτε εὐρήσω.**

d) i betingende sætninger, der indledes ved *ἐάν* (*ἤν*, *ἄν*) kun for at betegne det i nutiden eller i fremtiden mulige. *Εὐλαβοῦ τὰς διαβολάς, κἄν ψευδεῖς ᾖσιν. Ἐὰν ἐγγὺς ἔλθῃ ὁ θάνατος, οὐδείς βούλεται θνήσκειν.*

Anm. Ved *ἐάν* med conjunctiv betegnes mere den enkelte og ubestemte, muligen indtrædende betingelse, ved *εἰ* med indicativ henstilles betingelsen mere i almindelighed (i det tilfælde at —); dog er forskellen ofte såre ringe, og undertiden bruges begge i sideordnede sætninger. *Ἦν ἐθέλωμεν ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῶν δικαίων, εὐδοκίμησομεν εἰ δὲ φοβησόμεθα τοὺς κινδύνους, εἰς πολλὰς ταραχὰς καταστήσομεν ἡμᾶς αὐτούς.*

§ 82, c, anm. 4. Hos Hom. bruges *μή* og *μή οὐ* med conjunctiv uden noget styrende verbum for at udtrykke en truende advarsel. *Μή σε, γέρον, κολήσῃ ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κίχλειω. Μή τοι οὐ χραίσμα κήπτρον.*

§ 82, d. Hos Hom. og andre digtere bruges ofte *εἰ* uden *ἄν* (*κέν*) med conjunctiv. *Τούτω δ' οὐ πάλιν αὐτίς ἀποίσειτον ὠκέες ἔπποι ἄμφω ἀφ' ἡμῶν, εἰ γ' οὐν ἑτερός γε φύγησιν.*

e) i relative sætninger, der indledes ved relative pronominer og adverbier, når disse ere forbundne med *ἄν* (*ὅς ἄν, ὅστις ἄν, οἷός ἄν, ὡς ἄν, ὅπως ἄν, ὅπου ἄν* osv.) for kun med hensyn til nutiden eller fremtiden at fremhæve en enkelt, ubestemt person (genstand) blandt flere mulige. *Οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἄν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι. Θεὶ ποδοῦσα, ὅπου ἄν οἴηται ὄψεσθαι τὸν ἔχοντα τὸ κάλλος.*

f) i alle bisætninger, der indledes ved tidsconjunctioner i forbindelse med *ἄν* (*ὅταν, ὁπότεν, ἐπειδὴν. ἕως ἄν, πρὶν ἄν* (efter en negtelse) osv.), for at betegne det enkelte, ubestemte tidspunkt i nutiden eller i fremtiden. *Εὐθύς τοῦτο ἀθυμίαν ποιήσει, ὅταν τεταγμένοι εἰς φάλαγγα ταύτην διεσπασμένην ὀρώσιν. Ἀντίκα ὑπ' ἐμοῦ ἐξελεγχθήσονται ἔργα, ἐπειδὴν μηδ' ὅπωςτιοῦν φαίνωμαι δεινὸς λέγειν. Ἐπειδὴν διαπράξωμαι ἃ δέομαι, ἤξω, quum perfectero —. Οὐ χρὴ με ἐνθένδε ἀπελθεῖν, πρὶν ἄν δῶ τὴν δίκην.*

§ 83. Coniunctivis tider. Om betydningen af conjunctiv i præsens og aorist se § 71, anm. 4. Perfectum conjunctiv svarer i henseende til betydning til perfectum indicativ, og betegner

§ 82, e. Hos Hom. og andre digtere står i de under e omtalte relative sætninger conjunctiv også uden *ἄν* (*κέν*). *Ζεὺς δίδωσιν ἀνδράσιν, ὅπως ἐθέλησι ἐκάστω.* Navnligen bruges conjunctiv uden *ἄν* (*κέν*) meget ofte hos Hom. i sammenlignings-sætninger med *ὡς ὅτε*. *Τῷ ἄν' ὄμιλον ἰόντε κυδοίμεον, ὡς ὅτε κάπρω ἐν κσι θηρευτῆσι μέγα φρονέοντε πέσσειον.*

§ 82, f. Hos Hom. og andre digtere og også hos Herod. står i de under f omtalte conjunctionsbisætninger ofte conjunctiv uden *ἄν* (*κέν*). *Οὐδέ τί μιν χρεῶ ἔσται τυμβοχοῆς, ὅτε μιν θάπτωσιν Ἀχαιοί* (Hom.). *Θεμιστοκλῆς ταῦτα ἔγραψε, ἵνα τὰ γράμματα Ἰωνας ποιήσῃ μεταβαλεῖν, ἐπεὶτε ἀνενευχθῆ καὶ διαβληθῆ πρὸς Ξέρξεα* (Herod.). Hos Hom. bruges *πρὶν* (*πρὶν γε*) efter en negtelse uden *ἄν* (*κέν*) med infinitiv. *Οὐ λήξω πρὶν Τρωᾶς ἄδην ἐλάσαι πολέμοιο.*

altså den i forhold til nutiden fuldendte handling (den derved indtrådte tilstand). Af de verber, der i perf. ind. have betydning af præsens (se § 73, anm. 1), har conjunctiv samme betydning.

Kap. 3.

Om optativ og dens tider, samt om optativ med *ἄν*.

Optativ betegner ligesom conjunctiv noget som blot tænkt § 84. og muligt, såvel i forhold til fortiden målet for en stræben og hensigt eller som noget, der muligvis kunde forekomme i fortiden, som også den fuldstændig ubestemte mulighed uden hensyn til nogen bestemt tid.

I hovedsætninger bruges optativ (uden *ἄν*) ikkun for § 85. at betegne et ønske om, at noget, der endnu er muligt, må ske, (i nutiden eller i fremtiden), ofte i forbindelse med *εἰ γάρ* eller *εἴθε*. *Μῆ μοι γένοιθ' ἃ βούλομαι, ἀλλ' ἃ συμφέρει. Εἴθε τοιοῦτος ἦν φίλος ἡμῖν γένοιτο.*

Anm. Et ønske med hensyn til fortiden, hvis opfyldelse ikke længere er mulig, udtrykkes ved *εἴθε* med indicativ i imperfectum eller aorist. *Εἴθε σοι συγγενόμεν, ὅτε δεινότητος σαυτοῦ ταῦτα ἦσθα.* Ved *ἄφελον*, *εἴθε* (*εἰ γάρ*) *ἄφελον* med infinitiv betegnes et uopfyldeligt ønske både med hensyn til fortiden og til nutiden. *Εἰ γάρ ἄφελον οἶοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κατὰ ἔξοχον γέσθαι.*

I bisætninger bruges optativ

§ 86.

a) i genstandssætninger, der indledes med *ὅτι* eller *ὡς* efter et ytrings- eller meningsverbum, og i spørgebisætninger, når det styrende verbum står i en historisk tid (imperfectum, aorist eller plusquamperfectum). *Κῦρος ἔλεγεν, ὅτι ἡ ὁδοὺς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα. Ἐπεριπον οἱ πολέμοιο πρὸς Ξενοφῶντα ἐρωτῶντες, ὅ τι δίοι ποιοῦντας φίλους εἶναι. Οἱ Ἐπιδάμνιοι πέμψαντες εἰς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπήρουντο, εἰ παραδοίεν Κορινθίοις τὴν πόλιν.* (I et uafhængigt spørgsmål: *παραδῶμεν Κ. τ. π.* efter § 80.)

Anm. 1. Da perfectum betegner det i forhold til nutiden forbigangne som det nu foreliggende resultat, står en deraf styret sætning ikke i optativ, men i indicativ efter § 68. "Ὅσα ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρον οἱ Ἕλληνες ἐπραξαν, ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται. Det historiske præsens kan med hensyn til den deraf styrede sætning betragtes enten som præsens eller som aorist. En infinitiv, der er styret af et verbum i en historisk tid, og et participium, der står i apposition til et ord i en sætning, hvis verbum står i en historisk tid, eller som er object for et sådant verbum, betragtes med hensyn til den deraf styrede sætning som præteritum.

Anm. 2. En hypothetisk indicativ med ἄν (se § 76) og et imperfectum uden ἄν med hypothetisk betydning (se § 77) går aldrig over til optativ, da derved betegnelsen af det hypothetiske vilde udslettes. "Ἐλεγον, ὅτι ἄμεινον ἦν ἄνδρας ἀγαθοὺς γενομένους θανεῖν ἢ κακοὺς ὄντας ζῆν.

Anm. 3. Ofte udelades betegnelsen af afhængighedsforholdet, og der bruges da samme modus som i uafhængige sætninger. Dog bruges undertiden imperfectum, hvor der i den uafhængige sætning vilde stå præsens indicativ. Πολλοὺς ἐθαύμασα, τίσι ποτὲ λόγοις Ἀθηναίους ἐπεισαν οἱ γραψάμενοι Σακράτη, ὡς ἄξιος εἴη θανάτου τῇ πόλει. Πολὺν χρόνον ἠπάρουν, τί ποτε λέγει ὁ θεός. Ἡρόδωρ, εἴ τινες παρήσαν. — Οὐκ ἔχοντες, ὅ τι γένωνται, ἐς ὀλιγοῖαν ἐτάραποντο. (I en uafhængig spørgesætning: Τί γινώμεθα;)

b) i hensigtssætninger, der indledes ved ἵνα, ὡς, ὅπως, og i genstandssætninger, der indledes ved ὅπως og μή (jvfr. § 82, a b, og c), når det styrende verbum står i en historisk tid. Μίνων ἐβούλετο φίλος εἶναι τοῖς μέγιστα δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διδοίη δίκην. Κύρος ἱκανὸς ἦν ὡς τις καὶ ἄλλος φροντίζειν, ὅπως ἔχοι ἢ στρατιὰ αὐτῷ τὰ ἐπιτήδεια. Ἐφοβεῖτο, μὴ κυκλωθεῖν ἐκατέρωθεν.

Anm. 1. Ofte udelades betegnelsen af, at disse sætninger ere styrede af et verbum i en historisk tid, og der bruges da den samme modus som efter et styrende verbum i en hovedtid. Ἐπιτηδῆς σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἥδιστα διάγῃς. — Ἐνθα δὲ Κύρος δέισας, μὴ ὀπισθεν γινόμενος βασιλεὺς κατακόψῃ τὸ Ἕλληνικόν, ἐλαύνει ἀντίος.

Anm. 2. Når der udtrykkes hensigten med noget, der ved hypothetisk indicativ med ἄν eller ved imperfectum uden ἄν (se § 76 og 77) med hypothetisk betydning eller på anden måde betegnes

som ikke skét, ikke stedfindende, forbindes ἵνα (ὡς, ὅπως) med indicativ (imperfectum eller aorist). Εἰ γὰρ ὀφελον οἱοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κατὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἱοί τε ἦσαν αὐ καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα.

c) i relative og conjunctionsbisætninger, der slutte sig til en genstandssætning, indledet ved ὅτι, ὡς, ὅπως (μή) eller til en hensigtssætning, indledet ved ἵνα, ὡς, ὅπως, eller til en accusativ med infinitiv eller til en enkelt infinitiv, og som betegnes som udgørende en del af dens tanke, ytring, hensigt osv., hvorom der tales, og hvis verbum i bisætninger til uafhængige sætninger skulde stå enten i indicativ i præsens, futurum eller perfectum eller i conjunctiv (ved relativter eller conjunctioner med ἄν), når verbet i den sætning, hvoraf genstands- eller hensigtssætningen eller infinitiven er afhængig, står i en historisk tid (se § a og b). Ἐκέλευσεν εἰσελθεῖν Ξενοφῶντα ἔχοντα δύο, οὓς βούλοιο. Ἀναξίβιος ἀπέκρινετο, ὅτι βουλεύσοιο περὶ τῶν στρατιωτῶν, ὅ τι δύναιτο ἀγαθόν (svarende til βουλεύσομαι, ὅ τι ἄν δύναμαι ἀγαθόν). Κλέανδρος εἶπεν, ὅτι Δίξιππον οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα πεποιηκῶς εἶη. Γεωμετρίαν Σωκράτης μέχρι τούτου ἔφη δεῖν μανθάνειν, ἕως ἱκανὸς τις γένοιτο, εἴ ποτε δεήσῃ, γῆν μέτρῳ ὀρθῶς ἢ παραλαβεῖν ἢ παραδοῦναι ἢ διανεῖμαι (svarende til δεῖ, ἕως ἄν-γένηται, εἴ ποτε δεήσῃ). (Ἐπειδὴ δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβῶν ὑμᾶς ἐπορευόμεν, ἵνα, εἴ τι δέοιτο, ὀφελοίην αὐτόν.)

Anm. 1. Skulde bisætningens verbum i uafhængig tale stå i indicativ i aorist eller imperfectum, beholdes denne i afhængig tale, selv når den styrende sætningens verbum står i en historisk tid, da optativ i sådanne sætninger ikke indeholder betegnelsen af den forbigangne tid (se § 71, anm. 4). Ἦκουσα, ὅτι Περικλῆς πολλὰς ἐπίσταται ἐπαφᾶς, ἃς ἐπέδωκε τῇ πόλει ἐποίει αὐτὴν φιλεῖν αὐτόν.

Anm. 2. Ofte beholdes i sådanne sætninger den samme modus, som der vilde stå i uafhængig tale (jvfr. b, anm. 1). Undertiden bruges da imperfectum for præsens. Ἐλεγον οἱ ἄγγελοι, ὅτι ἦκουεν ἠγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτοὺς, ἐὰν αἱ σπονδαὶ γένηνται,

ἄξουσιν, ἐνθ' ἔξουσιν τὰ ἐπιτήδεια (istedenfor: οἱ, εἰ — γένοντο, ἄξιον, ἐνθ' ἔξιον —). Παρήγγειλ' ὁ στρατηγός, ἐπειδὴ δειπύσειαν, συσκευασμένους πάντας ἀναπαύεσθαι καὶ ἐπεσθαι, ἥντι' ἂν τις παραγγείλῃ. — Κύρος ὑπέσχετο τοῖς Μελησίοις φρυγῶσιν, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ᾧ ἔστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγει οἰκάδε (svarende til: ἦν καταπράξω, ἐφ' ᾧ στρατεύομαι, οὐ παύσομαι, πρὶν ἂν καταγάω).

Anm. 3. Høre de i c omtalte bisætninger til et participium, der enten står i apposition til et ord i en sætning, hvis verbum står i en historisk tid, eller er object for et sådant verbum, da gælder om disse bisætningers modus, hvad der er sagt i c og i anm. 2. *Μένων δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβάνοι*, eller *Μ. δ. ἦ. ἐ. ἄ. ὅπως πλείω λαμβάνῃ*.

d) i relative og conjunctionsbisætninger (navnlig når disse ere indledede ved *εἰ*, *ὅτι* (fordi, over at), *ἕως*, *μέχρι* οὐ), der føjes umiddelbart til en hovedsætning, hvis verbum står i en historisk tid, og som indeholde en del af den i hovedsætningen omtalte persons tanke (om det dengang nærværende, tilkommende eller som perfectum forbigangne). *Οἱ μὲν εὐχοντο, Ξενίαν καὶ Παισίωνα ὡς δολίους ὄντας ληφθῆναι, οἱ δὲ ὑπτερον, εἰ ἀλώσοιντο*, hvis de bleve grebne, ved tanken om, at de kunde blive grebne. *Οὐδένα εἶχον, ὅστις τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς πέμψειεν. Σπονδὰς ἐποιήσαντο, ἕως ἀπαγγελθεῖν τὰ λεχθέντα*. Dog beholdes undertiden indicativ (i præsens, futurum og i perfectum), der vilde stå i uafhængig tale. *Ἐμακάρισα τὸν Εὐῆμον, εἰ ὡς ἀληθῶς ἔχει ταύτην τὴν τέχνην*.

Anm. En bisætning, der betegnes som en del af et i optativ udtrykt ønske, står ligeledes i optativ.

e) i relative og conjunctionsbisætninger til en hovedsætning, hvis verbum står i imperfectum, og som angiver, hvad der i fortiden jævnlig gentog sig, plejede at ske, når, hvergang nogen (noget) af en vis slags forekom, for at betegne den forudsætning eller de omstændigheder, under hvilket det skete. *Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων τινὲς ἰππέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες ὧτινι ἐντυγχάνοιεν Ἕλλημι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ πάντα ἐκτεινον. Ὅτε ἔξω τοῦ*

δεινοῦ γένοιτο, πολλοὶ τὸν Κλέαρχον ἀπέλειπον. Οἱ ὄντοι οἱ ἄγριοι, ἐπεὶ τις διώκοι, προδραμόντες ἂν ἔστασαν, καὶ πάλιν, ἐπεὶ πλησιάζοι ὁ ἵππος, ταῦτόν ἐποίουν. (Ὅποτε ἀφίκοιτο, når, hvergang han kom, ὅτε ἀφίκετο, da, dengang han kom, ὅταν ἀφίκεται, når (og hvis) han kommer.)

Anm. Når der i en sådan sætning indeholdes en betingelse for en sætning, hvis verbum står i hypothetisk indicativ med ἂν, bliver indicativ stående, da betegnelsen af det hypothetiske vilde gå tabt ved overgangen til optativ. *Ὅσπρηνά ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκῶς, ὁμολογεῖτο ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ*. (Jvfr. a, anm. 2.)

f) i betingende sætninger, når der i den betingede sætning står optativ med ἂν, se § 88, a.

Optativs tider. a) Om betydningen af optativ i præ- § 87. sens og i aorist se § 71, anm. 4. I genstandssætninger, der ere indledede ved *ὅτι* eller *ὡς*, og i spørgebisætninger svare de øvrige tider i optativ til de samme tider i indicativ, dog således, at optativ i præsens tillige svarer til imperfectum (ligesom også i de § 86, e omtalte bisætninger) og optativ i perfectum tillige til plusquamperfectum.

b) I alle andre bisætninger svarer optativ i præsens og perfectum til indicativ eller conjunctiv i præsens og perfectum, optativ i futurum kun til indicativ i futurum.

Optativ med ἂν bruges

a) i præsens (i perfectum af de verber, der i denne form have betydning af præsens) og aorist (undertiden i perfectum om det ved handlingen tilvejebragte og nu foreliggende resultat) for at betegne, at noget udsiges som endnu muligt, der kunde indtræffe under en betingelse, som rigtignok ikke finder sted, men som dog let kunde tænkes at finde sted, og som for øjeblikket antages og forudsættes. (Verbet i den betingende sætning står i optativ uden ἂν.) Denne udtryksmåde nærmer sig i henseende til betydning snart til hypothetisk indicativ med ἂν, snart til et ligefrem betinget udsagn i futurum indi-

§ 88.

cativ. (Om forskellen i henseende til betydning mellem optativ i præsens og i aorist se § 71, anm. 4.) *Οὐ πολλή ἄν ἀλογία εἶη, εἰ φοβοίτο τὸν θάνατον ὁ τοιοῦτος. Εἰ ἅπαντες μιμησαίμεθα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ἀρχαίαν καὶ πλεονεξίαν, ἅπαντες ἄν ἀπολοίμεθα.*

Anm. 1. Undertiden er betingelsen ikke udtrykt ved en hel sætning, men antydet ved et enkelt ord eller given ved sammenhængen. *Νῦν οὖν τί ἄν ποιοῦντες ἀναλάβοιεν τὴν ἀρχαίαν ἀρετήν;*

Anm. 2. Den betingende sætnings verbum bliver stående i optativ, når den betingede sætnings verbum bliver sat i infinitiv eller i participium med ἄν. *Ἐλπίζω, εἰ τὴν πρὸς ἐμὲ ὁδὸν τράποιο, σφόδρ' ἄν σε τῶν καλῶν καὶ σεμνῶν ἐργάτην ἀγαθὸν γενέσθαι* (uafhængigt: *σφόδρ' ἄν — ἀγαθὸς ἐργάτης γένοιο*). Se iøvrigt ved infinitiv og participium med ἄν.

Anm. 3. Undertiden står (ifølge § 68) den betingende sætnings verbum i indicativ (præsens eller futurum) eller i conjunctiv, styret af ἔάν, den betingede hovedsætnings derimod i optativ med ἄν. *Ἀλλὰ μέντοι οὐδ' ἄν τὸν ἑαυτοῦ ποτε οἶκον καλῶς τις οἰκήσειεν, εἰ μὴ πάντα εἴσεται, ὧν προσδεῖται.* Omvendt står den betingede hovedsætnings verbum i indicativ, medens den betingende sætnings verbum står i optativ. *Εἰ τις τὰδε παραβαίνοι, ἐναγῆς ἔσται.* (Således forbindes *εἰ* med optativ ofte i sammenligningssætninger.)

b) såre hyppigt i præsens og aorist (sjelden i perfectum), uden at betingelsen enten er udtrykt i en hel sætning eller ved noget enkelt ord eller given ved sammenhængen, for at betegne noget som muligt, tænkeligt, som let vilde kunde indtræffe, overhovedet når man på en beskeden måde udtaler noget, som vilde kunne ske i nutiden eller i fremtiden. (Potential optativ. Aorist optativ med sin sædvanlige betyd-

§ 88 og anm. 1. Hos Hom. bruges optativ af præsens og aorist (perfectum) med og uden ἄν (κέν). *Τούτου γ' ἐσπομένοιο καὶ ἐκ πρὸς αἰδομένοιο ἄμφω νοστήσειμεν.*

§ 88, b. Om brugen af futurum indicativ med κέν (ἄν) hos Hom. med lignende betydning som potential optativ med ἄν se § 72, anm. under linien.

ning.) *Ἦρα ἄν εἶη πράττειν τὰ δέοντα. Ἴσως ἄν τινες ἐπιτιμήσαιεν τοῖς εἰρημίνοις. Βουλοίμην ἄν τοῦτο γενέσθαι, velim —.*

Anm. Den potentiale optativ bruges ikke blot i hovedsætninger, men også i bisætninger, navnlig i genstandssætninger, indledede ved ὡς eller ὅτι, i spørgebisætninger (uden hensyn til det styrende verbums tid) og i relative sætninger. *Ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ, ὅτι πρόσθεν ἄν ἀποθάνοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοίεν. Ἡρώτων οἱ πρέσβεις τοὺς στρατηγούς, εἰ δοῖεν ἄν τούτων τὰ πιστά. Διάφορον οὖν τι οἶει ποιεῖν, τοὺς τοῖς νόμοις κειτομένους φανλίζων, ὅτι καταλυθεῖεν ἄν οἱ νόμοι;* (fordi lovene muligen vilde kunne blive afskaffede). (Potential optativ i en betingende sætning: *Ἀλλὰ μὴν εἰ γε μὴδὲ δούλον ἀκρατῆ δεξάιμεθ' ἄν, πῶς οὐκ ἄξιον αὐτὸν γε φυλάξασθαι τοιοῦτον γενέσθαι;*)

Verbet i relative og conjunctionsbisætninger, der knyttes til § 89. en sætning, hvis verbum står i optativ med ἄν, eller til en betingende sætning, hvis verbum står i optativ, og hvis indhold udgør en nødvendig del af den i disse sætninger indeholdte tanke, og som høre til nutiden eller til fremtiden, står (som betegnelse for noget blot antaget, muligt) i optativ. — Derimod står verbet i genstandssætninger, indledede ved ὡς eller ὅτι, og i spørgebisætninger i indicativ (ligesom styret af et verbum i en hovedtid). — I genstandssætninger, indledede ved ὅπως eller μή, og i hensigtssætninger står verbet som oftest i conjunctiv, dog undertiden også i optativ. *Πῶς ἄν τις, ἄν μὴ ἐπίσταίτο, ταῦτα σοφὸς εἶη; — Εἰ τοίνυν τις ἔροιτο ὄντινοῦν, τίσι τὰ πλεῖστα Φίλιππος ἄν κατέπραξε διακήσατο, πάντες ἄν εἶποιεν τῷ στρατοπέδῳ. — Μέγα ἄν ὀνήσαιτε τὸ στρατεύμα, εἰ ἐπιμεληθεῖητε, ὅπως ἀντι τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ κατασταθῶσιν. Οὐδ' ἄν νέμεσθαι δύναισθε φοβούμεναι, μὴ ἀπόλησθε. Ἠδέως γ' ἄν καὶ ἄνδρα τρέψαιμι, εἰ μὴ φοβοίμην, ὅπως μὴ ἐπ' αὐτόν με τράποιτο.*

Om brugen af ἄν i almindelighed og i forbindelse med § 90. indicativ og optativ.

a) *Ἄν* står i almindelighed umiddelbart bagefter verbet, hvortil det hører. Lægges der særligt eftertryk på et eller andet ord i sætningen (såsom et spørgeord, et participium), føjes *ἄν* som oftest til dette. *Οὕτω γὰρ καὶ ἐπόμενοι ἄν φίλοι τῷ Κύρῳ καὶ πρόθυμοι ἐποίμεθα καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς ἄν ἀπιόμεν.* Kommer *ἄν* derved til at stå temmelig langt borte fra det verbum, hvortil det hører, bliver det undertiden gentaget umiddelbart bagefter dette. *Ἵσπερ ἄν, εἰ τῷ ὄντι ξένος ἐτύγχανον ὦν, ξυνεργινώσκειτε δήπου ἄν μοι, εἰ ἐν ἐκείνῃ τῇ φωνῇ τε καὶ τῷ τρόπῳ ἔλεγον, ἐν οἷσπερ ἐτεθράμην, καὶ δὴ καὶ νῦν ὑμῶν δίομαι τὸν μὲν τρόπον τῆς λέξεως ἔἄν, τούτῳ δὲ τὸν νοῦν προσίχειν, εἰ δίκαια λίγω.*

Anm. I udtrykket *οὐκ οἶδ' ἄν εἰ* eller *οὐκ ἄν οἶδ' εἰ* er *ἄν* sat ved det styrende verbum, medens det egentlig hører til verbet i den afhængige sætning. *Οὐκ οἶδ' ἄν εἰ πείσομαι, πειραῖσθαι δὲ χεῖ.*

b) Undertiden står *ἄν* uden tilhørende verbum, således at der af et umiddelbart forudgående verbum kan tages enten en indicativ eller en optativ til *ἄν*. *Οἱ ἐρασταὶ ἐθέλουσι δουλείας δουλεύειν, οἷς οὐδ' ἄν δοῦλος οὐδεὶς* (nl. *δουλεύειν ἐθέλοι*). Udtrykket *ὥσπερ ἄν εἰ*, ret som om, bruges elliptisk (næsten ganske som *ὥσπερ εἰ*), idet verbet, hvortil *ἄν* skulde høre, er udeladt (eg. ret som en kunde gøre, kunde have gjort, eller lignende), undertiden i forbindelse med et participium. *Φοβοῦμαι, μὴ τοὺς περὶ τούτων λόγους μάταιον ὄχλον νομίσητε ὥσπερ ἄν εἰ κατακλυσιμὸν γεγενῆσθαι τῶν πραγμάτων ἡγούμενοι.*

Anm. Ved sammenlignende udsagn om to prædicater står *ἄν* (med indicativ eller optativ) kun i det første led, aldrig i det andet; ved to copulativt, disjunctivt eller adversativt forbundne verber sættes *ἄν* sædvanligt kun ved det første. *Τῷ ἄν τις ἦτον πολεμήσειεν, ἢ ᾧ μάλιστα μὲν φίλος εἶναι βούλοιο, ἥμισα δ' ἐχθρός;*

Kap. 4.

Imperativ.

Imperativ bruges i præsens, aorist og perfectum for at § 91. betegne en bøn, befaling, et pålæg, en opfordring samt en tilladelse. Om dens betydning i præsens og aorist se § 71, anm. 4. Perfectum imperativ i passiv betegner, at bønnen, befalingen osv. går ud på at tilvejebringe et foreliggende resultat; undertiden, at handlingen straks skal udføres. Af de verber, der i perfectum have betydning af præsens (se § 73, anm. 1), bruges perfectum imperativ i samme betydning. *Εἴ πῃ ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε, καὶ σοὶ πείσομαι· εἰ δὲ μὴ, παῦσαι ἤδη πολλὰς μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον. — Λεγέτω οὖν περὶ αὐτοῦ ὡς ἕαστος γιννώσκει. — Ταῦτα δὴ εἰρήσθω. — Μόνον οὐ ἡμῖν πιστὰ θεῶν πεποίησο καὶ δεξιὰν δός. — Ταῦτα ἐκῆλος κέκτησο.*

Anm. 1. Om brugen af *ὅπως* og *ὅπως μὴ* med futurum indicativ for at betegne en befaling og et forbud se § 82, b, anm. 1. Om brugen af anden person af futurum med *οὐ* og *οὐ μὴ* i spørgende form for at udtrykke en streng, alvorlig befaling og et lignende forbud se § 72, anm. 2.

Anm. 2. En opfordring kan også udtrykkes ved *τί οὐ*, hvorfor ikke, med indicativ i præsens eller aorist. *τί οὖν οὐ σκοποῦμεν, πῶς ἄν τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν μὴ διαμαρτάνοιμεν; τί οὐκ ἐκαλέσαμεν τὸν ἄνδρα;* lader os straks kalde på manden.

Et forbud udtrykkes ved *μὴ* (*μηδεὶς* osv.) enten med § 92. præsens imperativ eller med aorist i conjunctiv ifølge den i § 71, anm. 4 angivne forskel. *Μὴ θορυβεῖτε, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐμμείνατέ μοι οἷς ἐδέηθην ὑμῶν. — Ἄ μὴ κατέθου, μὴ ἀνέλη. Ὡν οὐτός σε ἐξεπάτησε, μὴ δότω δίκην.*

§ 91. Hos Hom. bruges infinitiv ofte istedenfor imperativ i anden og sjældnere i tredje person. *Τῷ πάντ' ἀγορευόμεν, ὡς ἐπιτέλλω. Ἢ δὲ πέπλον θ εἶναι Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν.* Ligeledes undertiden hos Herod. og hos attiske digtere og enkelte gange hos Thukydidens og Platon (men kun for anden person).

Kap. 5.

Infinitiv og dens tider.

§ 93. Infinitiv betegner handlingen (tilstanden) i dens almindelighed.

§ 94. En infinitiv kan være subject og prædicatsord. Som subject forbindes infinitiven med artikelen, når det deri indeholdte begreb skal fremhæves som det vigtigste i sætningen. *Οὐ ῥάδιόν ἐστιν ἀφροδισίων ἀπτόμενον σωφρονεῖν. Ταῦτα μαινέσθαι νομίζεται. — Τὸ ἀμαρτάνειν ἀνθρώπους ὄντας οὐδὲν θαυμαστόν ἐστιν. Ἢδὺ τὸ θηρᾶν*, det at jage er behageligt. (*Ἢδὺ θηρᾶν*, det er behageligt at jage.)

Anm. Til en sådan infinitiv kan der føjes en bisætning med verbet i tredje person i singularis i activ (eller i medium, når det har activisk betydning). *Τὸ θάνατον δεδιέναι οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ δοκεῖν σοφὸν εἶναι μὴ ὄντα· δοκεῖν γὰρ εἰδέναι ἐστίν, ἃ οὐκ οἶδεν.*

§ 95. Infinitiv føjes til verber, der ifølge deres betydning kræve betegnelsen af en handling, der skal udføres af det samme subject, (så at det styrende verbs subject må tænkes som subject også til infinitiven); ligeledes af upersonlige verber og udtryk (t. eks. *φόβος, ἀνάγκη ἐστίν, ἐν ἀπόρῳ ἔχασθαι*), hvor forholdet er det samme (så at altså det ord, der er eller må tænkes som hensynsbetegnelse ved det styrende verbum, må tænkes som subject til infinitiven). *Ἐπιχειρῶ ταῦτα σκοπεῖν. Μένων δῆλος ἦν ἐπιθυμῶν τιμᾶσθαι. Ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν. — Ἐδοξεν αὐτοῖς συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. — Λέξατε οὖν, τί ἐν νῶ ἔχετε ποιεῖσθαι. (Τοῖς μὲν ἡγείσθαι δεδοται, τοῖς δ' ἔπεσθαι τέτακται.) Πολλοῦ, μικροῦ δέω ποιεῖν τι.*

§ 95. Hos Hom. forbindes ofte verber, der betegne en dygtighed, med infinitiv. *Ἐκτορος ἦδε γυνή, δὲ ἀριστεύεσκε μάχεσθαι. Ἐπέκαστο ὄρνιθας γνῶναι. Πᾶσι μετέπερε Μυρμιδόνεσσι ἐγγεῖν μάχεσθαι. Περὶ δ' ἔσπετο μάχεσθαι.*

Til verber og andre udtryk; der betegne en indvirkning § 96. på andre for at bringe dem til, sætte dem istand til en vis virken (bøn, befaling, råd, tvang, tilladelse til, undervisning i, osv.) eller det modsatte (forbud, hindring, afholden osv.), føjes infinitiv, således at man som subject for infinitiven må tænke sig navnet på den, på hvem der virkes (tilskyndende osv. eller frarådende osv.). *Λίωμαί σου ἔλθειν. Ἐπεισέ με πορεύεσθαι. Ἐπίταξέ μοι ταχέως προσελθεῖν. Λίγω σοι θαρρεῖν, dico tibi ut —, jeg byder dig at være ved godt mod. Παιδεύω σε καρτερεῖν εἰς τὸ ῥίγος. — Ἐπὶ τῇ τάφῳ οὐκ ἐκώλυε βασιλεὺς τὸ Κύρου στρατεύμα διαβαίνειν.*

Anm. Nogle af disse verber, navnlig de, der betyde at opfordre og forbyde, kunne også forbindes med en sætning, der indledes ved *ὅπως* og *ὅπως μὴ*, se § 82, b og c, anm. 1 og § 86, b.

a) Infinitiv føjes til verber, der betyde at vælge, an- § 97. sætte til at være, gøre noget, undertiden også til dem, der betyde at sende til, efterlade på et sted, således at det ord, der er object (i passiv subject) for hoved verbet, må tænkes som subject for infinitiven. *Καθιστάναί τινα κυβερνᾶν. Κυβερνᾶν κατεστάθη. Φυλακῆν ἐγκατέλιπον ναῦς τριάκοντα καὶ στρατηγῶ δύο τοῦ χωρίου ἐπιμίλεισθαι.* Dog bruges ved verber, der betyde at sende til, efterlade, almindeligt participium som apposition til objectet.

b) Infinitiv føjes til verber, der betyde at give, tilbyde og tage noget for at gøre noget dermed, således at hovedverbets object må tænkes som object også for infinitiven. *Τὸν ἱερὸν ἵππον δίδωσι τῷ κωμάρχη καταθύσαι, sacrum equum sacrificandum — dat. Τύλους τοῖς ἰατροῖς παρέχουσιν ἀποτίμνειν.*

§ 97. Hos Hom. har denne brug af infinitiv (til at betegne hensigten) en langt videre udstrækning. *Τὸν καὶ ἀνθρείφαντο θεοὶ Διὶ οἰνοχοεῖν. Δημοδόκῳ θεὸς πέρι δῶκε ἀοιδὴν τέρευν. Παρεῖθε δέπας οἰνοιο πειν. Δῶρα οἰσόμεναι πρόεσαν κήρυκα ἑκαστος. Αἶδον θέσαν ἔμμεναι οὐρον ἀρούρης. Εἰσὶ καὶ οἶδε τὰδ' εἰλέμεν. Βῆ ἵεσαι. Οἶσονσι κλέος εὐρὸν καὶ ἑσομένοισι πνθίσθαι.*

Anm. Undertiden føjes infinitiv til verber, der betyde at give, have noget for at gøre noget dermed. *Οἱ στρατιῶται ἀργύριον οὐκ εἶχον ἐπισπένδειν*. Navnlig tilføjes således ofte infinitiv af intransitive verber, der ere sammensatte med *ἐν* for at betegne, at noget gives, er tilstede osv., for at man kan foretage sig noget derpå, dermed, t. eks. *διδόναι τινὶ χώραν ἐνοικεῖν*.

§ 98. Infinitiv føjes til ytrings- og meningsverber, når subjectet til et sådant må tænkes som subject også til infinitiven. *Παρράσιος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι. Οὐκ ἂν ἱκανὸς εἶναι οἶμαι φίλον ἀφελῆσαι*. I samme tilfælde ligeledes til verber, der betyde at udvirke. *Διαπράττομαι μὴ δίδοναι δίκην*. (Om accusativ med infinitiv, føjet til disse verber, se § 109.)

§ 99. Infinitiv føjes til adjectiver, der betegne en evne, dygtighed, lyst, redebondhed osv. og det modsatte, for at angive den handling, hvortil en har evne, dygtighed osv., under hvis udførelse egenskaben viser sig, samt til *ἄξιος* og *ἀνάξιος*, således at det ord, hvortil adjectivet hører (som attribut, apposition eller prædicatsord) må tænkes som subject til infinitiven. *Δυνατὸς ἄρχειν. Αὐτῷ οἶός τ' ἐγενόμην ἀποκρινασθαι. Ἀνὴρ ἱκανὸς λέγειν καὶ πράττειν. Μαλακὸς καρτερεῖν πρὸς ἡδονάς. Πρόθυμος διδάξαι. Τί ἄξιός εἰμι παθεῖν ἢ ἀποτίσαι; —* Når adjectivet ikke i og for sig betegner en dygtighed, kan der også bruges *ὥστε* med infinitiv, se § 102. *Φρόνιμος ὥστε μαθεῖν*.

§ 100. a) Infinitiv (i activisk form eller med activisk betydning) føjes til adjectiver for at angive den handling, der udføres

§ 99. Hos Hom. *Θοὸς ἔσκε μετὰ πρῶτοισι μάχεσθαι. Δὸς οἱ ἔππουσ, οἳ τοι ἐλαφρότατοι θεῖειν. Ἴπποι λευκότεροι χιόνος, θεῖειν δ' ἀνέμοισιν ὁμοῖοι. Ἡμεῖς οὖν νῦν τοῖσι ἀμυνέμεν*.

§ 100, a, b. Hos Hom. og andre digtere bruges denne infinitiv meget hyppigt og med temmelig stor frihed. *Ἀργαλέος Ὀλύμπιος ἀντιφέρεσθαι. Χαλεποὶ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς. Ὀδυσεῖα Ἀθηναίη θῆκεν μείζονα εἰδιδεῖν καὶ πάσσονα. Θανάμα ἰδέσθαι*.

(foregår) ved nogen (noget), således at det ord, hvortil adjectivet hører (som attribut, apposition eller prædicatsord), må tænkes enten som object for infinitiven eller som dativ, når verbet, der står i infinitiv, styrer dativ. *Οἶνος ἡδύς πιεῖν. Χαλεπὸν εὐρεῖν, difficile inventu. Λόγος δυνατὸς κατανοῆσαι. Ἄξιός ἐστι θαυμάσαι, dignus est, quem admiramur. Οἰκία ἡδίστη ἐνδιαταῖσθαι*, behageligt at leve i.

Anm. 1. Undertiden føjes en sådan infinitiv (især af *ἀκούω* og *ὁράω*) til intransitive verber og udtryk, der betegne en beskafenhed. *Ἀκούσαι οὕτως παγκάλως ἔχει τὸ ψήφισμα*.

b) Infinitiv føjes undertiden til adjectiver for at betegne en handling af et andet subject, som udføres i, med eller på det, til hvis navn adjectivet hører (som attribut, apposition eller prædicatsord). *Ἡ ὁδὸς ἐπιτηδεῖα πορευομένοις καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν*, vejen er bekvem til at man, medens man vandrer ad den, kan tale med og høre på hverandre. *Ψυχρὸν τὸ ὕδωρ λούεσθαι*.

c) Efter en comparativ med *ἢ* sættes infinitiv for at betegne, at egenskaben er tilstede i en grad, der er for stor til at. Det ord, hvortil comparativen hører, må tænkes enten som subject til infinitiven eller som object eller (efter b) hverken som subject eller som object. Foran infinitiven kan også sættes *ὥστε*, sjældnere *ὡς*. *Μεῖζον ἢ φέρειν δύνασθαι κακόν, eller μεῖζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι, malum majus quam ut (quod) ferri possit*.

En activisk infinitiv med *ὡς* (*ὡς γε*) føjes indskrænkende § 101. til et prædicat for at betegne den grænse, indenfor hvilken det udsagte gælder. (Om det ord, der må tænkes enten som subject til infinitiven eller som object eller som ingen af delene gælder det, der er sagt § 100, c.) *Εὖ λέγει ὁ ἀνὴρ ὡς γε οὕτωι ἀκούειν. Ὡς ἔπος εἰπεῖν*, så at sige. *Ὡς συνελόντι εἰπεῖν*, kort sagt (jvfr. § 29).

Anm. *Ὡς* (*ὡς γε*) kan udelades foran *ἀκούειν* og *εἰπεῖν* i visse gängse udtryk, t. eks. *συνελόντι εἰπεῖν, σὺν θεῷ εἰπεῖν*, i Guds navn, og foran *δοκεῖν* (*δοκεῖν ἐμοι*). — *Ὡς* udelades altid foran 1) *ἐκάν εἶναι* (oftest i negtende sætninger). *Οὐκ ᾔμην ὑπὸ σοῦ ἐκόντος εἶναι ἐξαπατηθήσεσθαι*. 2) foran *εἶναι* i visse forbindelser, bestående af en præposition med sin casus

eller af artikelen med et adverbium, brugt i indskrænkende og begrænsende betydning, t. eks. τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι, for så vidt som det beror på ham, τὸ τήμερον εἶναι, for idag. 3) foran πολλοῦ, — ὀλίγου, μικροῦ δεῖν, langt fra, — på lidet nær.

§ 102. Infinitiv kan bruges efter ὥστε, så at, således at, efter ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε, på den betingelse at, og efter πρὶν, (πρὶν ἢ, hos Hom. πάρος), førend, når subjectet i hovedsætningen må tænkes som subject til infinitiven. Φθάσαι βούλονται πρὶν παθεῖν. (Om accus. med inf. efter disse udtryk se § 113, a og b, og § 114.)

§ 103. Enkelte gange findes en infinitiv, der ligesom står uden al forbindelse med sætningen, idet det ord, der skulde være object for infinitiven, knyttes til og styres af det verbum eller andet udtryk, hvoraf infinitiven skulde være afhængig, og infinitiven tilføjes da for tydeligere at angive den handling, der foretages (supplerende infinitiv). Οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδ' ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι (istedenfor: οὐδ' ἐπ. σ. ἔλαβεν ἄλλην πόλιν οὐδ' ἄλλους νόμους εἰδέναι).

Anm. 2. Om infinitiv brugt istedenfor imperativ se § 91 under linien.

§ 104. Ved at forbindes med artikelen bliver infinitiven (udenfor nominativ, om hvilken se § 94) et substantivisk led i sætningen, således at man som subject til den ved infinitiven betegnede handling må tænke sætningens subject eller object eller også et subject, der kan tages af sammenhængen. Dog kunne de forskellige casus af en sådan infinitiv ikke bruges i alle de forbindelser, hvori de bruges af egenlige substantiver.

§ 105. Accusativ af en infinitiv bruges styret af præpositionerne διά, formedelst, ἐπὶ og πρὸς, til (om mål og hensigt), εἰς og κατὰ, med hensyn til, παρά, i sammenligning med, undertiden også styret af transitive verber. Πειρῶ καταργάσασθαι ὡς μάλιστα τὸ εἰδέναι, ἃ βούλει πράττειν.

§ 106. Dativ af en infinitiv bruges styret af enkelte verber og adjectiver, t. eks. πιστεύω, ἐνεμι, — ὅμοιος, ἐναντίος, og af præpositionerne ἐν, ἐπὶ, i anledning af, og πρὸς, foruden, samt som middelets og hensynets dativ.

Genitiv af infinitiv bruges som objectiv genitiv, styret § 107. af substantiver, verber, adjectiver og adverbier (jvfr. § 39, d og 44), fremdeles styret af præpositionerne ἀνευ, ἀντί, διά, ἐξ, ἐνεκα, ὑπέρ, μετά, περί, πρό og af nogle af de adverbier, der styre genitiv (se § 50), samt som definitiv genitiv (se § 39, e).

Anm. 1. Verber, der betyde at afholde, udelukke, fjerne, fra, befri for (undertiden at undfly), samt andre udtryk, der have en lignende betydning, t. eks. ἐν ἀδείᾳ εἶναι, ἐμποδῶν εἶναι, kunne forbindes både med enkelt infinitiv efter § 96 og med genitiv af inf. såvel i bekræftende som i negtende form med tilføjet μή (idet det i verbet liggende negtende begreb gentages foran infinitiven). Ἀγροίλαος τοῦ σώματος εἰκόνα στήσασθαι ἀπέχετο. Τοῦ δραπέτευειν δεσμοῖς οἱ δεσπότηαι τοὺς οἰκέτας εἰργουσαν. Ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἐκατέρων γῆν στρατεῦσαι. — Ὁ ἀσκὸς δύο ἀνδρας ἔξει τοῦ μὴ καταδύναι.

Anm. 2. Infinitiv med foran stående τὸ μὴ eller τὸ μὴ οὐ (altså i accusativ) bruges ofte efter et benegtet hovedverbum eller andet udtryk, der betyder at afholde, hindre, undlade, fragå, sige, bevise at ikke, for at betegne, at den ved det følgende verbum angivne handling ikke bortfalder, endog når verbet (udtrykket) ellers ikke kan forbindes med infinitiv eller med accusativ med infinitiv. Οὐδὲν τοὺς γέροντας ἐπιλύεται ἢ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρούσῃ τύχῃ.

a) Et substantiv, adjectiv eller participium, der som ap- § 108. position eller som prædicatsord hører til en infinitiv (med eller uden artikel), står altid i accusativ, når der i sætningen ikke findes noget ord, der kan tænkes som subject til infinitiven. Ταῦτα τοιαῦτα ἔξοστιν ἀριθμήσαντας ἢ μετρήσαντας εἰδέναι.

b) Findes der derimod i sætningen et bestemt substantiv (substantivisk ord), der må tænkes som subject til infinitiven, da 1) står appositionen eller prædicatsordet altid i samme casus som dette, når det står i nominativ eller i accusativ; 2) står det ord, der må tænkes som subject til infinitiven, i dativ, da står prædicatsordet som oftest i dativ, appositionen derimod enten i dativ eller i accusativ; 3) står det ord, der må tænkes som subject til infi-

nitiven, i genitiv, da står prædicatsordet i accusativ, sjældnere i genitiv, appositionen i accusativ; — derimod når prædicatsordet ved infinitiv af *εἶμι* eller *γίγνομαι* er forbundet med en genitiv af et participium, står det altid i genitiv. 1) *Τί ἄλλο ἢ κινδυνεύσεις ἐπιδειξαι σὺ χρηστός τε καὶ φιλάδελφος εἶναι;* 2) *Εὐδαίμοσιν ὑμῖν ἔξῃστι γενέσθαι. Ἐξῃστιν ὑμῖν λαβόντας ὄπλα, οἰάπερ ἡμεῖς ἔχομεν, εἰς τὸν αὐτὸν ἐμβάινειν κίνδυνον.* 3) *Ἐδέοντό μου προστάτην γενέσθαι. Ἐδέοντο τοῦ Κύρου ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι. Διομαι ὑμῶν καταπηγίσασθαι Θεομνήστον ἐνθυμουμένους, ὅσος μοι ὁ ἄγων ἐστίν. — Ἦλθον ἐπὶ τιμῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι.*

§ 109. Accusativ med infinitiv bruges for at betegne indholdet af et udsagn og en mening og føjes derfor til ytrings- og meningsverber og til andre udtryk, der have en sådan betydning, når hovedverbets subject ikke tænkes som subject til infinitiven. Efter ytringsverber kan der også sættes en genstandssætning med *ὅτι* eller *ὡς*, efter meningsverber en med *ὡς*. *Πρωταγόρας ἔλεγε πάντων χρημάτων μέτρον εἶναι ἀνθρώπων. Πιστεύων δὲ θεοῖς πῶς οὐκ εἶναι θεοὺς ἐνόμιζεν; — Οὗτοι ἔλεγον, ὅτι πολλοὺς φαίη Ἀρκεῖος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους. Νομίζουσιν οἱ ἐκείνη ἀνθρώποι, ὡς Ἑφαιστος χαλκεύει.*

Anm. 1. Om de verber, der betyde at vide, erkende, se, vise, erindre, samt om de, der betyde at høre, erfare, se ved participium § 124.

Anm. 2. For så vidt som der er nogen forskel mellem betydningen af en accusativ med infinitiv og en genstandssætning med *ὅτι* efter ytringsverber på den ene side og af en genstandssætning med *ὡς* på den anden, består den i almindelighed deri, at de første forbindelser ikke indeholde nogen bibetydning, medens den sidste betegner det udsagte som en usikker påstand eller endog som en ligefrem usandhed. En genstandssætning med *ὡς*, styret af et meningsverb, bruges i regelen, når indholdet skal betegnes som rigtig.

Anm. 3. Når et ytrings- eller meningsverb styrer et ord i dativ eller genitiv, føjes enkelt infinitiv umiddelbart til denne casus. *Τῷ ἀνδριαντοποιῷ, ὃν ἂν ὀρώμεν τοὺς πρόσθεν ἀνδριάντας καλῶς ἐργασμένον, πιστευόμενον καὶ τοὺς λοιποὺς εὖ ποιῆσειν.*

Anm. 4. Foruden den accus. med inf., der føjes umiddelbart til et ytrings- eller meningsverb, kan også fortsættelsen af talen eller meningen tilføjes i samme form, se Xen. Apomn. II, 1, 21, ff. Dog skér dette i græsk ingenlunde i samme omfang som i latin, medmindre det er en ligefrem fortælling, der meddeles. — Undertiden står en accus. med inf., uden at der iforvejen går noget egentligt ytrings- eller meningsverb, nemlig når et sådant er antydet i det foregående. *Ἐθαύμαζε δέ, εἰ μὴ φανερόν αὐτοῖς ἐστίν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώποις εὐρεῖν ἐπεὶ καὶ τοὺς μέγιστα φρονούντας ἐπὶ τῷ περὶ ταύτων λέγειν οὐ ταῦτά δοξάζειν ἀλλήλοις. ἀλλὰ τοῖς μαινομένοις ὁμοίως διακείσθαι πρὸς ἀλλήλους (thi, sagde han, også de —).*

Anm. 5. Undertiden bruges accusativ med infinitiv, hvor der efter § 98 kunde stå enkelt infinitiv, navnlig når subjectet skal fremhæves i modsætning til andre.

Ytrings- og meningsverber kunne bruges personligt i § 110. passiv, således at det ord, der, når verbet er activisk, står i accusativ (hørende til infinitiven), bliver subject for ytrings- eller meningsverbet. Dog bruges de også upersonligt med tilføjede accusativ med infinitiv. *Φίλους ὅσους ποιήσαιο Κύρος ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι θεραπεύειν. — Λέγεται Ἀλκιβιάδην Περικλεί τοιάδε διαλεχθῆναι περὶ νόμων.*

Anm. 1. *δοκῶ*, *videor*, bruges regelmæssigt personligt med infinitiv; *δοκεῖ μοι* (upersonligt) med accus med inf. bruges sædvanligt ikkun i et tilføjede andet led. (Forskelligt herfra er *δοκεῖ*, det vedtages, se § 111.) *δοκῶ μοι* (*δοκῶ*) *τοῦτο ποιῆσαι δύνασθαι*, *videor mihi* (*videor*) *hoc facere posse*, jeg tror, at jeg kan —.

Accusativ med infinitiv føjes a) til viljesverber, der betegne en befaling, bøn, ønske, beslutning, aftale, tilladelse, forbud, og af andre udtryk med samme betydning. (Vort skal, må udtrykkes ikke, men ligger i selve forbindelsen); b) til verber og andre udtryk, der betyde at udvirke, at noget skér (årsagsverber), t. eks. *διαπράττομαι*, *κατασκευ-*

ἄζω; c) til *συμβαίνει, συμπίπτει*, det hændes. *Εὐχοντο Ξενίαν καὶ Πασίωνα ὡς δολίους ὄντας ληφθῆναι. Βούλομαι ξένον ποιῆσαι ὑποδέχσθαι ἑμαυτόν. Ἔδοξεν αὐτοῖς Χειροσφορὴν ἠγειροῦναι. — Τισσαφέρνης ἔλεγεν, ὅτι διαπεπραγμένος ἦκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σῶζειν τοὺς Ἕλληνας. — Ξυνέπεσε τὸν κήρυκα κηροῦσαι.* Efter viljes- og årsagsverber følger enkelt infinitiv, når subjectet til et sådant må tænkes som subject til infinitiven.

Anm. Efter verber, der betyde at stræbe efter at udvirke, følger også en genstandssætning med *ὅπως*, se § 82, b og 86, b.

§ 112. Accusativ med infinitiv bruges for at betegne genstanden for et omdømme, der er udtrykt ved upersonlige verber eller ved et adjectiv (i neutrum) med *ἔστιν*, brugt upersonligt, t. eks. *ἔξεστιν, δεῖ; αἰσχρόν, καλόν ἔστιν. Δεῖ τὸν ἀνδριαντοποιὸν τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τῷ εἶδει προσεικάζειν. Αἰσχρόν ἐστι τοὺς φίλους ἀλλήλους ἀδικεῖν.*

Anm. 1. Istedensfor accusativ med infinitiv efter *δεῖν, χρῆναι*, når disse infinitiver ere styrede af *φημί, οἶμαι* eller *ἠγοῦμαι*, står undertiden enkelt infinitiv, idet *φημί, οἶμαι δεῖν* osv. betragtes som ét verbum.

Anm. 2. Istedensfor det upersonlige *δίκαιόν ἔστιν* med accus. med inf. bruges almindeligt det personlige udtryk med enkelt infinitiv, så at navnet på den, der er pligtig eller berettiget til at gøre noget, bliver subject. *Δικαίως εἰμι τοῦτο παθεῖν.*

§ 113. a) Accusativ med infinitiv bruges efter *ὥστε*, så at, til at, for at angive følgen af det i hovedsætningen udsagtes måde eller grad, når følgesætningens indhold ikke af den talende udtrykkeligt betegnes som stedfindende. (Må hovedsætningens subject tænkes som subject også til verbet i følgesætningen, bruges enkelt infinitiv.) — Betegnes derimod følgesætningens indhold som stedfindende, bruges både indicativ (potential optativ) og infinitiv. — Når ved *ὥστε* følgen

§ 113, a. Hos Herod. (og undertiden hos Xenophon) bruges *ὡς* istedenfor *ὥστε* i betydn. så at.

skal betegnes som mere selvstændig (følgelig, derfor), bruges sædvanligt indicativ. *Χρῆ εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα μηδέποτε καταστῆναι ὥστε πάντα λαβεῖν ἢ πάντ' ἀποβαλεῖν. — Τὰ ἐν τῷ βίῳ οὕτως ἡμῖν δοκεῖ παντὸς ἄξια, ὥστε πάντες τὸ καταλιπεῖν αὐτὰ πάντων μάλιστα φεύγομεν. Κλέαρχος ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Μένωνος ὥστε ἐκείνους ἐκπεπλήχθαι. — Εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκεν ὁ Τισσαφέρνης ὥστε οἱ Ἕλληνες ἐφροντίζον. (Τὰ πολλὰ ὁ Πρωταγόρας ἐνδον διατρίβει ὥστε θάρρει.)*

b) Accusativ med infinitiv (eller enkelt infinitiv, se a) bruges efter *ὥστε* også i betydningen således at (om en betingelse, hensigt eller et middel) og i betydn. imod at (om pris og løn), samt efter *ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε*, på den betingelse at. *Χρῆ πάντα ποιεῖν ὥστε ἀρετῆς καὶ φρονήσεως μετασχεῖν. — Ἐξῆν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἀρχεῖν Ἑλλήνων ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ. — Οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφισι καταφυγὴν. εἰ δεήσειεν. — Οἱ δὲ ἔφασαν ἀποδώσειν ἐφ' ᾧ κντὸς μὴ καίειν τὰς κώμας.*

c) Istedensfor *τοιοῦτος (τοσοῦτον) ὥστε* med enkelt infinitiv (undertiden også med accus. med inf.) bruges ofte *τοιοῦτος (τοσοῦτον) οἶος (ᾧσον)* eller alene *οἶος (ᾧσον)*, således at *οἶος (ᾧσον)* i henseende til casus retter sig efter det foregående eller udeladte demonstrativ. *Οὐ δοκεῖ σοι καὶ τότε προνοίας ἔργους εἰκέναι τὸ τοὺς μὲν πρόσθεν ὀδόντας πᾶσι ζώοις οἶους τέμνειν εἶναι, τοὺς δὲ γομφίους οἶους παρὰ τούτων δεξαμένους λαίπειν; Οὐκ ἦν ὥρα οἷα ἄρδειν τὸ πεδίον, τὶδ τὶλ at —). Ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ᾧσον σκοταίους τοὺς Ἕλληνας διελθεῖν τὸ πεδίον.* (Denne forbindelse af *οἶος* med inf. må adskilles fra udtrykket *οἶός τέ εἰμι*, jeg er istand til, med enkelt inf. (se § 99), der iøvrigt er opstået af hint.)

§ 113, b. Hos Herod. (og Thukydidēs) bruges *ἐφ' ᾧ, ἐφ' ᾧτε* også med fut. indic. *Ἐπὶ τούτῳ ὑπεξίσταμαι τῆς ἀρχῆς ἐφ' ᾧτε ὑπ' οὐδενὸς ἄρξομαι.*

§ 114. Accusativ med infinitiv (eller enkelt infinitiv, se § 102, slutn.) bruges efter *πρίν* (*πρότερον πρίν*), førend, når der betegnes et ligefrem tidsforhold, og ligeledes i betydning indtil. *Ἐγὼ οὖν φημι ὑμᾶς χρῆναι διαβῆναι τὸν ποταμὸν πρίν δῆλον εἶναι, ὅτι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἀποκρινούσθαι Κύρω. — Οὐκ ἐπανῆκε, πρίν εἰλοιδόρησεν.*

Anm. Efter en negtende sætning bruges *πρίν ἄν* med conjunctiv (se § 82, f) eller optativ (se § 86, c) for at betegne en endnu ikke indtrådt betingelse (før hvis opfyldelse noget ikke vil indtræffe).

§ 115. Bidsætninger, der høre til en acc. med inf., have den samme form som i uafhængig tale. Dog antage relative sætninger, der høre til en acc. med inf., ikke sjelden samme form, når de indeholde en fortsættelse af hovedsætningens indhold. *Τὰ δὲ μέγιστα τῶν ἐν τούτοις ἔφη τοὺς θεοὺς ἑαυτοῖς καταλείπεσθαι, ἃν οὐδὲν δῆλον εἶναι τοῖς ἀνθρώποις (ἄν = καὶ τούτων).*

§ 116. En accusativ med infinitiv kan forbindes med artikelen i de samme casus og i samme forbindelser som en enkelt infinitiv, se §§ 105—107.

§ 117. (Infinitivens tider.) a) Infinitiv i præsens, futurum, perfectum og futurum exactum svare i henseende til betydning til indicativ i de samme tider.

b) Styret af et ytrings- eller meningsverbum (eller af et andet udtryk med samme betydning) får infinitiv i aorist (såvel enkelt infinitiv som accus. med inf.) betydning af den forbigangne tid, idet den betegner det, der i forhold til det styrende verbums tid er forbigangen. — I alle andre forbindelser har infinitiv i aorist aldrig betydning af den forbigangne tid (se § 71, anm. 4). *Ἐνταῦθα λέγεται Ἀπόλλων ἐκδείραι Μαρσῦαν. Ἐτίαξα ἐλέγετο Κύρω δοῦναι πολλὰ χρήματα. — Πῶς ἄν αὐτοὺς προτροπαιμέθα πόλιν ἀνερασθῆναι τῆς παλαιᾶς ἀρειῆς; Ἰκετεύειν δεῖ τοὺς θεοὺς δεσποτῶν ἀγαθῶν τυχεῖν. Διέβησαν τὸν ποταμὸν πρίν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι.*

§ 114. Hos Hom. og Herod. (og enkelte gange i attisk prosa) bruges *πρίν* ἢ istedenfor *πρίν*.

Anm. Til verber, der betyde at håbe, formode og love, føjes futurum både af enkelt infinitiv og af accus. med inf. Undertiden bruges dog infinitiv i præsens, når begrebet af det fremtidige ikke skal fremhæves. *Σακράτης οὐδέποτε ὑπέσχετο διδάσκαλος εἶναι τούτου.*

c) Styret af et ytrings- eller meningsverbum, der står i en historisk tid, betegner infinitiv i præsens, perfectum og futurum det, der i forhold til det styrende verbums tid var nærværende, forbigangen eller tilkommende (altså svarende til indicativ af imperfectum, plusquamperfectum og futurum in præterito). *Ὁ ἔρμενεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρουσι ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖσι δόξαν καὶ γινώσκειν. Τὸ ὄναρ ἀπὸ Διὸς ἐνόμιζεν ἔωρακέναι. Μηδέποτε μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσας ἐλπιοῦσι λήσειν.*

Anm. Efter et ytrings- eller meningsverbum i præsens (futurum, aorist optativ med ἄν og perfectum) følger præsens infinitiv (både enkelt inf. og i accus. med inf.) med betydning af imperfectum, hvor man skulde have ventet aorist inf., når der skal betegnes en varig tilstand, en fortsat række af handlinger. *Τίς οὐκ ἄν ὁμολογήσει Σακράτη βούλεσθαι μὴ ἡλίθιον μὴ ἀλαξήνα φαίνεσθαι;* ligeledes bruges stundom præsens inf. efter et ytrings- eller meningsverbum, navnlig efter ἔφη, også for at betegne en fjernere forbigangen tid, hvor man skulde vente aorist inf., når varigheden, gentagelsen skal udtrykkes. *Ἐφη αὐτὸν ὁ κατήγορος διδάσκειν τοὺς συνόντας κακούργους εἶναι.*

(Infinitiv med ἄν.) Infinitiv i præsens med ἄν svarer § 118. både til præsens optativ med ἄν og til imperfectum indicativ med ἄν og infinitiv i aorist med ἄν både til aorist optativ med ἄν og til aorist indicativ med ἄν (se § 88, a og b, og § 76). Perfectum infinitiv med ἄν af de verber, der i perfectum have betydning af præsens, svarer altså, hvad betydningen angår, til præsens indicativ og optativ med ἄν; af andre verber derimod til det sjelden forekommende perfectum optativ eller plusquamperfectum indicativ med ἄν. *Πάνν ἄν οἶμαι σοι ἐπιτήδειον εἶναι με σύνθηρον τῶν ἀγαθῶν φίλων (svarende til: εἶην ἄν). Εἰ ὑμᾶς ἐβουλόμεθα ἀπολέσαι, χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιθήσεσθαι ἀπορεῖν ἄν σοι*

δοκούμεν; (svarende til: ἠποροῦμεν ἄν); — Οἶμαι πάντας ἄν ὁμολογῆσαι τοὺς νόμους πλείστον καὶ μερίστον ἀγαθῶν αἰτίους εἶναι τῷ βίῳ τῶν ἀνθρώπων (svarende til: πάντες ὁμολογῶσι ἄν). Κῦρος εἰ ἐβίωσεν, ἄριστος ἄν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι (svarende: til Κῦρος ἐγένετο ἄν). — Τοὺς μαινομένους ᾤετο συμπερόντως ἄν δεδεδόσθαι καὶ ἑαυτοῖς καὶ τοῖς φίλοις.

Kap. 6.

Participium.

§ 119. Participium kan, da det har casusmærker, på adjectivets vis føjes som attribut, apposition eller prædicativ bestemmelse til et substantiv (substantivisk ord) og selv bruges som substantiv, som oftest med artikelen. Det adskiller sig fra de virkelige adjectiver ved den betegnelse af tidsforhold, som det indeholder.

§ 120. Participium bruges oprindeligt kun for at betegne hovedhandlingens tidsforhold (nemlig hvorvidt den ved participiet udtrykte handling er samtidig med, forbigangen for eller tilkommende i forhold til den ved hovedverbet udtrykte handling), men ofte indeholdes deri tillige en betegnelse af forudsætning, anledning, middel, hensigt, modsætning osv., og det bliver på grund af de mange participialformer anvendt i mange tilfælde, hvor der i latin bruges conjunctionsbisætninger. Κῦρος ἔχων, οὓς εἶρηκα, ὠρμάτο ἀπὸ Σαρδίων (med dem, som —). Κῦρος παραγγέλλει Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στρατεύμα. Κῦρον παίοντα ἀκοντίζει τις παλτῶ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμόν. Ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφρόνῃ καὶ ἐπεμψέ τινα ἐροῦντα, ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρῆξει. (Ἄμα ἤλιψ ἀνίσχοντι. Σὺν τῷ φόβῳ λήγοντι.)

§ 121. Forholdet mellem den ved participiet og den ved hovedverbet udtrykte handling kan yderligere bestemmes ved tilføjelsen af visse adverbier.

a) Ved at sætte τότε, εἴτα, ἔπειτα, οὕτως (διὰ ταῦτα) foran hovedverbet betegner man udtrykkeligen, at den ved hovedverbet angivne handling indtræffer umiddelbart ved eller efter, som en følge af den ved partic. angivne handling (tilstand). Ved εἴτα, ἔπειτα betegnes undertiden en modsætning (og så desuagtet). Βοζάντιον ἔλῶν τότε τοῦτους, οὓς ἔλαβεν, ἀποπέμπει βασιλεῖ κρόφα τῶν ἄλλων συμμάχων. Ὁ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτὸν συνδιαβάντα ἔπειτα οὕτως ἀπαλλάττεσθαι. — Μῆ μοι φθονήσητε, εἰ πτωχὸς ἄν ἔπειτ' ἐν Ἀθηναίοις μέλλω λέγειν.

b) Ved at sætte ἅμα og μεταξύ foran eller bagefter partic. (medens de jo nærmest høre til hovedverbet) betegner man, at den ved hovedverbet angivne handling udføres samtidigt og midt under den ved participiet angivne. Τὸ τοῦ θεοῦ σημεῖον ἐν ἄλλοις λόγοις πολλαχθῶ μ' ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ.

c) Ved at føje ἄτε (ἄτε δή), οἷον, οἶα δή til participiet betegner man, at den ved partic. angivne handling indeholder grunden (den objective grund) til hovedsætningens. Ὁ Ἐρωσ ἄτε αὐτὸς ἄν μόναρχος ἐπὶ πᾶσαν τὸλμαν ἄξει.

d) Forbindelsen af ὡς med et partic. betegner den tanke, mening, (ofte den urigtige), den hensigt, hvori noget gøres (den subjective grund). Οἱ βιασθέντες ὡς ἀφαιρεθέντες μισοῦσιν. Βοῖσκος δὲ πύκτης διεμάχετο ὡς κἄντων ἀσπίδα μὴ φέρειν. — Κλεάρχος ἐξέπλει ὡς πολεμήσαν τοῖς Θραξίν.

Anm. Betegner hovedverbet en bevægelse (εἶμι, ἔρχομαι, πάρεμι, πέμπω osv.), bruges det blotte futurum partic. Παρελήλυθα συμβουλευσῶν ὑμῖν.

e) Ved καίπερ, καί (οὐδέ og μηδέ benegtende) foran participiet betegnes en modsætning mellem den ved participiet og den ved hovedverbet angivne handling; undertiden sættes ὅμως da foran hovedverbet. Συμβουλεύω σοι καίπερ νεώτερος ἄν. Τὸ θηροῖον, δὲ καλοῦσι καλὸν καὶ ἄραϊον, οὐδ' ἀπτόμενον ἐνέησι τι.

a) Et participium kan styre eller forbindes både med relative § 122. og spørgende pronominer og adverbier (således at vi må gengive det udsagte derved, at det, der er udtrykt i participium, udtrykkes i en selvstændig sætning, og den græske hovedsætning gøres til en bisætning). Τί ἰδὼν τὸν Κριτόβουλον ποιοῦντα τοιαῦτα κατέ-

§ 121, e. Hos Hom. bruges i denne betydning πῆρ eller πῆρ ἐμπης bagefter partic. Μ' ἔτεκές γε μιννοθάδιον περ ἔοντα. Θεοὶ δύνανται ἄφρονα ποιῆσαι καὶ ἐπιφρονα περ μάλ' ἔοντα.

γνακας αὐτοῦ; (hvad har du sét K. gøre, siden du —). Καταμεμάθηκας οὖν, τοὺς τί ποιῶντας τοῦνομα τοῦτ' ἀποκαλοῦσιν; I denne forbindelse kan participiet betegne de samme forhold, som ere angivne i § 120.

b) I samtaler bruges participium ofte i svar for at karakterisere en ytring af den, hvis ord ere anførte (altså i apposition til den foregående sætnings subject). Ξυγχαρῶ καὶ ἀποδέχομαι. Καλῶς γε σὺ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ποιῶν.

c) Undertiden føjes til ét og samme verbum flere participier uden indbyrdes forbindelse for på forskellig måde at betegne forholdet mellem participiet og hovedverbet. Ὁ Κύρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στρατεύμα ἐπολιόρκει Μίλητον.

§ 123. a) Ved visse verber, der ifølge deres betydning kræve betegnelsen af en handling (tilstand), der må henføres til det samme subject, føjes i apposition til subjectet et participium som betegnelse for denne handling (tilstand). Sådanne verber ere navnlig de, der betegne en vedbliven, ophør (også på grund af træthed), glæde, misfornøjelse, undseelse, overgåen og det modsatte, samt uret i en fremgangsmåde, t. eks. διατελῶ, παύομαι, κάμνω, χαίρω, ἀγανακτῶ, αἰσχύνομαι. νικῶ, ἠττῶμαι, ἀδικῶ. Οἱ τοξόται διετίλουν χρώμενοι τοῖς τῶν πολεμίων τοξεύμασιν. Κάμνω τὴν ἀσπίδα φέρον. Οὐκ αἰσχύνομαι μανθάνων. Τοῦ ἡμᾶς εὖ ποιῶντος οὐχ ἠττησόμεθα εὖ ποιῶντες. Ἀδικῶ τοῦτο ποιῶν.

b) Ligeledes forbindes verberne τυγχάνω, λανθάνω (τινά), φθάνω, φαίνομαι og udtrykkene δῆλός εἰμι, φανερός εἰμι med participium. Ἐτύγχανον λέγων. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλανθάνεν αὐτῷ τὸ στρατεύμα. Ἐφθασε τὰ ἄκρα καταλαβών. Κύρος δῆλος ἦν ἀνιώμενος.

§ 123, a. b. Hos Hom. forbindes τλῆναι og κορένυσθαι med partic.

Hos Herod. forbindes πειράομαι ofte med particip. Ἡμεῖς πειρασόμεθα αὐτοῖς τινά σωτηρίην μηχανεώμενοι. Ligeledes ἐπαίστος γίγνομαι. Ἐπαίστος ἐγένετο ὁ Τιμόξενος προδιδούς τὴν Ποτίδαιαν.

Anm. 1. Undertiden udelades ved disse verber partic. ὧν, når det er forbundet med et adjectiv; som oftest ved φαίνομαι.

Anm. 2. Til λανθάνω, δῆλος, φανερός εἰμι kan der også føjes en sætning med ὅτι. Οὐ λανθάνεις με, ὦ Σώκρατες, ὅτι οὐδ' οἰόμενός με τούτου ἐπιμέλεισθαι ταῦτα λέγεις. Også siges der upersonligt λανθάνει, δῆλον, φανερόν ἐστι med en sætning med ὅτι. Τοῦτο δῆλον ἦν, ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεύς.

Anm. 3. Αἰσχύνομαι med partic. betyder som oftest „jeg skammer mig ved, over“, med infin. „jeg undser (skammer) mig for“ (og undlader derfor). Til φαίνομαι i betydn. synes føjes infinitiv; ligeledes til ἄρχομαι.

Anm. 4. Φθάνω i anden person i en benegtet potential sætning forbindes med et partic. om det, der ikke (hvis det skér) vil ske for tidligt, og bruges for at betegne en opfordring til straks at gøre noget. Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων, εἴ τι ἤσθησθαι με φίλτρον ἐπιστάμενον, ὃ ἐγὼ εἰδὼς ἐλέηθα ἐμαντόν, sig mig straks —.

c) Participierne ἔχων (med et adverbium, t. eks. κακῶς ἔχων), διαφέρων, προσήκων, πρέπων, δέον, ἐξόν og συμφέρον bruges undertiden som prædicatsord i forbindelse med εἰμί og γίγνομαι, især for at danne et sideordnet udtryk til et foregående adjectiv. Πολλὰ μὲν καλὰ καὶ ἀφέλιμα, διαφέροντα δὲ ἀλλήλων ἐστίν.

d) Enkelte gange forbindes andre participier med εἰμί, hyp-pigst i præsens og perfectum, for med eftertryk at fremhæve både handlingen og dens tilværelse som resultat. Εἰμί νῦν μὲν τυράννη βοικῶς, τότε δὲ σαφῶς δοῦλος ἦν.

a) Ved transitive verber, der betyde at se, bemærke, § 124. vide (få at vide), erindre, vise, påvise og forefinde (kundskabs- og erfaringsverber), og som ifølge deres betydning kræve betegnelsen af en handling eller tilstand, der må henføres til objectet, føjes i apposition til dette betegnelsen af den handling, som objectet udfører, eller af den tilstand, hvori objectet er. Henføres handlingen (tilstanden) til hovedverbets subject, står participiet i nominativ som apposition til subjectet, og ligeledes når hovedverbet står i passiv. Sådanne verber ere: ὀρῶ, ἀκούω, πυνθάνομαι, αἰσθάνομαι, οἶδα, μανθάνω, γινώσκω, μέμνημαι, ἐπιλανθάνομαι, δεῖννυμι, ἀποφαίνω, εὐρίσκω og undertiden ἀγγέλλω. Ὀρῶ μὲν πάντα ἀληθῆ ὄντα. Οἱ Ἕλληνες οὐκ ᾔθεσαν

Κύρον τεθνηκότα. — *Ἰσθι ἀνόητος ὢν. Ταῦτα οὕτως γόντα δείκνυται.*

Anm. 1. Til disse verber føjes undertiden en genstands-sætning med *ὅτι* eller *ὡς*, og de verber, der betyde at bemærke, få at vide og høre, kunne også styre accus. med inf. *Γινώσκω* styres altid accus. med inf. i betydn. erkender, mener.

Anm. 2. *Σύνοιδά τιμί τι πεποιηκότι*, jeg ved, at en har gjort noget, *σύννοίδα ἑμαυτῷ πεποιηκότι* og *σύννοίδα ἑμαυτῷ πεποιηκώς*, jeg er mig bevidst at have gjort noget.

Anm. 3. Også ved disse verber kan *ὢν* udelades, jvfr. § 123, anm. 1.

b) Ligeledes føjes participium som apposition til objectet for verberne *παύω*, bringer til at høre op med at gøre noget, *περιορῶ*, oversér, sér igennem fingre med, at noget skér. *Τοὺς πένητας ἔπαυσα ἀδικουμένους. Περιορᾶν τινα ἀδικούντα.*

§ 125. Et substantiv (substantivisk ord) i genitiv med et participium i apposition (dobbeltgenitiv) føjes til en sætning for at betegne de samme forhold, som ere angivne i § 120, når et enkelt participium ikke kan tilføjes. *Τῆς ναυμαχίας γενομένης τέτταρας τριήρεις λαμβάνει Γοργώπας. Τὰ ἐπιτηδεῖα εἶχον ἐκ τῆς ἐν μέσῳ χώρας πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὐσης καὶ τῶν ἐπιτηθειῶν ἐνόητων.*

Anm. 1. Forholdet mellem dobbeltgenitiven og den sætning, hvortil den hører, bestemmes nøjere ved de i § 121 anførte adverbier. Sære hyppigt forbindes dobbeltgenitiven med *ὡς*, når der skal angives den mening, forudsætning eller det foregivende, hvorunder noget siges eller gøres. Undertiden bruges *ὡς* med en dobbeltgenitiv efter ytrings- og meningsverber (eller andre udtryk med samme betydning) for at angive indholdet af ytringen eller meningen. *Εἶπατε καὶ περὶ τούτου, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαὶ εἶσω ἢ ὡς πολέμου ὄντος παρ' ἡμῶν ἀπαγγελᾶ.*

Anm. 2. Undertiden står et participium alene i genitiv, når det dertil hørende pronomen er givet ved sammenhængen og ikke

§ 124, anm. 2. Hos Herod. construeres *συγγινώσκω* på samme måde som *σύννοίδα*.

skal fremhæves. *Αἰσθάνεσθε, ὡς ἀθύμως οἱ στρατιῶται ἐπὶ τὰ ὅπλα ἤλθον ὥστε οὕτω γ' ἐχόντων οὐκ οἶδα, ὅτι ἂν τις χεῖσαιτο αὐτοῖς.* Ligeledes står undertiden et participium alene uden det dertil hørende substantiv, når der tænkes på et ubestemt begreb (folk, man). *Πολλοὶ οὕτω πρὸς τινὰς ἔχουσιν ὥστε εὐτυχούντων λυπεῖσθαι.* På samme måde af upersonlige udtryk, bestående af *εἶσιν* og et adjectiv i pluralis (t. eks. *ἔτοιμά ἐστιν*) og af verber, der betegne vejrliget. *Ἦντο εἶσει.* (Jvfr. § 7.)

Anm. 3. Enkelte gange udelades *ὢν* ved adjectiverne *ἐκῶν* og *ἄκων*. *Ἐμοῦ ἄκοντος, me invito.*

Istedenfor dobbeltgenitiv bruges absolut accusativ § 126. af participier 1) af upersonlige verber (*δέον, ἐξόν, παρέχον* osv.). *Ἐξόν ἡμῖν ζῆν μὴ καλῶς αἰρούμεθα μᾶλλον τελευτᾶν.* 2) af passiviske verber, der bruges upersonligt med en tilføjet infinitiv (*προσταχθέν, εἰρημένον, γενόμενον ἐπ' ἐμοὶ* osv., se § 7). *Λακεδαιμόνιοι ἀδικήσουσιν Ἀθηναίους εἰρημένον ἄνευ ἀλλήλων μὴ σπένδεσθαι.* 3) af upersonlige udtryk, bestående af *εἶμί* med et adjectiv i neutrum i singularis (*δυνατὸν ὢν*, osv.). *Οἶμαι τὸ πλήθος ψηφιεῖσθαι, ἃ βουλόμεθα, ἅμα μὲν ὑμῶν συναγορευόντων, ἅμα δὲ καὶ αἰσχροῦν ὢν ἀντιλέγειν.* — Fremdeles bruges dobbeltaccusativ af personlige udtryk efter *ὡς* og *ὥσπερ*, i betydn. i den mening at, som om. *Τοὺς νείεις οἱ πατέρες, κἂν ὧσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργοσιν, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμίλιαν ἄσκησιν οὕσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.* (I den sidste forbindelse udelades undertiden partic. *ὢν*.)

Tidene i participium svare i henseende til betydning § 127. til de samme tider i indicativ. I forbindelse med et hovedverbum i en historisk tid får altså præsens partic. betydning af imperfectum, perfectum af plusquamperfectum, aorist af en tidligere forbigangen tid (ikke som plusquamperfectum betegnende, at noget var fuldendt på en vis forbigangen tid.) *Ἠμροσαν σφάξαντες κάπρον βάπτοντες οἱ μὲν Ἕλληνες ἕϊφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγγην. Κύρος δ' ἐπεὶ ἤσθετο διαβεβηκότας, ἤσθη.*

Anm. 1. Undertiden bruges præsens partic. ved et hoved-verbum i præsens med betydning af imperfectum, når varigheden skal betegnes, eller når betydn. af den forbigangne tid er betegnet ved et tilføjet τότε eller πρόσθεν. *Οἶδα καὶ Κριτίαν καὶ Ἀλιβιάδην σαφρονοῦντε, ἕστε Σαρκάτει συνήστην, οὐ φοβουμένα, μὴ ζημοῖντο ἢ καίσινο ὑπὸ Σαρκάτους.*

Anm. 2. Med aoristerne ἐλάθον og ἐφθην (λανθάνω og φθάνω som historisk præsens) forbindes altid participium i aorist om en enkelt, forbigående handling, med partic. i præsens ikkun, når varigheden skal betegnes. Aorist partic. bruges endog, når de nævnte verber stå i conjunctiv, optativ, imperativ eller infinitiv i aorist (altså uden at betegne den forbigangne tid) og i fut. indicativ. *Φθάνει (φθήσεται) ἡμέρα γενομένη αὐτὸν πορεύομενον. Βουλοίμην ἂν λαθεῖν Κύρον ἀπελθόν.* Enkelte gange bruges aorist partic. også ved andre verber i den forbigangne tid, skønt begge handlinger ere samtidige. *Εὖ ἐποίησας ἀναμνήσας με.*

Anm. 3. Forbunden med artikelen har aorist i participium undertiden næsten samme betydning som perfectum i participium. *Οἱ θανόντες.*

Anm. 4. Futurum participium med artikelen bruges for at betegne en (folk), som skal, kan, vil gøre noget. *Ἡ χώρα πολλῆ καὶ ἀγαθὴ ἦν καὶ ἐνῆσαν οἱ ἐργασόμενοι, qui colerent, folk, som skulde dyrke, til at dyrke.*

§ 128. (Participium med ἄν). Participium i præsens med ἄν svarer både til præsens optativ med ἄν og til imperfectum indicativ med ἄν, participium i aorist ligeledes både til aorist optativ med ἄν og til aorist indicativ med ἄν (se § 88, a, b og § 76). På denne måde bruges participium med ἄν både i de §§ 120, 121, 123 og 124 omtalte forbindelser og i dobbeltgenitiv (absolut- og dobbeltaccusativ). *Πόλλ' ἄν ἔχων ἑτέρ' εἰπεῖν παραλείπω. Ἀρίστιππος αἰτεῖ Κύρον διοχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθὸν ὡς οὕτως περιγεγόμενος ἄν τῶν ἀντιστασιωτῶν. Εὖ ἴσθι μηδὲν ἄν με τούτων ἐπιχειρήσαντά σε πείθειν, εἰ δυνασטיᾶν μόνον καὶ πλοῦτον ἐώρων ἐξ αὐτῶν γενησόμενον (svarende til: οὐδὲν ἄν ἐπεχείρησα). Ξενοφῶν διαβάς τὴν χαράδραν σὺν τοῖς λοχαγοῖς ἐσκόπει, πότερον εἴη κρεῖττον ἀπαγαγεῖν καὶ τοὺς διαβεβηκότας ἢ καὶ τοὺς ὀπλίτας διαριβάζειν ὡς ἄλόντος ἄν τοῦ χωρίου.*

Καπ. 7.

Gerundiv.

Gerundiv betegner nødvendigheden, tilbørligheden af den § 129. handling eller tilstand, som verbet betegner. Det bruges

a) af intransitive verber upersonligt. *Ἰτίον ἐστίν. Πεισιτόν ἐστίν τοῖς γονεῦσιν, parentibus obediendum est.*

b) af transitive både personligt og upersonligt, og i dette sidste tilfælde styrer det accusativ. *Οἱ γονεῖς ἡμῖν τιμητέοι εἰσίν. Τοὺς γονεῖς ἡμᾶς τιμητέον ἐστίν, parentes nobis colendi sunt.*

Anm. Navnet på den, af hvem handlingen bør udføres, står ved den upersonlige brug af gerundiv enten i dativ eller i accusativ, ligesom også en dertil hørende apposition: *Ἰτίον ἡμῖν ἐστιν. — Τὴν γυναῖκα ἡμῖν χάριν ἐκτέον ἐστίν, mulieri nobis gratia habenda est. Ἰτίον ἂν εἴη θεασομένους, — ved den personlige i dativ: Ἡ πόλις τοῖς πολίταις ἀφελιγέα ἐστίν.*

III.

Ejendommeligheder i sætningers forbindelse.

a) *Καί*, der forbinder både enkelte ord og hele sætninger, § 130. bruges ofte, hvor der angives, hvad der var skét, fandt sted, da en anden begivenhed indtrådte, især ved tidsangivelser (hvor vi sige: da, og så). *Ἐκ τούτου ἡμέραι οὐ πολλὰ διετρίβοντο, καὶ οἱ Θράκες πρὸς τὸν Σείδην περὶ σπονδῶν διεπραττόντο.*

b) Ved adjectiver og adverbier, der betegne en lighed, og ved ὁ αὐτός bruges *καί* for at tilknytte det andet led. *Οὐχ ὁμοιά γε σοὶ καὶ ἐκείνοις ὑπῆρχεν. Οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω καὶ σὺ.*

Ved ἢ i betydn. eller også tilknytted ofte en sætning, § 131. der angiver, hvad der vil ske, når et pålæg ringeagtes, eller når en betingelse ikke finder sted. *Ἀλλὰ μὴν ἔργον γε οὐδαμοῦ ληπτέον, ἢ εὐθὺς ἐλεγχθήσεται γελοῖος ὢν καὶ οὐ μόνον ἀύλητῆς κακὸς ἀλλὰ καὶ ἀνθρωπος ἀλαζῶν.*

§ 132. a) Ved *ἀλλά* (med en følgende negtelse) føjes ofte det, der benegtes, til det, der bekræftes (hvor vi sige: og ikke, ikke, i ironiske udtryk og i spørgsmål: og ikke meget mere). *Λέγεται αὖ καὶ οὗτος ὁ λόγος, ὡς ἐκείθεν ἀλλ' οὐκ ἐνθένδε ἠρπάσθη. Φιλοσόφους ἀλλ' οὐ φιλοδόξους κλητέον. (Ἄλλ' οὐδέ, μηδέ, ja ikke engang.)*

b) Efter en betingende sætning begynder eftersætningen undertiden med *ἀλλά* i betydning så dog, at. *Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἠττώμεθα, ἀλλὰ τό γε πῦρ πάντων τούτων κρείττον ἐστιν.*

c) I betydningen eller bruges *ἀλλά*, *ἀλλὰ μὴ*, eller *μάσκε*, for at knytte et spørgsmål til et foregående. *Τί δὲ δὴ βουλόμενος ἀγαθὸς γενέσθαι, ᾧ Εὐθύδημε, συλλέγεις τὰ γράμματα; Ἄρα μὴ ἰατρός; Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι;*

§ 133. Ved *δέ* tilknyttes fortsættelsen af talen til det foregående, når den ikke på anden måde er forbunden dermed, såsom ved *γάρ, οὖν*. Ofte svarer *δέ* til *μὲν* i en foregående sideordnet sætning, og derved betegnes snart et stærkere modsætningsforhold (vel — men), snart et svagere (hvor vi enten bruge og eller udtrykke det ved ordstilling, betoning eller på anden måde).

Anm. 1. Når den ved *μὲν* — *δέ* betegnede modsætning ligger i en relativ sætning, og der hertil er føjet en demonstrativ henvisning, gentages ofte *μὲν* og *δέ* eller det ene af dem ved demonstrativet. *Ὅπου μὲν ἐκ τῶν τὰ νόμιμα ἐκτελούντων αἱ ἀρχαὶ καθίστανται, ταύτην μὲν τὴν πολιτείαν ἀριστοκρατίαν ἐνόμιζεν εἶναι, ὅπου δ' ἐκ τιμημάτων, πλουτοκρατίαν, ὅπου δ' ἐκ πάντων, δημοκρατίαν.*

Anm. 2. Ikke sjelden følger der efter *μὲν* intet tilsvarende *δέ*, når der enten i det andet led står *ἐπειτα, εἶτα*, eller modsæt-

§ 132, b. I denne betydning bruges *ἀλλά* hos Herod., også når bisætningen indledes ved tidsconjunctionerne *ἐπεὶ* og *ἐπειδὴ*. *Ἐπεὶ ἡμεῖς οὐκ ἴσμε, ἀλλ' ἐγὼ ἔρω.*

ningen fremhæves ved *μέντοι, μὴν*, eller det andet led har fået en anden form eller ligger i og kan tages af sammenhængen.

Anm. 3. I attisk prosa bruges enkelte gange *δέ* i eftersætningen, hvor denne efter en conjunctions- eller relativbisætning, indledet ved *ὡς, ὥσπερ*, med særligt eftertryk fremhæves ved et personligt eller demonstrativt pronomen, der antyder en modsætning, ligesom også efter en participialconstruction, der indeholder en modsætning til hovedsætningens indhold. *Θαυμάζω σου, εἰ ἐκείνους, ὅταν τοῦτο ποιῶσι, ῥαδίως χειροῦμενος, τούτοις δὲ μηδένα τρόπον οἶε δυνήσεσθαι προσενεχθῆναι.*

Ikke sjelden stå to ved *μὲν* og *δέ* forbundne sideordnede § 134. sætninger, der have spørgeform, ere indledede ved en negtelse eller ved *ὥστε*, eller som i infinitiv (accus. med inf.) eller ved *εἰ* ere knyttede til udtryk, der betegne noget som urimeligt eller urigtigt (t. eks. *δεινόν, θαυμαστόν ἐστιν*), i et sådant forhold til hinanden, at spørgsmålet, negtelsen osv. ikke gælder hver enkelt sætning for sig, men begge sætningers forbindelse. (I dansk udtrykke vi den samme tanke ved at gøre den ene af de to sætninger (som oftest sætningen med *δέ*) til hovedsætning, den anden til bisætning, indledet med skønt, medens eller lignende.) *Ἀλλὰ νῆ Δία ὑπερορᾶν ἐποίει τῶν καθεστῶτων νόμων τοὺς συνόντας λέγων, ὡς μῶρον εἶη τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἀρχοντας ἀπὸ νύκτου καθίσταναι, κυβερνήτη δὲ μηδένα ἐθέλειν χρῆσθαι κναμεντῶ. Οὕτω μοι δοκεῖς καλῶς λέγειν, ᾧ Σώκρατες, ὥστε πρόσθεν μὲν οὐ προσίεμην δανείσασθαι εἰδώς, ὅτι ἀναλώσας, ὃ ἂν λάβω, οὐχ ἔξω ἀποδοῦναι, νῦν δὲ μοι δοκῶ εἰς ἔργων ἀφορμὴν ὑπομενεῖν αὐτὸ ποιῆσαι.*

§ 133, anm. 3. Hos Hom. og især hos Herod. bruges i eftersætninger ofte *δέ* i forbindelse med personlige pronominer og med *ὃ (ῆ, τό)*, brugt som demonstrativt. *Ὅς κεν ἀριστεύησι μάχῃ ἐνι, τὸν δὲ μάλα χρεῖα ἐστάμεναι κρατερῶς. Εἰ δὲ κεν μὴ δάωσιν, ἐγὼ δὲ κεν αὐτὸς ἔλωμαι. Αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσαν τ' ἐπιόν θ' ὄσον ἤθελε θυμός, τοῖσι δ' Ἀλκίνοος ἀγορήσατο (Hom.). Ἐπειτε ἀφροδέειν οὐδὲν ἔξ προήγμα, σὺ δὲ μεν συμβουλίην δέξαι (Herod.).*

§ 135. Det ord, der (efter vor opfattelse) skulde være subject i en genstandssætning, indledet ved *ὅτι*, *ὥς*, *ὅπως* eller *μή*, eller i en spørgebisætning, står ofte som object for det styrende verbum, selv når dette ellers ikke styrer en accusativ af den slags, som substantivet (det substantiviske ord) betegner. *Κῦρος ἤδει βασιλεία, ὅτι μέσον ἔχει τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Φθόνον ἐσκόπει ὁ τι εἶη.*

§ 136. a) Conjunctionen *ὅτι*, hvormed en genstandssætning, styret af et ytrings- eller meningsverbum, indledes, sættes ofte foran en tale, der anføres med den nævnte persons egne ord.

b) En meddelelse af en persons tale, hvis begyndelse er udtrykt enten i accus. med inf. eller i en genstandssætning med *ὅτι* eller *ὥς*, fortsættes ofte ved en pludselig overgang med en ordret gengivelse af talen.

§ 137. Udtrykket *δήλον ὅτι* står ofte indskudt som parenthes eller i slutningen af en sætning med betydning af et adverbium: naturligvis. Ligeledes undertiden *οἷδ' ὅτι*, *εὖ οἷδ' ὅτι*.

§ 138. a) *Εἰ*, *εἴ πως*, *εἴν πως*, der almindeligt indleder en betingende sætning, bruges undertiden i betydningen: om (ikke) måske (for at prøve om —). *Ἐδοῦκε καλέσαι ἐκείνους, εἰ βούλοιντο συμμαχίαν ποιήσασθαι.*

b) *Εἰ δὲ μή* uden verbum betegner modsætningen til det foregående, endog når dette er benegtet, i betydningen: i modsat fald. — *Ἴσως οὐδεὶς οὐδὲν σε κακὸν ἐρεῖ, ἀν μή τινα λυπῆς· εἰ δὲ μή, ἀκούσει πολλά καὶ ἀνάξια σαυτοῦ.*

Anm. Når man ved *εἰ μὲν* angiver det ønskelige tilfælde, som må ventes, og hvis følge er indlysende, og derpå ved *εἰ δὲ μή* det modsatte og dets følge, udelades ofte eftersætningen til det første led (t. eks. *εὖ ἔχει*, så er det godt, nu vel da). *Εἰ μὲν τοῖνον καὶ διαγιγνώσκεις σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μή, τί σοι ὄφελος ὧν ἔμαθες;*

c) Efter verber, der betegne forundring, mishag, glæde og bifald, følger ofte en sætning, indledet ved *εἰ* istedenfor ved *ὅτι*, selv når der betegnes, at det, der er genstand for forundringen, mishaget osv., virkelig finder (fandt) sted. *Ἐθαύμαζεν, εἰ μὴ φανερόν αὐτοῖς ἔστιν, ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν ἔστιν ἀνθρώποις εὐρεῖν.*

a) Enkelte gange står en relativ sætning med det relative § 139. pronomen i neutrum for at antyde den genstand, om hvilken en bemærkning gøres i hovedsætningen (altså egentligt uden grammatisk forbindelse med denne), hvor vi gengive det relative pronomen ved: når, hvad det angår at. *Ὁ δὲ λέγει, βίᾳ παρελθόντας σκηνοῦν, ἡμεῖς ἠξιούμεν τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς στέγας δέξασθαι.*

b) Relative sætninger med *οἷος* (ὅσος) eller *ὥς* bruges efter udtryk, der betegne undseelse, ros, daddel eller forundring, for at angive det hos den omtalte person eller ting, der er genstand for ros osv. *Τάλλα καὶ ἀισχύνοσθαι μοι δοκῶ, οἷους ἡμῖν γνώσασθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὄντας ἀνθρώπους. Εὐδαίμων μοι ὁ ἀνὴρ ἐφαίνετο, ὥς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα.*

c) *Ὅστις*, *ὅστις ἄν*, brugt som relativt pronomen (se § 66), står undertiden således, at hovedsætningen hverken indeholder eller giver som underforstået noget demonstrativt, hvortil det kunde henføres, i betydning af *εἰ τις*, når der i almindelighed udtales en dom om en handlemåde, jvfr. § 66, d, (hvor der også kunde stå infinitiv eller accus. med inf.). *Παντάπασι ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀνάγκη ἐχομένων καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιτοκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι.*

a) Ved conjunctionen *γάρ* tilføjes ofte i en selvstændig § 140. sætning en forklaring af noget, der er antydet ved et forudgående demonstrativt pronomen eller adverbium (*τόδε*, *τοσοῦτον*, — *ὧδε*, *ἐνθ' ἐνδε*, *ἐκεῖθεν*). *Ἔθδε δὲ γνώσει, ὅτι ἐγὼ ἀληθῆ λέγω· εὐρήσεις γὰρ πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀδικωτάτους μὲν ὄντας καὶ ἀνοσιωτάτους καὶ ἀκολαστοτάτους καὶ ἀμαθεστάτους, ἀνδρειοτάτους δὲ διαφερόντως. Således ofte efter *μαρτύριον δέ*, *τεκμήριον δέ*, *σημείον δέ* osv. (nl. *τόδε ἐστίν*). (Vi sige enten nemlig eller gengive det som oftest ikke.)*

b) Undertiden angiver en sætning med *γάρ* grunden til den følgende. *Ἐπὶ λείαν γὰρ ὑμῶν ἐμπορεύσονται*

§ 140, b. På denne måde bruges *γάρ* meget hyppigt hos Herod. (hvor vi gengive *γάρ* ved conjunctionen da). *Ὁ καὶ Καμβύσεω· σὲ γὰρ θεοὶ ἐπορέωσι· οὐ γὰρ ἄν κοτε εἰς τοσοῦτο τῆς ἀπίκεν· σὺ νῦν Ἀστυάγεα τὸν σεωντοῦ φονεῖα τίσαι.*

τινες οἴομαι οὖν βέλτιον εἶναι ἡμῖν εἰπεῖν τὸν μέλλοντα ἐξίέναι, nogle af eder ville jo —. Heraf er opstået udtrykkene ἀλλὰ γάρ, ἀλλ' οὐ γάρ, men — jo, men — jo ikke.

§ 141. En ejendommelig afveksling og delvis sammenblanding af forskellige udtryksmåder findes undertiden, når der ved et adjectiv (oftest i superlativ) udtales en dom over noget, der virkelig finder sted. Dette skér enten 1) således at det, der er genstand for omdømmet, udtrykkes ved en genstandssætning med ὅτι: Τὸ δὲ αἰσχιστον (nl. ἐστίν), ὅτι ἢ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν, — eller 2) således at adjectivet står i apposition til den følgende sætning: Τὸ δὲ αἰσχιστον, ἢ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν, — eller 3) således at omdømmet udtrykkes i en relativ sætning: Ὁ δὲ αἰσχιστον (nl. ἐστίν), ἢ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν, — eller 4) ved en sammenblanding af denne udtryksmåde og den første: Ὁ δὲ αἰσχιστον, ὅτι ἢ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν, — eller 5) således at 1) enten adjectivet 2) eller relativsætningen står selvstændig, og da tilføjes genstanden for omdømmet i en sætning med γάρ: Τὸ δὲ αἰσχιστον ἢ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν. — Ὁ δὲ αἰσχιστον ἢ γάρ τι ἢ οὐδὲν ἀληθὲς εἰρήκασιν.

§ 142. Hvad spørgesætninger angår, da mærkes særligen, at et spørgeord (pronomen eller adverbium) kan forbindes med og styres af et participium (se § 122, a). Ligeledes kan et spørgeord stå i en conjunctionsbisætning, samt være forbundet med og styret af et substantivisk udtryk (adjectiv, participium eller præposition med sin casus), der har artikelen. Ὅταν τί δέη ἀεργυρίῳ ἢ χρυσίῳ κοινῇ χρῆσθαι, ὁ δίκαιος χρησιμώτερος τῶν ἄλλων; Πότε ἂν χρὴ πράξετε; ἐπειδὴν τί γένηται; hvad må da først ske, for at —? Οἴσθα τινὰς ἀνθρώπους ἀχαρίστους καλουμένους; Καὶ μάλα, ἔφη ὁ νεανίσκος. Καταμιμάθηκας οὖν τοὺς τί ποιούντας τὸ ὄνομα τοῦτο ἀποκαλοῦσιν; (I dansk må vi gengive det ved en selvstændig spørgende sætning.)

Anm. To spørgeord (pronominer eller adverbier) kunne forbindes i én sætning. Τινὰς οὖν ὑπὸ τινῶν εἴρομεν ἂν μείζω εὐεργετημένους ἢ παιδᾶς ὑπὸ γονέων; Πῶς τί τοῦτ' εἶπες;

a) Et uafhængigt spørgsmål kan stå uden noget spørge-§ 143. ord, navnlig i kort og livlig tale. Ofte knyttes et sådant spørgsmål ved ἢ til et foregående, undertiden for at antyde den talendes formodning. Τί μένομεν; ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα, ὅτι βασιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσει περὶ παντὸς ἂν ποιήσασιν; Hvorfor blive vi? Vide vi da ikke —?

b) En enkelt uafhængig spørgesætning (uden spørgende pronomen eller adverbium) indledes ved ἢ, ἄρα, num, undertiden nonne, ἄρα οὐ, μή, ἄρα μή (ofte antydende tvivl og uvished), μῶν, μῶν οὐ, μῶν μή (som oftest antydende, at der ventes et negtende svar), samt ved ἄλλο τι (nl. ἐστίν) ἢ eller ἄλλο τι (ἄλλο τι ἢ οὐ) og endelig ved οὐκουν. En enkelt spørgebisætning betegnes hyppigst ved εἰ, om, εἰ ἄρα, om ikke måske, ved ἄρα og sjælden ved μή efter verber, der betyde at overveje (se § 82, c).

c) Toleddede uafhængige spørgesætninger indledes ved πότερον (πότερα) — ἢ. I livlig tale udelades ofte πότερον. Toleddede spørgebisætninger betegnes enten på samme måde eller ved εἰ — ἢ, εἴτε — εἴτε.

IV.

Negtelseerne.

a) Ved οὐ (οὐκ), non, betegnes ligefrem, at noget ikke § 144. er (skér), og derved benægtes altså virkeligheden, ved μή (som oftest svarende til ne) fremsættes en forestilling i

§ 142, anm. Hos Hom. Τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν; hvem er du og hvorfra blandt folk stammer du?

§ 143, b og c. Hos Hom. indledes en enkelt spørgebisætning ofte ved ἢ (ἢέ). Εἴσεται, ἢ καὶ ἐμὸν δόρυ μαινεται, — toleddede spørgebisætninger ved ἢ — ἢ (ἢ — ἢ). Ἡμεῖς φραζώμεσθα ἢ ἐ' αὐτίς πόλεμον ὄρσομεν ἢ φιλόττητα βάλωμεν.

negtende form, uden at det derved afgøres, om noget er (skér) eller ikke. Det samme gælder også om de af *οὐ* og *μή* ved sammensætning dannede ord, såsom *οὐδέ*, *οὔτε*, *οὐδέεις*, *οὐδαμοῦ* osv., *μηδέ*, *μητε*, *μηδεῖς*, *μηδαμοῦ* osv.

§ 145. *Οὐ* bruges derfor i alle hovedsætninger (også i spørgende), hvis prædicatsverbum står i indicativ (med eller uden *ἄν*) eller i optativ med *ἄν*, som oftest i spørgebisætninger (når de ikke også som uafhængige spørgesætninger skulde stå i conjunctiv efter § 80), i genstandssætninger med *ὅτι* eller *ὡς*, styrede af et ytrings- eller meningsverbum, samt i conjunctionsbisætninger med *ὅτι*, *διότι*, fordi, *ἐπεί*, *ἐπειδή* og *ὡς*.

§ 146. *Μή* bruges

a) i hovedsætninger ikkun ved verber, der stå i conjunctiv efter §§ 79, 80 og 81, i optativ (eller i indicativ) for at betegne et ønske og i imperativ.

b) i bisætninger: 1) i hensigts- og genstandssætninger, hvis verbum står i conjunctiv, optativ eller futurum indicativ efter § 82, a, b og c og § 86, a og b; 2) i alle betingelses-sætninger med *εἰ*, *εἰάν* (*εἴτε*, *εἰάν τε*) (og derfor også ved participier, der betegne en betingelse); 3) i relative og conjunctionsbisætninger med *ἄν*; 4) ved tidsconjunctioner (uden *ἄν*) med optativ efter § 86, e.

c) som oftest ved infinitiver med eller uden artikel og ved accusativ (nominativ) med infinitiv.

Anm. I ikke få tilfælde er sprogbroden vaklende. Således står undertiden *μή* i spørgebisætninger, der indledes ved *εἰ*; i andet led af et afhængigt toledet spørgsmål bruges både *οὐ* og *μή*, ligesom også ved adjectiver og participier, der ere forbundne med artikelen.

§ 147. a) Når en enkelt negtelse (*οὐ* eller *μή*) føjes til et prædicat, der allerede er benegtet (ved *οὐ*, *μή*, *οὐδέ*, *μηδέ* osv.), bliver den ophævet ved den forudgående negtelse. *Οὐδεῖς ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποδώσει*, enhver — vil blive straffet.

b) Når en sammensat negtelse følger efter en anden (enkelt eller sammensat) negtelse og begge høre til det samme prædicat, ophæver den ikke den forudgående, men fortsætter den (forstærkende, inddelende eller ikkun gentagende den). *Οὐκ ἔστιν οὔτε τεῖχος οὔτε χρήματα οὐτ' ἄλλο δυσφύλακτον οὐδὲν ὡς γυνή*.

Anm. 1. Om *μή οὐ* efter verber, der betyde at frygte, se § 82, c, og om den elliptiske brug af *μή οὐ* og *οὐ μή* se § 82, c, anm. 4.

Anm. 2. Den til et participium føjede sammensatte negtelse ger som oftest hele sætningen negtende; dog kan den undertiden høre til participiet alene. *Οὐκ οἶσθ' ὅτι τοῦτο τὸ θηρίον, ὃ καλοῦσι καλὸν καὶ ἄραϊον, τοσοῦτ' δεινότερόν ἐστι τῶν φαλαγγίων, ὅσῳ ἐκεῖνα μὲν ἀψάμενα, τοῦτο δὲ οὐδ' ἀπτόμενον ἐνίησί τι καὶ πάνν πρόσωθεν τοιοῦτον ἥστε μαινεσθαι ποιεῖν*;

Til en infinitiv (accus. med inf.), der er styret af verber, § 148. der betegne en hindrende og negtende virksomhed og betyde at forbyde, hindre, befri, undgå, negte, modsige, skifte sind og frikende, føjes der som oftest *μή* (*μηδεῖς*, *μηδέ* osv.); dette oversættes da ikke på dansk. (Jvfr. § 107, anm. 1.) *Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῶ μή ἔναι πάντας τοὺς λοχαγούς καὶ στρατηγούς μηδέ πιστεύειν Τισσαφέρνει*, nogle af s. talte derimod og sagde, at ikke —. *Κωλύμεθα μή μαθεῖν, prohibemur, ne discamus*.

a) Til en infinitiv (accus. med inf.) føjes ofte *μή οὐ*, § 149. når det styrende verbum er benegtet eller er prædicat i en spørgesætning, hvorpå der ventes et negtende svar (ikke alene efter de i § 148 anførte verber, men i almindelighed). *Οὐδέεις οἷός τε ἔστιν ἄλλως λέγων μή οὐ καταγέλαστος εἶναι*, ingen — kan undgå at —. *Εἰ γεννησόμεθα ἐπι βασιλεῖ, τί ἐμποδῶν μή οὐχὶ πάντα τὰ δεινότερα παθόντας ὑβρίζομένους ἀποθανεῖν*;

b) Ligeledes føjes *μή οὐ* (istedenfor *μή*) ofte til en infinitiv (accus. med inf.), der er styret af udtryk, der betegne en misbilligelse (af at undlade at gøre noget). *Αἰσχρόν*

ἔστι σοφίαν καὶ ἐπιστήμην μὴ οὐχὶ πάντων κράτιστον φάναι εἶναι τῶν ἀνθρωπειῶν πραγμάτων. Οὐχ ὁσίων σοί ἐστι μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη εἰς δύναμιν παντὶ τρόπῳ.

§ 150. 1) *Μὴ ὅτι* — *ἀλλά* betyder: jeg vil ikke tale om, d. e. ikke blot — men; 2) står der ved det for begge led fælles prædicat en sammensat negtelse (*οὐδέ, μηδέ* osv.), betyder det: ikke blot ikke — men, *non modo — sed ne — quidem*. (Sjældnere bruges i samme betydninger *οὐχ ὅτι*). 1) *Μὴ ὅτι ἰδιώτης τις ἀλλ' ὁ μέγας βασιλεύς*. — 2) *Τὸ ἰμάτιον ἢ ἄλλο τι ὧν κέντησαι οὐδενὶ ἂν μὴ ὅτι προΐνα δοίης ἀλλ' οὐδὲ ἔλαττον τῆς ἀξίας λαβῶν*. — 3) Efter et negtende led betyder *μὴ ὅτι*: jeg vil ikke sige, d. e. end sige, *non modo*. *Ὁ μηχανοποιὸς οὐτε στρατηγὸς μὴ ὅτι κυβερνήτου οὐτε ἄλλου οὐδενὸς ἐλάττω ἐνίοτε δύναται σώζειν*. — 4) I betydningen: ikke blot ikke bruges også *οὐχ ὅπως*. *Οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημὲν τυχεῖν*.

V.

Tillæg til casuslæren.

Præpositionerne.

Når præpositioner styre mer end én casus, betegner for det § 151. meste accusativ den genstand, på hvilken en handling er rettet, det sted, hvortil, langs hen ad eller over hvilket en bevægelse foregår, dativ en ydre samværen, genitiv en udgaaen fra, en sammenhæng med eller en del af det hele.

I. Præpositioner, der styre én casus.

A. Præpositioner med accusativ.

1) *Ἀνά*, op ad (modsat *κατά*), hen ad, hen over, § 152.
a) om rummet: *Ἀνά ποταμόν*, mod strømmen; *ἀνά ἄστυ*, hen over, gennem byen.

§ 151. Hos Hom. bruges flere præpositioner som adverbier, især med følgende *δέ*, såsom *πρός*, desuden, *μετά*, derimellem, der-efter, *ἐν*, deriblandt, *περί*, rundt om, *ὑπό*, forned, underneden, *παρά*, ved siden af. Hos Herod. ligeledes *πρός*, foruden, *ἐπί*, derpå, *μετά*, dernæst, *ἐν*, deriblandt. — Hos Hom. og andre digtere indskydes oftere flere ord mellem præpositionen og dens casus. *Πέσεν ὑπτιος ἐν δέ οἱ ἔγχος νηδυίοισι μάλ' ὄξυν κραδαινόμενον λυε γυία*. — Hos Hom. skilles ofte præpositionen fra det verbum, hvortil det ved sammensætning hører (tmesis). *Ἐξ εὐνάς ἔβαλον, κατὰ δὲ προμνήσια δῆσαν*. — Skal et med en præposition sammensat verbum gøntages, sættes ofte præpositionen alene i hver påfølgende sætning istedenfor det fuldstændige verbum. *Ἐν μὲν γαίαν ἔτευξ', ἐν δ' οὐρανόν, ἐν δὲ θάλασσαν. Κατὰ μὲν ἔλευσαν αὐτοῦ τὴν γυναῖκα κατὰ δὲ τὰ τέκνα* (Herod.).

§ 152. Hos Hom. og andre digtere styrer *ἀνά* også dativ i betydn. på, ovenpå: *Ἀνά σκήπτρον*, ovenpå staven.

b) om tiden: Ἀνὰ νύκτα, hele natten igennem.

c) distributivt ved talangivelser: Ἀνὰ πέντε παρασάγγας τῆς ἡμέρας, fem p. om dagen.

Mærk: Ἀνὰ στόμα ἔχειν, føre i munden, ἀνὰ κράτος, med magt.

§ 153. 2) Ἐίς eller ἐς, in med acc. og inter, til, ind i (modsat ἐξ),

a) om stedet: Ξενίας παρεγένετο εἰς Σάραεις. Ἐίς δικαστήριον εἰσιέναι, træde frem for domstolen. Λέγειν εἰς τὸ πλήθος, tale til mængden. Ἐίς ἄνδρας ἐγγράφειν, optage blandt de voksne.

b) om tiden: Ἐίς ὑστεραίαν, in proximum diem. Ἐίς ἐσπέραν, henimod aften. Ἐίς καιρόν, til rette tid. I betydning indtil med tidsadverbier: Ἐίς αἰί, αἰῶνον, ἔπειτα osv.

c) om mål og tal: Ἐίς τριακοσίων, henimod 300.

d) i overført betydning om hensigten: Χρήσιμον εἰς τὸν πόλεμον, gavnligt med hensyn til krigen. Ἐίς τόδε ἤκομεν, derfor ere vi komne.

§ 154. 3) Ὡς til, bruges ved personnavne: Τισσαφέρους πορεύεται ὡς βασιλέα, ved talangivelser (som adverbium): henved, ad: Ἀπέθανον ὡς χίλιοι.

B) Præpositioner med dativ.

§ 155. 1) Ἐν (Hom. ἐνί, ἐνί, ἐν), in med ablativ og inter, i, imellem,

a) om stedet: Ἐν τῇ πόλει. Ἐν τοῖς Ἀθηναίοις, inter A., blandt A. Ἐν τοῖς ἀγαθοῖς λέγειν, tale blandt de gode.

b) om tiden: Ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, på den samme dag. (Ἐν τούτῳ, imidlertid, ἐν ᾧ, medens.)

c) om indre forhold: Ἐν σοὶ πᾶσ' ἔγωγε σῴζομαι, hele min frelse afhænger af dig.

Mærk udtrykkene: Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη, slaget ved P. Ἐν μέρει, afvekslende. Om en tilsyneladende brug af ἐν istedenfor εἰς se § 173.

§ 156. 2) Σύν eller ξύν, cum, med (modsat ἄνευ), bruges for at betegne en ledsagen, følgen og en overensstemmelse: Σὺν τοῖς θεοῖς νικήσομεν, med gudernes hjælp ville vi sejre. Σὺν τοῖς νόμοις, overensstemmende med lovene.

§ 153. Hos Hom. og andre digtere bruges εἰς også ved personnavne. Φθίην δ' ἐξικόμην ἐς Πηλῆα ἄνακτα.

§ 155. Hos Hom. og andre digtere bruges ἐν ofte ved verber, der betegne en bevægelse hen til et sted, for at angive målet som nået og opholdet der. Ἐν κονίῃσι πέσον. Ἄν. δ' ἔβαν ἐν δίφροισιν, steg op på vognene og vare der. — Ἐν ποταμῷ, ved f.

C) Præpositioner med genitiv.

1) Ἄνευ, uden (både om personer og genstande) og foruden: § 157. Ἄνευ θεῶν, uden gudernes vilje. Ἄνευ τῆς ἐμῆς γνώμης. — Πάντα ἄνευ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, alt foruden guld og sølv.

2) Ἄντι, egenligt: lige overfor (jvnf. ἐναντίος og hos Hom. § 158. ἄντα, ἄντην og ἀντικρῦ), dernæst istedenfor (betegnende lighed eller lige værd): Ἄντι δούλων δουλεύειν. Βελτίους ἐποίησε τοὺς πολίτας ἀντι χειρόνων, han gjorde gode borgere af slette. Ἄνθ' ὧν εὖ ἔπαθον, istedenfor d. e. til gengæld for det gode, jeg modtog.

3) Ἀπό, af,

a) om stedet (sjældnere om personer): fra, bort fra: Διώκειν ἀπὸ τοῦ στρατεύματος. Ἄφ' ἵππου θηρεύειν, jage tilhest (eg. fra hesten af). Ἀπὸ τινος ἄρχομαι, jeg begynder med en, noget (går ud fra noget). Dernæst: fjernt fra: Ἀπ' οἴκου εἶναι, være borte fra hjemmet.

b) om tiden: fra — af, siden, efter: Ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου, fra den tid af. Ἀπὸ μέσων νυκτῶν, straks efter midnat.

c) om udspring, oprindelse: Οἱ ἀπ' ἐκείνων, hines efterkommere. — Ὁ ἀπὸ τῶν πολεμίων φόβος, den frygt, der udgår fra fjenderne, frygten for f. — Ζῆν ἀπὸ λείας, leve af bytte. — Ἀπὸ τινος καλεῖσθαι, få navn efter en. — Ἀπὸ συμμαχίας, ifølge forbundet. — Ἀπὸ κνάμου ἄρχοντά τινα καθιστάναι, ved lodkastning at gøre en til archont. (Οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβεις, sendemændene fra byerne.)

Mærk udtrykkene: Ἀπὸ σκοποῦ, fjernt fra målet, ἀπ' ἐλπίδος, mod forventning.

§ 157. Hos Hom. bruges ἄνευ også i betydning fjernt fra. Ἄνευ δῆλων. I denne betydning også ἄτερο (ligesom også hos andre digtere). Εὐρεν εὐρύοπα Κρονίδην ἄτερο ἡμενον ἄλλων.

§ 158. Hos Hom. Ἄντι ἐμῆιο στῆσασθαι, ligeoverfor mig. Ἄντι πολλῶν λαῶν ἐστίν, har samme værd som mange folk.

§ 159. Hos Hom.: Φοβέοντο ἀπὸ νηῶν, de flygtede bort fra s. — Νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων, fjernt fra. — Ἴπποι ποταμοῦ ἄπο Σελλήεντος, heste, der stamme fra egnen ved S. — Οὐκ ἐστίν ἀπὸ θροῦς οὐδ' ἀπὸ πέτρης. — Αἷμα ἀπὸ Τρώων, troerblod (næsten = αἷμα Τρώων). — Χυρίτων ἄπο κάλλος ἔχουσαι. — Ἐβλήτ' ἐμῆς ἀπὸ χειρός. — Τόξον ἄπο ὀλέοντο. — Ἀπὸ βιαιοπέφρονεν, han dræbte med buen (eg. med pilen, der flej fra b.).

§ 160.

4) Ἐκ, ἐξ, ex, e,

a) om stedet: ud af, fra: Ἐξ Ἀθηῶν φεύγει, han er jagen i landflygtighed fra A. Ἐκ κακῶν σώζειν. Ἐξ ἀγορᾶς ἀνεισθαι, købe på (eg. fra) torvet.

b) ud af, fremfor (til at betegne en udsondren): Ἐκ πάντων, fremfor alle.

c) ifølge, på grund af: Ἐκ διαβολῆς, ὑποψίας, ifølge bagvaskelse, mistanke. Ὁ ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβος, den frygt, som H. indgød b.

d) betegner oprindelsen, α) om forældre: Ἄντοί τε ἀγαθοὶ καὶ ἐξ ἀγαθῶν; β) om fædrelandet: Οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας. (Οἱ ἐξ Ἄρειου πάγου, medlemmerne af det arejopagitiske råd.) — Ζῆν ἔκ τινος. — Αἱ ἐκ βασιλέως δεδομένα πόλεις, af k. (Se § 172, anm.)

e) i kraft af, efter: Αἱ ἐκ τῶν νόμων ζημία, de lovlige straffe. Ἐκ τῶν παρόντων, efter omstændighederne.

f) om tiden: straks efter: Ἐκ τοῦ ἀρίστου, straks efter frokosten. (Ἐξ ἡμέρας ἐς ἡμέραν ἀναβάλλειν, opsætte fra dag til dag. Ἐλπίδες ἐξ ἐλπίδων, det ene håb efter det andet. Ἐκ παιδῶν, a pueris, fra barnsben af.)

Mærk udtrykkene: Ἐκ δεξιᾶς, ἐξ ἀριστερᾶς, fra højre, venstre side. Τοὺς ἰππεῖς ἐκ πλαγίου τάττειν τῶν Ἀθηναίων, stille rytteriet i flanken på A. Ἐξ ἐναντίου, ligeoverfor. Ἐκ πολλοῦ, i lang afstand. — Ἀῆσαι, κρεμάσαι τι ἔκ τινος, binde noget ved, hænge noget på noget. Ἀνηρετῆσθαι ἔκ τινος, være afhængig af en.

§ 161.

5) Ἐνεκα (ἔνεκεν, εἵνεκα, digt. οὐνεκα),

a) formedelst, for — skyld, causa (om det mål, der skal nås); Κολαυεῦναι ἔνεκα μισθοῦ. Τοῦ θανεῖν ἔνεκα, moriendi causa.

§ 160, a. Hos Hom.: bruges ἐκ i betydn. fjernt fra, udenfor: Ἐκ μέσου καθῆσθαι, at sidde fjernt fra forsamlingen. Ἐκ βελέων, udenfor skudvidde.

§ 160, c. Hos Hom.: Ἐκ θεόφιν πολέμιζεν, at føre krig efter gudernes tilskyndelse. Ὀναρ ἐκ Διός, en drøm, sendt af Z.

§ 160. Hos Hom.: Ἐκ πασσαλόφι κρέμασεν φόρμιγγα, han hængte lyren på knagen. Μαχαίρας εἶχον ἐκ τελαμώνων, de havde sværdene hængende i remme. — Hos Hom. og andre digtere samt hos Herod. bruges ἐκ i betydn. af (om den person, af hvem noget gøres): Τρώεσσι κῆδ' ἐφήπται ἐκ Διός (Hom.). Τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου (Herod.).

b) med hensyn til, hvad — angår: Κἂν ἐγὼ τὰ αὐτὰ ἐπεπόνθη ἔνεκά γε γήρας, også mig vilde det være gået således, idetmindste hvad alderdommen angår, for så vidt som det kommer an på a.

6) Πρὸ, pro, ante, foran, for, før,

§ 162.

a) om stedet: foran: Ἡ πρὸ τοῦ Ἡραίου νῆσος.

b) til forsvar for: Πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποδυσθεύειν.

c) om tiden: før (modsat μετὰ): Πρὸ δειπνῶν. Πρὸ τοῦ (προτοῦ), forhen.

d) fremfor (betegnende et fortrin): Πρὸ πολλῶν χρημάτων τι τιμήσασθαι, at skatte noget fremfor, d. e. højere end mange penge. Προαιρεῖσθαι τι πρό τινος.

II. Præpositioner, der kunne styre to casus.

Accusativ og genitiv.

1) Διὰ a) med accusativ: formedelst (om årsagen): Ἐτετί-§ 163. μητο ὑπὸ Κύρου δι' εὐνοϊάν τε καὶ πιστότητα. Διὰ τοῦτο, derfor. Διὰ τί, hvorfor.

b) med genitiv α) igennem, per: Ἐντεῦθεν ἐξελεύνη διὰ τῆς Ἀραβίας. (Διὰ φιλίας ἵναμι τιμῆ, slutte venskab med en. Διὰ χειρῶν ἔχειν, have mellem hænder.) Διὰ νυκτός, hele natten igennem. β) ved hjælp af (om middelet): Διὰ τοῦ ἐμοῦ στόματος ἐλέχθη. Δι' ἐρμηνείας λέγειν, ved hjælp af en tolk. Διὰ τοῦ μάχεσθαι, pugnando.

Mærk udtryk som: Διὰ μακροῦ, med langt mellemrum. Διὰ τρίτης ἡμέρας, hver tredje dag.

2) Κατὰ a) med accusativ: α) over, henigennem (om ud-§ 164. bredelse over eller ophold på et sted), i, på, langs med, i nærheden af, ligeoverfor: Κατὰ στρατὸν πένθος ἦν, gennem, hen over hele hæren var der sorg. Οἱ κατὰ ταῦτα οἰκοῦντες, de der boende. Κατὰ τὸν Ἰλισσον ἴαμεν, lader os gå langs med I. Κατὰ τὴν πόλιν, ligeoverfor byen. Κατὰ γῆν, κατὰ θάλατταν, tillands, tilvands. Κατ' εἰρήνην, i fredstid. Οἱ κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας, de, der levede på H.'s tid. β) i overensstemmelse

§ 161. Hos Hom.: Μάχεσθαι εἵνεκα κούρης, at kæmpe om pigen. Εἵνεκ' ἐμεῖο μένειν, at blive for min skyld.

§ 162, a. Hos Hom.: Πρὸ πύλων κηχόμαι.

§ 162, b. Hos Hom.: Στήναι πρὸ Τρώων.

med, ifølge, — med hensyn til, angående og distributivt til at betegne en fordeling (— vis): *Κατὰ νόμον*, ifølge skik og brug. *Μεῖζον φροεῖν ἢ κατ' ἄνδρα*, at være mere stolt, end det sømmer sig for en mand. *Τὰ κατὰ τὴν ψυχὴν*, hvad der angår sjælen. *Κατὰ πόλεις*, byvis, hver by for sig. *Κατὰ μῆνα*, månedsvis. γ) (for at betegne en hensigt) efter: *Καθ' ἀρπαγὴν ἐκιδεασμένοι*, spredte efter, d. e. for at gøre bytte.

b) med genitiv α) ned ad, ned over, ned under: *Ἦσαν ἑαυτοὺς κατὰ τῆς χιόνας εἰς τὴν νάπην*, ned ad sneen. *Κατὰ τῆς κεφαλῆς*, ned over hovedet. *Κατὰ τῆς γῆς καταδύομαι*, synker ned under jorden. β) imod, over, om, angående (ved udtryk, der betegne en klage, dom eller udsagn): *Κατὰ τινος μάρτυρας παρασχέσθαι*. *Λόγος κατὰ τινος*, oratio in aliquem. *Οἱ κατὰ τοῦ Δημοσθένους ἔπαινοι*.

§ 165.

3) Ὑπέρ (Hom. ὑπεῖρ), *super*,

a) med accusativ: over (om en overskriden og overtræffen i henseende til tid og mål): *Ὑπὲρ τριάκοντα ἡμέρας*, mer end 30 dage. *Ὀνομα ὑπὲρ τοὺς πολλοὺς ἔχειν*. *Ὑπὲρ δύναμιν*, over evne. (Sjældnere: ndover, hinsides: *Ὑπὲρ Ἡρακλείας στήλας ἔξω οὐκείν*.)

b) med genitiv: α) ovenover (både om hvile og om bevægelse), udover, hinsides: *Τὸ ὄρος τὸ ὑπὲρ τῆς πόλεως*, som hæver sig op over b. *Ὑπὲρ τῶν πρόσθεν ἀκοντίζω*. — *Οἱ ὑπὲρ Χερρονήσου Θραῖκες*. β) til fordel for, til forsvar for, — istedenfor: *Λέγειν, πολεμεῖν, μάχεσθαι ὑπὲρ τινος*. *Ὑπὲρ τοῦ ζῆν μάχεσθαι, pro vita pugnare*. — *Ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι*. γ) næsten = *περί*, formedelst, for — skyld: *Εὐδαιμονίξω, φοβείσθαι, φροντίζω, θαρρεῖν ὑπὲρ τινος*. *Ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀποθανεῖν*, for ikke at dø.

§ 164, b. Hos Hom.: *Βῆ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων*, ned fra O.'s tinder. — *Κατὰ χθονὸς ᾤχετο*, ned under jorden. — *Κατ' ὀφθαλμῶν κέχνητ' ἀχλύς*, ned over øjnene. Også om en udbredelse over: *Κόπρος κατὰ σπειροὺς κέχνητο πολλή*.

§ 165, a. Hos Hom. og andre digtere samt hos Herod. betyder *ὑπὲρ* med accusativ også: henover: *Ὑπὲρ οὐδὸν ἐβήσεται δάματος εἶσω*. *Ῥιπέουσι ὑπὲρ τὸν δόμον* (Herod.).

§ 165, b. Hos Hom. og Herod. betyder *ὑπὲρ* med genitiv ved verber, der betyde at tale, høre: om, angående, de: *Ὑπὲρ σέθεν αἰσχρ' ἀκούω*. *Τὰ λεγόμενα ὑπὲρ τινος* (Herod.).

III. Præpositioner, der kunne styre tre casus.

Accusativ, dativ og genitiv.

1) Ἀμφί, *amb* —

§ 166.

a) med accusativ α) om, omkring ved: *Ἀμφί Σικελίας τροπαια στήσαι*. *Οἱ ἀμφί Κύρον*, Kyros's omgivelse, følge (også: K. selv og hans følge). *Ἀμφί δειπνον ἔχειν*, være ifærd med måltidet. *Τὰ ἀμφί τὸν πόλεμον*. β) omtrent ved, henimod (ved betegnelse af tid og mål): *Ἀμφί ἀγορῶν πλήθουσαν*. *Ἀμφί τὰ πενήκοντα εἶναι*, at være henved de halvtreds.

b) med dativ α) omkring på, omkring i, β) om, angående, se under linien.

c) med genitiv α) omkring (om opholdet på et sted), β) om, angående (meget sjelden i prosa): *Διαφέρεσθαι ἀμφί τινος*. Se under linien.

2) Ἐπί

§ 167.

a) med accusativ α) op på: *Θέσθαι ἐπὶ τὰ γόνατα*. (*Ἐπὶ κεφαλῆν*, hovedkuls.) β) hen til, efter (for at hente), — imod (om personer): *Ἐπιτύθειν ἐξελάνει ἐπὶ τὸν Πάρον ποταμὸν*. *Κληθεῖς ἐπὶ δειπνον*. *Ἐφ' ἀρπαγὴν πορεύεσθαι*. — *Ἐπὶ βασιλεία πορεύεσθαι*. γ) over, henover (om rum og tid): *Παρετέτατο ἡ*

§ 166, a. Hos Hom. *ἀμφί* med acc.: *Ἀμφί δέ μιν φάρος βάλειν*, han kastede kappen om ham. *Ἀμφί ῥέεθρα Σκαμάνδρον*, ved S.'s strøm. *Οἱ ἀμφί Ἀτρείωνα βασιλῆες*. — *Κλείειν ἀμφί τινα*, græde over en.

§ 166, b. med dativ α): *Ἀμφί κεφαλῆ, ὄμοις*, om hovedet, skuldrene. — *Κεῖτα δ' ἀμφ' ὀβελόσιν ἐπειραν*, de gennemborede kødet således, at det kom til at sidde rundt omkring spiddene, d. e. stak kødet på spiddene. β) *Ἀμφ' Ἐλένη μάχεσθαι*, om H., d. e. om besiddelsen af H. — *Ἀμφί τῇ ἀπόδω τῇ ἐμῇ πείσομαι σοι* (Herod.).

§ 166, c. med genitiv α) *Τοῖσι ἀμφί ταύτης οὐίνοισι τῆς πόλιος*, de, der bo omkring denne by (Herod.). β) *Ἀμφί πίδακος μάχεσθαι*, kæmpe om (besiddelsen af) kilden. *Ἀεῖδειν ἀμφ' Ἀρεῖος φιλότητος*, synge om A.'s elskov (Hom.). *Τοσαῦτα ἐγένετο ἀμφί κρησίας* (Herod.).

§ 167, a, β. Hos Hom. bruges *ἐπὶ* i betydn. efter (for at hente) også om personer. *Ἐπ' Ὀδυσῆα ἦτε*.

§ 167, a, γ. Hos Hom.: *Ἐπὶ σίτλας*, rækkevis, i rækker. *Ἐπὶ στάδην*.

τάφρος ἐπὶ δώδεκα παρασάγγας. Ἐπὶ δέκα ἡμέρας, per decem dies. (Ἐπὶ πολλοὺς τεταγμένοι, mange mand høj. Ἐπὶ πολύ, ἐπὶ πλείον, ἐπὶ μείζον, i en stor, i en større udstrækning (adverbielt). Ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν, for det meste.)

b) med dativ α) ved, i nærheden af (om sted og tid): Οἰκεῖν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ. Ἥλιός ἐστιν ἐπὶ δυσημαῖς, nær ved nedgang. Ἐπὶ τελευτῇ τοῦ βίου. β) ovenpå (sjelden i prosa): Ἐπὶ ταῖς οἰκίαις τύρσεις ἐπήσαν. γ) til, foruden, umiddelbart efter. Ἐπὶ τῷ σίτῳ ὄψον ἐσθίειν. Ἐπὶ τούτοις, derpå. Οἱ ἐπὶ πᾶσι, de bagerste. δ) over, i anledning af, ad: Δακρύνει ἐπὶ τινι. Θαναμάζειν τινά, φθονεῖν τινι ἐπὶ τῷ λέγειν. Γελᾶν ἐπὶ τινι, le ad noget. Χαλεπῶς, πρῶτος φέρειν ἐπὶ τινι (også τι). Λέγειν ἐπὶ τινι, tale over en (afdød). ε) for, til (om betingelse, mål og bestemmelse): Ἐπ' ἰσοῖς, under billige vilkår. Ἐπὶ τῷ ἐκείνου κακῷ, til ulykke for ham. Ἐπὶ μισθῷ στρατεύεσθαι, for sold. Πάντες γίνονται ἐπὶ τῷ εὖ καὶ κακῶς πράττειν, for at leve lykkeligt og ulykkeligt. ζ) over (om ting), i ens magt, beroende på en: Οἱ ἐπὶ τοῖς πράγμασι ὄντες, statsmændene. Ἐπὶ μάντεσιν ἦν, det beroede på sandsigerne, det stod i s.'s magt. Τὰ ἐφ' ἡμῖν, det, der står i vor magt. (Οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες, de, der ere beskæftigede dermed.)

c) med genitiv α) på, ovenpå, lige ved (om stedet, hvor): Ἐφ' ἄρματος καθήσθαι. Διαβαίνειν ἐπὶ γαστράσ. Στήναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, ved floden. β) i nærværelse af, for, hos: Ἐπὶ μαρτύρων. Ἐφ' ἑαυτῶν, for sig alene. γ) ved, på, hos (noget

§ 167, b, α. Hos Hom. bruges ἐπὶ med dativ ved verber, der betegne en bevægelse. Ἐκβαίνειν ἐπὶ ὀρημῖνι θαλάσσης. (Ἐπὶ φρεσὶ θῆκεν.)

§ 167, b, β. Hos Hom. Ἔξειτ' ἐπὶ βωμῷ, satte sig på alteret. Ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερομένοιο, så længe jeg lever og på jorden skuer solens lys.

§ 167, b, γ. Hos Hom. Ὀγκνῆ ἐπ' ὄγκνῃ γηράσκει, pære ved pære. Ταχὺς ἔσκε θείειν ἐπὶ εἰδεί τῷδε, foruden d. e. i forbindelse med dette ydre.

§ 167, b, δ. Hos Hom.: Βοῦς ἐπὶ Πατρόκλῳ πέφνην, til ære for P. Ὁ λίθινος λέων ἔστηεν ἐπὶ Λεωνίδῃ, til ære for L. (Herod.)

§ 167, b, ζ. Hos Hom.: Ἐπὶ δμαῖσι σημαίνειν, have befaling over slavinderne.

som stof, genstand, i anledning af): Ἐπί-τινος λέγειν, med hensyn til en. Ἐπὶ πάντων ὀργίζεσθαι, vredes ved, over alt. δ) under, på (en begivenheds tid): Ἐπὶ Κροίσου ἀρχόντος. Ἐπὶ τῶν τριάκοντα. Οἱ ἐφ' ἡμῶν, vore samtidige. Ἐπὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου. ε) over (som magt, myndighed): Αἱ ἐπὶ τούτων ἐφεστηκῖαι ἀρχαί. ζ) henimod, i retning af: Πλεῖν ἐπὶ Σάμον, henimod S. (πλεῖν ἐπὶ Σάμον, til S.). η) distributivt (ved tal, især om opstillingen af en hær): Ἐπὶ τεττάρων πορεύεσθαι, fire mand høj.

3) Μετά

§ 168.

a) med accusativ α) efter (om en tid og ordning): Μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. Μετὰ τοὺς θεοὺς, næst efter g. β) Μετὰ χειρὸς ἔχειν, have mellem hænder. Μεθ' ἡμέραν, om dagen.

b) med genitiv: med (for at betegne deltagen og fællesskab, sὴν mere en ydre forening): Μετὰ τῶν θεῶν διάγειν. Μετὰ τοῦδ' ὃ τι χερὶ πάσχειν ἐθέλω. Οἱ μετὰ Κύρου, K.'s folk, parti. Μετ' ἀδικίας κτᾶσθαι τι. Ἰπετερεῖν μετὰ πολλῶν δακρῶν.

4) Παρά (Hom. πᾶρ og παρᾶ)

§ 169.

a) med accusativ α) hen til (især om personer): Ἐρχεσθαι παρὰ τινά. Ἡ παρ' ἐμὲ εἴσοδος. β) langs med, langs hen ad, ved siden af, forbi (om sted), under (om tid): Παρὰ τὴν θάλατταν ἵναί. Κῶμαι παρὰ τὸν ποταμὸν ἦσαν. Παρὰ τὴν πόλιν πορεύεσθαι. Παρὰ πάντα τὸν χρόνον. Παρὰ τὴν πόσιν. γ) ifølge, formedelst: Παρὰ τί οἴεσθε τὰς πόλεις εὖ πράττειν; δ) i sammenligning med: Παρὰ τὰ ἄλλα ζῶα ὥσπερ θεοὶ οἱ ἄνθρωποι βιοτεύουσιν. ε) forudeh: Ἄλλο τι παρὰ ταῦτα λέγειν ἔχομεν. ζ) imod (om en uoverensstemmelse): Παρὰ τοὺς νόμους ζῆν. η) med forskel af (om det, der gør udslaget, og hvorpå det kommer an, egentligt: forbi): Οὐκ ἔμην οὕτω παρ' ὀλίγον ἔσεσθαι, ἀλλὰ παρὰ πολύ. Παρὰ τέτταρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως, der

§ 168, a. Hos Hom. betyder μετὰ α) med acc. α) midt hen iblandt, hen til: Ἰὼν μετὰ ἔθνος ἐταίρων, ind i, ind iblandt skaren. Βῆναι μετὰ-τινά, gå løs på en. Βῆναι μετὰ Νέστορα, gå hen for at besøge N. β) efter (for at hente): Πλεῖν μετὰ χαλκόν. γ) iblandt: Μετὰ πάντας ὀμήλειας ἔπλεν ἄριστος.

§ 169, a, α. Hos Hom.: Ἴτην παρὰ νῆας, til skibene.

§ 169, b. med dativ iblandt, inter: Μετ' Ἀχαιοὺς πολεμίζειν. Μετὰ πρώτοισι φάνεσκον. Μετὰ πνοιῆς ἀνέμοιο (næsten = ἄμα π. ἀ.).

§ 169, c. med genitiv iblandt: Μετὰ ἄλλων λέξο ἐταίρων. Μετὰ Βοιωτῶν ἐμάχοντο.

manglede kun fire stemmer i, at han fik borgerret. *Παρά μικρόν, ὀλίγον*, på lidt nær, *παρά πολύ*, langt fra. *Οὐ παρ' ἐν οὐδὲ παρὰ δύο εἰς ταῦτα τὰ πράγματα ἀφίηται. Παρ' οὐδὲν ποιεῖσθαι*, regne-for intet.

b) med dativ hos (mest om personer): *Τιμῆς παρὰ Κύρῳ τρυγάνειν. Παρ' ἐαυτῷ*, hjemme. (*Ορμίζεσθαι παρὰ Χερρονήσῳ*.)

c) med genitiv fra (om personer), fra ens side, af. *Φαλίῳ παρὰ βασιλέως ἐπέμφθη. Οἱ παρὰ τοῦ Νικίου*, sendebuddene fra N. *Ἡ παρὰ τῶν ἀνθρώπων δόξα. Λαμβάνω, μανθάνω παρὰ τινος. Τὰ παρὰ πάντων ὁμολογούμενα*, det, som indrømmes af alle, se § 172, anm.

§ 170. 5) Περὶ

a) med accusativ α) omkring (omkring ved, hos, på, i): *Περὶ τὴν θάλατταν αἰκίειν. Περὶ τὸ βασιλείον καθιστάσαι. Φίλιππος περὶ Ἑλλησποντόν ἐστιν. Ἡ περὶ Λέσβου ναυμαχία. Οἱ περὶ Ἀρχίαν πολέμαρχοι*, A. selv og de øvrige p. *Περὶ τι εἶναι*, være beskæftiget med noget. *Περὶ τὰ Μηδικά*, ved perserkrigenes tid. *Ναῦς περὶ ἑβδομήκοντα*, henved 70 s. *Περὶ μέσας νύκτας*. β) med hensyn til, mod: *Τοιοῦτον εἶναι περὶ τινα*, opføre sig således mod en. *Ἐόσεβειν περὶ τοὺς θεοὺς. Τὰ περὶ τὸν πόλεμον*, alt, hvad der angår krigen.

b) med dativ α) omkring, på (om en del af legemet): *Περὶ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον ἔχειν*. β) om, med hensyn til

§ 169, c. Hos Hom.: *Ἀπονοστεῖν παρὰ νηῶν. Πλευρά οἱ κόψαντι παρ' ἀσπίδος ἐξεφαάνθη*, frem under sk.

§ 169, a og c. Hos Hom. bruges *παρῆν*, *παρῆξ* istedenfor *παρά* a) med acc. hen over, forbi, hinsides: *Παρῆξ ἅλα φῦκος ἔχευαν. Παρῆκ νόον*, udover, d. e. imod sund forstand. b) som adverbium α) der forbi, der udover: *Παρῆξ ἔχε δίφρον*. β) nær derved: *Στῆ παρῆξ*. γ) bort fra nærheden: *Ῥσα παρῆξ*. δ) udover, undvigende: *Παρῆξ εἰπεῖν*. ε) endnu, desuden: *Ἄλλα παρῆξ μεμνώμεθα*. c) med genitiv α) udenfor, forbi: *Παρῆξ λιμῆνος*. Hos Herod. = *χωρὶς*, foruden: *Πάρηξ τοῦ ἀργύρου χρυσὸν ἀπλετον ἀνέθηκε*. (*Παρῆκ ἦ*, undtagen, Herod.)

§ 170, a. Hos Hom.: *Περὶ τ' ἀμφὶ τε τάφρον. Περὶ φρένας ἤλυθ' ἰωή*, hen til hans sind. *Ἐμέμηκον περὶ σημούς*, i staldene. *Περὶ τεύχεα ἔπουσι*, sysle med våbnene.

§ 170, b. Hos Hom. *Περὶ χροῦ εἶματ' ἔχειν*, på legemet. *Πήληξ κονάβησε περὶ κροτάφοισι. Θώρακα περὶ στήθεσιν ἔδυνε*,

(ved udtryk, der angive en bekymring, frygt; dog som oftest med genitiv): *Φοβεῖσθαι, θαρσύνειν περὶ τινα*.

c) med genitiv α) om (ved udtryk, der angive tale, omdømme, kundskab, stræben og undertiden bekymring): *Ἀγείν, γινώσκειν, πυνθάνεσθαι, γνῶμην ἔχειν, μάχεσθαι περὶ τινος. Περὶ βρώσεως καὶ πόσεως οὕτω Σωκράτης παρεσκευασμένος ἦν*, hvad spise og drikke angår —. *Φοβεῖσθαι περὶ τῆς πόλεως*. β) *Περὶ πολλοῦ (περὶ παντός, οὐδενός, ὀλίγου) ποιεῖσθαι*, skatte højt osv.

6) Πρὸς (Hom. *πρῶτι, ποτί*)

a) med accusativ α) til, hentil, henimod (både om personer og om genstande): *Πέμπειν, ἔρχεσθαι πρὸς τινα. Ἄγειν πρὸς λόφον. Ἀποβλέπειν, σκοπεῖν πρὸς τι*. Πρὸς ἔω, mod øst (også: henimod morgen). *Διαβάλλειν πρὸς τινα*, bagvaske hos en. β) imod, til, med (om en indvirken på, en stemning mod): *Ἀγωνίζεσθαι, πολεμεῖν πρὸς τινα. Ἀγείν πρὸς τινα. Σπονδάς, συμμαχίαν ποιεῖσθαι πρὸς τινα. Χαλεπῶς, πιστῶς ἔχειν πρὸς τινα. Λόγος πρὸς Ἀεπτίτην*, tale imod L. (*Λόγος κατὰ τινος*, en anklagetal mod en). γ) med hensyn til: *Χρήσιμος πρὸς τὸν πόλεμον. Οὐδενός ἄξιος πρὸς ἀρετήν. Διαφέρειν τινὸς πρὸς τι*. *Γελᾶν πρὸς τι*, le ad noget. *Πρὸς ταῦτα*, derfor, *πρὸς τί*, hvorfor (om anledningen). δ) i forhold til, i sammenligning med: *Φαῦλος πρὸς τινα*.

§ 171.

så at det sad om b. *Περὶ δουρὶ πεπαρμένην πάροδαλις*, en af spydet, der sidder i legemet, gennemboret panter. *Κυλινδεσθαι περὶ χαλκῷ*, vælte sig omkring broncen, d. e. gennemboret af b. — *Περὶ δαιτί*, ved, under måltidet. — *Περὶ φρεσὶν ἀλήη*, styrke i sindet. — *Περὶ κῆρι φιλεῖν*, elske af hjertet. — *Ἐσταότες περὶ Πατρόκλην*, stående omkring P. Deraf: *Μάχεσθαι περὶ οἰκιτεάτεσσι*, for, til forsvar for sin ejendom. — *Ἐδεισεν περὶ Μενελάω*, for M.'s skyld.

§ 170, c. Hos Hom. α) Om stedet omkring, om (oftere dativ): *Ἄνδρα περὶ τρόπιος βεβαῶτα*, klamrede sig om kelen. β) om genstanden: *Ἀμύνεσθαι περὶ νηῶν*, forsvare sig omkring skibene, d. e. forsvare sk. — *Τρέχειν περὶ τῆς ψυχῆς* (Herod.). — γ) *Περὶ ξυρδος μάχεσθαι*, af stridslyst. — δ) *Τετιμῆσθαι περὶ πάντων*, fremfor alle.

§ 170. Hos Herod. bruges *πέριξ* i betydn. rundt omkring med accusativ og genitiv. *Πέριξ τὸ τεῖχος. Πέριξ τοῦ ἱεροῦ φοίνικες πεφύκασι*.

§ 171, a. Hos Hom.: *Πρὸς Τυδείδην τεύχε' ἄμειβεν*, med T.

Οὐδέν εἶναι πρὸς τινα, ikke at gælde noget i sammenligning med en. ε) Πρὸς δούναμι, efter evne, πρὸς βίαν, på en voldsom måde, πρὸς χάριν, efter gunst. Πρὸς ἀλὸν ὀρχεῖσθαι, danse efter flojten.

β) med dativ α) ved, hos, i nærværelse af, for: Ὁ Κύριος ἦν πρὸς Βαβυλῶνι. Πρὸς τοῖς θεομοδίταις λέγειν (hyppigere: ἐπὶ τῶν θ., παρὰ τοῖς θ.). Πρὸς τινι εἶναι, være beskæftiget med noget. β) foruden, til: Ἄλλους πρὸς ἑαυτῷ πρέσβεις ἐλέσθαι. Πρὸς τοῖς εἰρημένοις, foruden det, der allerede er sagt.

γ) med genitiv α) henimod, ved (eg. fra et sted af): Στρατοπεδεύεσθαι πρὸς Ὀλύμπου. Τὰ ὑποζύγια ἔχειν πρὸς τοῦ ποταμοῦ. (Πρὸς πατρός, μητρός, på fædrene, på mødrene side.) β) til fordel for, på ens side, stemmende med: Πρὸς ἐμοῦ τὴν ψῆφον ἔθεσθε. Οὐκ ἦν πρὸς τοῦ Κυρίου τρόπον ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. γ) ved (i bøn, påkaldelse): Πρὸς θεῶν, ved guderne.

§ 172. 7) Ὑπό (Hom. også ὑπαί), sub,

α) med accusativ α) ind under, hen under: Ὑπὸ τὸ ζυγὸν ἄγειν τοὺς ἄπλους. Ἴέναι ὑπὸ γῆν. Ὑπὸ τὴν ψῆφον ἔρχεσθαι. Ὑφ' ἑαυτὸν τινα ποιεῖσθαι, bringe en under sit herredømme (også: ὑφ' ἑαυτῷ π.). β) under (sjældnere; hyppigere dativ): Αἱ ὑπὸ τὸ ὄρος κῶμαι. γ) henimod (ved tidsangivelser): Ὑπὸ τὴν νύκτα. Ὑπὸ τὴν κατάλυσιν τῆς εἰρήνης.

§ 171, b. Hos Hom. Νῆας πρὸς σπιλάδεσσιν ἔαξαν, på, mod klipperne. Ποτὶ δὲ σκήπτρον βάλει γαίην, til jorden.

§ 171, c. Ἰκετ' ἠὲ πρὸς ἠοίων ἢ ἔσπεριαν ἀνθρώπων, fra m. — Τιμὴν ἔχειν πρὸς θεῶν, få af g. — Πρὸς Διὸς εἶδεν ἅπαντες ξεινοὶ τε πτωχοὶ τε, under Z's beskyttelse stå alle fremmede og betlere.

Hos Hom. og andre digtere samt hos Herod. bruges πρὸς med genitiv ved passiviske verber, hvor der i attisk prosa regelmæssigt bruges ὑπὸ, se § 172, c, β. Πρὸς ἀνδρὸς ἡδικημένη. Πρὸς τινος τιμᾶσθαι. Τὸ ποιούμενον πρὸς Λακεδαιμονίαν. Τὰ πρὸς Θρασύβουλον ὁπάπεε, det, som han havde sét af Th., d. e. sét Th. gøre.

§ 172, a, β. Hos Hom.: Ζῶουσιν ὑπ' αὐγὰς ἡλίου, under solens stråler.

§ 172, a, γ. om tidsangivelser, når noget foregår, hvorlænge noget varer: Πάνθ' ὑπὸ μηνιδύμῳ, under hele vreden, så længe som vreden varede.

β) med dativ: under (om sted og stilling). Ἔστι βασιλεία ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει, ved foden af. — Ὑπὸ τῷ πατρὶ τεθραμμένος. Ὑφ' ἑαυτῷ τινα ἔχειν, ποιεῖσθαι, have, bringe en i sin magt.

γ) med genitiv α) frem under, sjelden under. Βούς ὑφ' ἀμάξης πρῆσθαι, bort fra — Λαβὼν ὑπὸ μάλῃς ἐγγυριδίου, under — β) af, ab, (om den, af hvem noget gøres). Τιμᾶσθαι ὑπὸ τινος. Også ved intransitive verber og andre udtryk, der have en lignende betydning. Πάσχειν τι ὑπὸ τινος. Οἱ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἐκπεσόντες, de, der vare udjagne af — γ) af, på grund af: Ὑπὸ γῆρας ἀσθενῆς ἦν. Ὑπ' ἀρετῆς τι ποιεῖν. δ) under (ledsagelse af), til (opmuntring): Χωρεῖν ὑπ' αὐλητῶν. Ὑπὸ μαστίγων μάχεσθαι.

Anm. I stedet for ὑπὸ med genitiv (af navnet på den, af hvem noget gøres) bruges undertiden ἐκ og παρὰ (med genitiv), sjelden ἀπό.

Ved verber, der ikke betegne en bevægelse, sættes undertiden § 173. præpositioner, der betyde hen til, idet der tænkes på den forudgående bevægelse. Παρῆσαν εἰς τὴν ἐξέτασιν, ἐπὶ τὴν θυσίαν, πρὸς τὴν κρῖσιν. Ligeledes: Πάρεμι ἄλλοσέ ποι. På den anden side bruges undertiden præpositioner (og stedsadverbier), der betegne en væren på et sted, ved verber, der betegne en (forudgående) bevægelse. Ἐν Ἀμβρακίᾳ ἀπήεσαν. Ἐκ τοῦ τόπου, οὐ κατέφυγον.

§ 172, b. Hos Hom.: Σαρπηθόνα εἶσαν ὑπὸ φηγῶ satte S. under. — Ποσὶ ὑπ' ἐδήσατο πέδιλα, bandt under fødderne. Τῶν ὑπὸ ποσὶ στεναχίζετο γαῖα, under og formedelst deres fødder — Ὑπ' Ἀργείοισι φέβοντο, de bleve jagne på flugt af A. Bῆ θεῶν ὑπὸ πομπῇ, under gudernes ledsagelse.

§ 172, c. Hos Hom.: Ὑπ' ἀρνεοῦ λύομην, jeg løste mig bort under — Θάπτεσθαι ὑπὸ γῆθός, begraves under jorden. Ἐλεῖν ὑπ' ἀνθρεῶνος, tage under hagen.

Trykfejl og rettelser.

- Side 5, linie 3 f. o. § 122 læs: § 123.
— 6, — 16 — *ἐκαίῃος αὐτός* læs: *ἐκεῖνος, αὐτός*.
— 13, — 5 — § 49 læs: § 47.
— 13, — 22 — § 31 læs: § 36.
— 19, — 9 f. n. pro nominer læs: pronominer.
— 24, — 16 f. o. *χεινος* læs: *χειρός*.
— 28, — 3 — § 39 læs: § 40, 1 og 5.
-